

**Zliya Yəwən kwəma wəzə naa
dzəkən Yesəw Kəristəw njasa
tsasliti
Markə
Kwəma dza ghwəmməə gha
sənataa dzəkən zliya na**

Markə tsa tsasliti zliya na tsay, tsasliti slən tsa ci na mbəw. Ya tsəgha nzə kiy, mbə gəzə na nihwəti mbəzli, dzəkən Markə tsa va: «Ghəci na məgəla tsa niy pəlatanavəshi gwədəwri tsa ci va kaa mbəzli fəcaa niy kəsə məndi va Yesəw kwa Getəsemane» kə ghəshi (vəh 14:51-51). Ma kə nihwəti mbəzli dība na: «Ghəci na Zhan Markə tsa niy təwrə va ghəshi lə Pəl mba'a Barnabasə» kə ghəshi (Sləni ka kwal Yesəw 12:25; 13:5, 13; 15:37-39; Kwələsə 4:10; 2 Timəte 4:11). A Piyer ntsa ta səfa Yesəw niy sənay ghi tsa Markə wəzə wəzə (Sləni ka kwal Yesəw 12:12). Dība na mba'a kar Markə nzəyəhwə nzəy lə Piyer (1 Piyer 5:13). Zhini ma kə nihwəti dība na: «Kwəma tsasliti Markə na mbə zliya nay, Piyer slanəkə na» kə ghəshi.

Ma kə nihwəti mbəzli ba na: «Pərba Markə tsa tsasliti na Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən Yesəw kaa kar Matiye lə Ləwka mba'a Zhan» kə ghəshi. «Kaa mbəzli Kəristəw kamaa ka Zhəwifə tsasliti na, mbəzliy sa ngərə'wə tə sa nəw ghəshi Yesəw tə hidfi ka Rəm» kə ghəshi. A dfi Markə canshi kaa mbəzli va njasa nza bərçi va Yesəw, sa nzana Zəghwə Hyala, nza

mbəzli va mbəə sə'wa kwəma, kala hazləni ma. Mba'a ghəshi sənay, a bərçi və ta mbəli mbəzli gwərapə gwərapəshi ni, lə ta tahamti hyeler mbə vəgha mbəzli, lə ta pəli kwəma mbəzli jikir na gwa'a, zhini ka bananshi shiy kaa mbəzli lə bərçi, kə ghəshi.

Avanay njasa nəwva kwəma mbə zliya na:

Vəh 1 pa' tə vəh 9 Nzəy tsa Yesəw tə hidfi ka Galile, lə sləni ci ghərahwə na mbə.

Vəh 10 Yesəw mbə kwal ta dzəmbə məlmə Zherəwzalem.

Vəh 11 pa' tə vəh 16:1-8 Nzəy tsa Yesəw mbə Zherəwzalem pa' tə vici mətə ci, lə səmə tsa ci kwa kwəli.

Vəh 16:9-20 Njasa citi Yesəw ghən tsa ci kaa mbəzli ci, sa satiy na mbə mətə, lə njasa dzay naa dzəmə ghwəmə ta nzəy vəgha Dəy. Ma kə mbəzliy: «Markə tsasli na niva kwəshalahiw» kə ghəshi.

Zhanj ndə məni *batem mbə gəzə kwəma Hyala kaa mbəzli

(Mt 3:1-12; Lk 3:1-18; Zhj 1:19-28)

¹⁻² Ma kwəma mbə zliya nay, Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən Yesəw *Kəristəw, Zəghwə Hyala na. Njasa tsasliti *Ezay ndə gəzə kwəma Hyala vay, tsəgha ghatəvata na. Ma kə Hyalaa dzəkən zəghwə nzəy: «Avee taa ghwənəghə ndə kwal tsee a ghəci 'watəŋa kwal, ta gwəmantəŋa kwal tsa dza ghaa dza kwa, kə Hyala» kə Ezay.

³ Zhini ma kə Ezay dibay: «Ava məli ntsa vaa gaka mbə zlapə mbə gamba, ma kəy: “Gwəmantim nefer ghwəy ta ka'wə Ndə sləkəpə, njasa ka məndi vaa zamti kwal wəzə wəzə ta ka'wə ntsa dikə tsa, mba'a ghwəy ghwənanamti nefer ghwəy wəzə wəzə” kə məli va» kə Ezay.

⁴ Njasa gəzəkə Ezay va kiy, tsəgha səəkəy Zhaŋ tsa məni batem mbə gamba. Dza na ka gəzə kwəma Hyala kaa mbəzli, a kə na: «Tsam titihwə kwa kwəma Hyala, zhəghantim nzəy tsa ghwəy, ma nza məndi məntəŋwəy batem, nza Hyala pəlayŋwəy jikir tsa ghwəy mbə nəfə tsa nzə» kə.

⁵ Dza mbəzli mbə məlmə Zherəwzalem lə nihwəti mbəzli tə hidfi ka Zhəwde gwanashi mba'a ghəshi səəkəshiy dzəvəgha. Ma sa favə ghəshi kwəma ci va na, mba'a ghəshi cicikəvəri kwəma shi jikir na mənti ghəshi gwa'a gwa'a. Dza Zhaŋ ka mananshi batem kwa həl Zhərdenj ki.

⁶ Zhaŋ tsa vay, kwəbaŋ tsa tsati məndi tə shəti ngaləwba niy nza na kən ghən ci, mba'a pəhətəvay səvəri mbə hwər ci lə kanda hwətəbə. War kar hayer lə mbəzəkəwə tsa kwamti ni ci shi zəmə na.

⁷ Ma kə kaa mbəzli mbə gəzə kwəma ci va na: «A tsahwəti ndə taa səəkə ləy hwəmee, tsava ndəy, aa taŋətəra tə dikə. Məniree gar gələbə kwa səfa ci ta pəli yidfi mbə kwakwahə tsa mbə səfa ciw.

⁸ Yən na neyey, lə yam ngəri məninqwəy ya batem. Na nacyi, lə *Safə tsa Hyala dza naa məninqwəy batem» kə.

Njasa mənim *batem kaa Yesəw lə njasa həərə *ndə jaka tsa Hyala

(Mt 3:13-4:11; Lk 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Ghala vici va ki na, mba'a Yesəw kafəy mbə məlmə Nazaretə tə hidfi Galile ta dzaa dzəvəgha Zhan, dza Zhan mba'a mananati batem kwa həl Zhərden.

¹⁰ Ma sa səməy Yesəw kwa yam na, nza'jəw ghwəmə ghwənita, ka səkwa Safə tsa Hyalaa dzəkən ndəba ghərpəpə pə gha.

¹¹ Ma fa na na, məli ndəə gaka, ka gəzanci kwəma səəkə mə ghwəmə, a kə ngəci na: «Gha na Zəghwee, tərənw diŋee, mbə vəshi nzee dalala tə gha!» kə.

¹² War ghwəla tsəgha ləy hwəm batem tsa mananati Zhan va na, mbahə Safə tsa Hyala mbahəghə dzəmbə gamba.

¹³ Dzəghwa vici fadə mətsəkə ghəci mənti tə gamba va. War mbə həərə ndə jaka tsa Hyala ka nighə kwəma ci. War ghəshi lə shəkwadəshi ka naa nza gwa'a tsəgha, Ka kəti ka kwal Hyala.

Kar Yesəw lə ka kəəsə kərpi fadə

(Mt 4:12-22; Lk 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Dza məndi ki, mba'a məndi kalambə Zhan tsaa məni *batem mbə ciki fərshina. Ma ləy hwəm sa kalay məndi Zhan na, mba'a Yesəw

səəkəy dzəti hidfi ka Galile, ka gəzəpə Yəwən kwəma Hyala wəzə na.

¹⁵ A kə kaa mbəzli na: «A vəghwə bərkəy nana, ndəkwə ndəkwə na vəghwə ta səəkə Hyala ta sləkə mbəzli. Tsam titihwə kaa Hyala a ghwəy zhəghanti nzəy tsa ghwəy kwatəna, mba'a ghwəy zləbavə Yəwən kwəma wəzə na» kə.

¹⁶ Dza mad Yesəw madfiy, ka dza dzəy miy kwəfa Galile. Ma dza na na, mba'a kəsashi kar Shimanjw ghəshi lə zəmbəghəy Andəre, ghəshi mbə bazla zlekwer dzəti kwəfa ta kəəsə kərpi, sa nza ghəshiy ka kəəsə kərpi.

¹⁷ Ma kə Yesəw ngəshi sa kəsashi na na: «A mbəzli ni, nəwram, zlashim kəəsə kərpi, e dzaa məntənjwəy ka mbəzliy haka mbəzliy səəkə ta nəwra» kə.

¹⁸ Dza nza'jəw mbərəkə mbəzli va zlashi zlekwer, mba'a ghəshi nəwhwə.

¹⁹ Ma sa nə na kət, kə kaa dza kwa kwəma jəw na, mba'a kəsashi kar tsahwəti ndə lə zəmbəghəy, kar Zhakə lə Zhan, ndərazhi Zhebəde ghəshi kwa kwambəwal, ka gwama zlekwer shi.

²⁰ Da' Yesəw harhwəshi fa, mba'a ghəshi zlay dəshi ghəshi lə mbəzli ka ghəra sləni ci tifa kwa kwambəwal, mba'a ghəshi nəwhwə Yesəw.

Kar Yesəw ghəshi lə ndə gazlaka

(Lk 4:31-37)

²¹ 'Wakəvə Yesəw ghəshi lə mbəzli ta səfa ci va ki, mba'a ghəshi madfihi ka dzashiy dzəmbə məlmə Kapernahwəm. Ma ghəshi mbəba, sa

mənta *vici dəkəva na, mba'a Yesəw dzəmbəy mbə *ciki bəsəva tsa ka Zhəwifə, tapə ghəci ta bananshi kwəma.

²² Ma mbəzli tifa ki na, mba'a shi bananavəshi na va səvəri məhərli shi. Sa nzanay, niy mənta na ci va kwəma bənipə na, nja bəni kwəma *mbəzliy bənipə kwəma pəhəti Hyalaw, lə bama ti niy nza na ci va kwəma bəni na kaa mbəzli.

²³ Ma ge'i ghala pətsa va ki na, mba'a tsahwəti ndə niy nza tifa mbə ciki bəsəva tsa va, lə gazlaka ghəci niy nza və.

²⁴ Ka 'wanə, a kə na: «A Yesəw, ndə ka Nazaretə, ta njaa dī gha lə ghəya? Ta zamtəjəy səəkə gha shəkəna? Ma na neyey, e sənəja wəzə. Ghay, ntsa dəwdəw tsa ghwənay Hyala nza gha!» kə.

²⁵ Dza Yesəw mba'a 'yamanakə cihə kaa gazlaka mbə ghən ntsa va va, ma kə na: «Dəkədəkə pə gha. Ə pə ghaa səvəri mbə ghən zal tsa, mbala kərakə!» kə.

²⁶ Dza gazlaka va mba'a kəsəy ntsa vaa gwanzəti lə bərçi tərənəw, mba'a səvərta lə 'wanə zlanzlan zlay ntsa va.

²⁷ Mba'a mbəzliy nza tifa gwanashi hashishi va nava kwəma, ka dədəw kwəma kwa jipə shi, a kə ghəshi na: «A na tsətsə na na kwəma kia? Kwəmaa bənipə nahwəti yəwən kwəma ki naa, njaa? Gwəravə, mba'a gəzanakə kwəma lə bərçi kaa gazlaka na, ka dī fəti ghənzə və!» kə ghəshi.

²⁸ War ghwəla tsəgha na, nza'jəw kwəma Yesəw pəlita, war ka sla məndi gwa'a gwa'a dzar mbə məlməhi tə hidī ka Galile.

Kar Yesəw lə ka zəlghwə dən

(Mt 8:14-17; Lk 4:38-41)

²⁹ Dzəghwa Yesəw ki mba'a səvəriy mbə ciki basəva tsa va, mba'a ghəshi dzashiy dzakə ghi tsa kar Shimanjw lə Andəre. Mba'a kar Zhakə ghəshi lə Zhan nəwvə.

³⁰ Ma ghala pətsa va na, mba'a shiy Shimanjw məhəni ndəba ghwə, pə gha vəgha nzə. War sa tsəhəshi kar Yesəw na, mba'a məndi gəzanci kwəma zəlghwə tsa mali va va.

³¹ Dza Yesəw mba'a dzəvəghay, dza na tasl kəsəvə dəvə nzə, kafə kafakati tə pi həni. Nza'jəw rəniki vəgha mali va mənta ki. Dza na ka dza ta bənsi shi zəmə.

³² Ma sa pəkəwəta vici ki na, mba'a mbəzli basanakə nihwəti ka zəleghwer ghəngəhən ghəngəhən, mba'a ka gezlekiki kaa Yesəw.

³³ Te' te' te' mbəzli mbə məlmə va gwanashi basəshi kwa dəgha va.

³⁴ Dzəghwa Yesəw mba'a mbalamti ka zəlghwə dən ni va va zəlghwə tsa shi va ghəngəhən ghəngəhən tsa gwa'a. Mba'a tahamti lə gezlekiki shi dən tərənəw. Kala bənavəshi kwal Yesəw kaa gezlekiki va ta gəzə kwəma. Sa nzana, mba'a ghəshi niy sənay Yesəw.

Yesəw tə hidfi ka Galile

(Lk 4:42-44)

³⁵ Ma tə həzlimə va mekəshi pəətə, pi ghwəlay həvir ki na, dza Yesəw mba'a kafəy kəghi, mba'a səvəriy mbə məlmə, ka dzay dzəti gamba. Dza na ka cə'wə Hyala tə gamba va ki.

³⁶ Dzəghwa kar Shimanɔw lə nihwəti mbəzli ka ghəshiy nza li shi ka pala ki.

³⁷ Dza ghəshi ndəs ghəshi kəsay. A kə ghəshi ngəci sa kəsay ghəshi na: «Ava mbəzli mbə pəlaŋa gwa'a gwa'a» kə ghəshi.

³⁸ Ma kə Yesəw kaa zləbanshi na: «Dzammə ghwəmməə dzəti tsahwəti pi, dzar mbə məlməhi jəw jəw ni ni ndəkwə ndəkwə ni, ta mbee gəzanshi kwəma Hyala kaa ni mbə shi mbəzli kwərakwə. Sa nzanay ghənzə na kwəma səəkee ta məni» kə.

³⁹ Dza na ki, ka dzay dzar mbə məlməhi tə hidfi ka Galile gwanashi, ka gazanshi kwəma Hyala kaa mbəzli mbə ciki bəsəva tsa shi, ka titihə hyeler.

Kar Yesəw lə ndə dərna
(Mt 8:1-4; Lk 5:12-16)

⁴⁰ Dzəghwa tsahwəti ndə dərna tifa, mba'a səəkəy dzəvəgha Yesəw. 'Wakəvə na tsəfəkwə tsəfəkwəy kwa kwəma ci, ka cə'wə kwəma və, a kə na: «A Ndə sləkəpə, war mba'a pə ghaa dī sənzenway a ghaa mbəlantəra dəwdew va dərna kənee na» kə.

⁴¹ Dza tapə hwər tsa Yesəw ta zhanci ti tsəgha, kaf kafəti dəvə ci mba'a dapay. A kə ngəci na: «E dī ghaa mbəliŋa, mbəliŋa kwəriŋ!» kə.

⁴² Nza'jəw dərna va sərəbətə ti, mba'a mbəliy kwəriŋ.

⁴³ Dzəghwa Yesəw mba'a nabəti ki, mba'a gəzanci dzay jighi kyanɔwkyanɔw.

44 A kə kaa ngəci na: «Favə tə gha kwəma dzee na ta gəzanja wəzə. Əntaa gha dzaa gəzə kwəma mbəli tsa mbəlija gha tsa kaa mbəzli ya jəw nze ma. A pə ghaa mađi, a gha dzaa canamti ghən tsa gha, njasa mbəlija gha kaa ndə ta Hyala. Nza gha dzaa vəliti vəli gha kaa Hyala njasa gəzəkə *Məyizə va, nza mbəzli mbəə sənay gwanashi, a gha mbəlija va dərna tə gha, kə ghəshi» kə.

45 Ma ghəci naci ki, war sa dzay na na, mba'a ghati gəzə bar tsa va kaa mbəzli ya pa' kwəmaɓa. Kala zhini Yesəw mbəə dzavə dza ghwazhə ghwazhə dzar mbə məlmə ghwəla. Ma sa nzana tsəgha ki na, 'wakəvə na mba'a dza nzəyəy kwamti mbə gamba kama mbəzli ti. Zhini mbəzli war ka səəkə və ya dza kwəmaɓa difa.

2

Kar Yesəw lə ntsa mətita nahwəti bəla vəgha ci

(Mt 9:1-8; Lk 5:17-26)

¹ Dzəghwa ləy hwəm hi jəw ki, mba'a Yesəw zhəghəkəvay səəkə mbə məlmə Kapernahwəm, mba'a nzəyəy kəghi. Ma sa favə məndi: «Kəghi na Yesəw» kə məndi na,

² 'wakəvə mbəzli mba'a ghəshi ɓasəshi ɗan tərənɔw, kala tərə ma ngwəla gar nzəy ya kwa dəgha nze gwa'a. Tapə Yesəw ta gəzanshi kwəma Hyala kaa mbəzli va.

³ Ma ghəci mbə gəzanshi kwəma Hyala va tsəgha, mba'a nihwəti mbəzli fadə səəkəshi lə ntsa mətita bəla vəgha ci, bəbə kwa ghən shi.

⁴ Dzəghwa ki na, mbə ghəshiy tsəhəshi li vəgha Yesəw va dən tsa ntsa tibaw. 'Wakəvə ghəshi taram, dzəməshi mə ghən ciki tsa va li mba'a ghəshi ghwənivə kwal ge'i ge'i dzəghwa tə pətsa nza Yesəw va. Dza mba'a ghəshi vələghə ntsa va dzəghwa kwa kwal tsa va lə pi həni tsa ci vay gwa'a dzəghwa kwəma Yesəw ki.

⁵ Ma sa sənay Yesəw, a mbəzli va ndara nefer shi gwanashi, kə, ma kə kaa ntsa mətita bəla vəgha ci va na: «A zəghwee, a *kwəma gha jikir na pəlita!» kə.

⁶ Ma ghalaba ki na, mba'a nihwəti *mbəzliy bənipə kwəma pəhəti Hyala niy nza tiba mənəy. Tapə ghəshi ta zəzə kwəma mbə nefer shi, a kə ghəshi na:

⁷ «Njaa ka ntsa va gəzə gəla kwəma tsəgha naa, Hyalaa sawa na. A tsava ntsaa dza vaa mbay pəlatanay kwəma ndə jikir na tiba kala war Hyala kwətita?» kə ghəshi.

⁸ Gwa'a gwa'a Yesəw sənata kwəma zəzə ghəshi va tsəgha na mbə nefer shi. Dza na ka dəw kwəma və shi, a kə na: «A mbəzli ni, sa wana tətəkə ghwəy kwemer tsətsə ni mbə nefer ghwəya?»

⁹ Nama kwəma gwəra na bəlan, ndə kə ni: “A kwəma gha jikir na pəlita” kə, lə ndə ni kaa ndə zəlghwə: “Sati garəna, bə pi həni tsa gha, a gha dzaṇa” kaa?

¹⁰ Ma kiy, e dī ghwəy sənay, a bərçi vəya, yən Zəghwə yakə ndə ngəri ta pəlanshi jikir tsa mbəzli tə hidī pə ghwəy» kə. Dza ma kə kaa ntsa mətita bəla vəgha ci va na:

¹¹ «A ntsa, avee gəzaŋa, sati mađi bə pi həni tsa gha, mbalaa jighi!» kə.

¹² War nza'jəw tsəgha, tsər kwətiŋ, ntsa va kafəy, sati na kaa pi həni tsa ci va cimbəŋ bəkən, ka dzay tifa kwa mətsə mbəzli gwanashi. War nja mađaŋa nava kwəmaa mananshi kaa mbəzli tə pətsa va gwanashi. Tapə ghəshi mbə fal Hyala, a kə ghəshi na: «Ghala nza ghwəmməy, səəkə ghwəmməə nata gəla nana kwəmaŋ!» kə ghəshi.

Kar Yesəw lə Levi
(Mt 9:9-13; Lk 5:27-32)

¹³ Zhini Yesəw mba'a zhəghəghəvay njasaa dzəy kwəfa Galile. Dzəghwa đaŋ mbəzli səəkəshiy dzəvəgha, mba'a ghəci bənanavəshi shiy.

¹⁴ Dza na ki, ka dzay. Ma ghəci mbə dza kwa kwal na, mba'a nay tsahwəti ndə, Levi, zəghwə Alfe, ghəci mənəy mbə ciki *dəwan. Ma kə Yesəw ngəci na: «Sati, nəwra dzam» kə. Mba'a Levi tsa va satiy ka nəw.

¹⁵ Ma ləy hwəm shi va ki na, mba'a Yesəw tsəhəy kəghi tsa Levi ta zəmə shiy. Đaŋ nihwəti ka dəwan lə nihwəti mbəzliy məni sləni jikir na nza tifa mbə nəw Yesəw. Dza ghəshi gwanashi mba'a ghəshi bəsəshi, ka zəmə shiy tə pətsa

kwətiŋ tsa lə kar Yesəw ghəshi lə mbəzli ta səfa ci ki.

¹⁶ Dzəghwa nihwəti *ka bənipə kwəma pəhəti Hyala lə *ka Farisahi mba'a ghəshi nay Yesəw lə mbəzli ta səfa ci, ghəshi mbə zəmə shi zəmə va jakə lə mbəzli jikir kwəma ni va. Dza ghəshi ka dəw va *mbəzli ta səfa Yesəw, a kə ghəshi na: «A mbəzli ni, tawa zəmə na shiy jakə lə ka dəwan mba'a nihwəti mbəzliy məni sləni jikir naa?» kə ghəshi.

¹⁷ Dza mba'a Yesəw favə kwəma shi va, ma kə kaa ngəshi sa favə na tsəgha na: «A mbəzli ni, səəkee nashi mbəzli kwəriŋ kwəriŋ vəgha ni mbə dza va dəkwətərəw, ka zəlghwə na shi kee nashiy dza və. Va tsəgha na kiy, yən na nee na, ta pəla mbəzli wəzə ni səəkə yaw, ta pəla mbəzliy məni *kwəma jikir na səəkəree» kə.

Ka jakəva yəwən kwəma bənipə Yesəw lə kwəma bənipə *ka Zhəwifəw

(Mt 9:14-17; Lk 5:33-39)

¹⁸ Ma ghalabay, ka məni səwmay mbəzli ta səfa Zhan lə *ka Farisahi niy nza. Ma ni ta səfa Yesəw na, kala məni ma. Dza nihwəti mbəzli mba'a ghəshi səəkəshi ta dəw kwəma va Yesəw dzəkən kwəma va ki, a kə ghəshi na: «Tawa tivə ma ni gha ni mbəzli ta səfa gha vici səwmay kwərakwə, njasa məni ni ta səfa Zhan va lə ni ka Farisahi va mbəzlia?» kə ghəshi.

¹⁹ Ma kə Yesəw kaa zləbanshi na: «Favə tə ghwəy kwəma dzee na ta gəzanwəy. Mba'a kə ndə harvə mbəzli ta zəmə gəzləbə mətəpa kiy,

nza mbəzli va zhiniy tivə vici va ka viciy məni səwmay shəkəna? Ka dza ghəshiy məni səwmay kama na war ghwəlay zal mali tsa va mbə shiw.

²⁰ A vəghwə tsa va dzaa səəkəy, sa dza məndiy banti ndə mətəpa kwa jipə shiy, ava ghalaba dza ghəshiy məni səwmay ki» kə Yesəw.

²¹ Ma kə ngəshi kwa fir ba na: «Ndə tibiaa bəvə yar 'war'war ni ta mbəghəshiy dzəti kwəban tsa haliyəw. Sa nzana, mba'a kə ndə mənti tsəghay, ta sləkwakar ghən tsa shi dza ni 'war'war ni va yar, mba'a kwal dzaa mətəhəy dzəti pəhal kwəban tsa va.

²² Ava tsəgha na diba, ndə tifa ka 'yaghwa tay tsa njəm njəm tsa dzəghwa ghwəlpə halihali naw. Sa nzana, mba'a kə ndə mənti tsəghay, sa ka tay tsa va madiy ta pəsli na, ta wənəhəta dza pəhal ghwəlpə va, ka tay dza na, na'i shəkəy dzəti hidfi gəm. Shi dza məndiy mənivə lə ghwəlpə va tifa ghwəla kiw. Dzəghwa yəwən ghwəlpə təbə na məndiy i tay tsa njəm njəm tsa kwərakwə ki» kə. *

*Gəzə kwəmaa dzəkən *vici dəkəva ka Zhəwifə
(Mt 12:1-8; Lk 6:1-5)*

²³ Ma tə nahwəti *vici dəkəva ka Zhəwifə na, mba'a kar Yesəw lə mbəzli ta səfa ci madihi ka dza dzəvəri mbə vəh alkamari. Ma ghəshi mbə dza dza va tsəgha na, dza mbəzli ta səfa ci va ka slərbə alkamari.

* **2:22 2:22** Ka Izərayeləy, dzəghwa ghwəlpə yəwən na ka ghəshiy i tay tsa njəm njəm tsa. Ni shi ghwəlpipiy, tə hwətəbə niy mənishi ghəshi, va tsəgha ka ghəshiy slikwəshi ghəshi kə halishi, sa ka tay tsa njəm njəm tsa madi ta pəsli kwa shi. **2:23 2:23** Nəw 23:25-26

24 Dza *ka Farisahi ki, ka dəw kwəma va Yesəw, a kə ghəshi na: «Nighə dia Yesəw, tawa mənı mbəzli ta səfa gha ni shi makəmmə Zliya Hyala va mənishi fəca vici dəkəva kia?» kə ghəshi.

25-26 Ma kə Yesəw kaa zləbanshi na: «Səəkə ghwəy jangəhwə mbə zliya Hyalaa dzəkən kwəmaa niy mənti *Davitə va, ghala vəghwə tsaa niy nza Abiyatar vaa dikə tsa *ka ta Hyala bay sa? Saa niy kəsəvə ma kar Davitə lə mbəzli kwasəbə, ka dı zəmə shiy ghəshiy, dza na təhwə dzəmbəy dzəmbə *ciki Hyala mba'a bəhwə peŋ tsa ka məndiy ta Hyala li, mba'a zəməhwə. Ya tsəgha niy nə *kwəma pəhəti Hyala ka zəmə peŋ tsa va məndi, kala war ka ta Hyalaw kəy, a Davitə niy dzaa bəvə, mba'a zəhwə, mba'a tahanavəshi kaa mbəzli kwasəbə va kwərakwə. Niy nabəti Davitə Hyalaw» kə Yesəw.

27 Zhini ma kə ngəshi na: «Talay, ta wəzə tsa ndə ngəri mənta vici dəkəva. Mənəy ndə ngəri ta nzaa mava tsa vici dəkəvaw.

28 Sa nzana va tsəgha kiy, yən yən Zəghwə yakə ndə ngəri sləkə na vici dəkəva» kə.

3

*Kar Yesəw lə ntsa məti məti dəvə tsa
(Mt 12:9-14; Lk 6:6-11)*

1 Dza Yesəw mba'a dzəmbəy dzəmbə *ciki basəva tsa ka Zhəwifə dıba. Dzəmbə na na, tsahwəti ndə mbəfa məti məti dəvə ci.

2:24 2:24 Səvəri 20:8-10 2:25-26 2:25-26 1Sam 21:2-7; 22:20;
SləniTaH 24:5-9 2:27 2:27 Nəw 5:14 2:27 2:27-28 Mt 12:1-14;
Lk 13:10-17; 14:1-6; Zhj 5:1-18; 7:21-24; 9:1-16 3:1 3:1-6 2:27-28

² War sa dzəmbəy Yesəw na, dzəghwa nihwəti mbəzli tifa, ka fə ghən ti, nda nza naa mbəli ntsa va fəca *vici dəkəva va, sa dī ghəshi ngali kwəmaa dzəkən ta mbə ghəshiy bānci fəti.

³ 'Wakəvə Yesəw tsəgha kaa ntsa məti məti dəvə tsa va: «A ntsa, sati a gha garəŋa tifa tə jipə mbəzli!» kə.

⁴ Zhini na tapə, ta dəw kwəma va mbəzli tifa va, a kə na: «Njaa nə kwəma mbə Zliya Hyalaa? Mənim kwəma wəzə na kaa ndə fəca vici dəkəva nə na shəkənaa? Naa mənim kwəma gəmgəm na nə na? Kwal tsaa mbəlanti piy tsa ndə na sa ndammə na ta naa? Naa tsaa zamti piy tsa ci na?» kə. Dzəghwa dighevəshi ghəshi kala zləbānci.

⁵ Dzəghwa Yesəw mba'a fati mətə sə ci ti shi, ka nighəshi lə nəfə lə nəfə, va kwəma caslakə ghən tsa məni ghəshi va tsəgha tsa. Ma kə kaa ntsa məti məti dəvə tsa va ki na: «A ntsa, tədī dəvə gha va!» kə. Dza ntsa va mba'a təditi sa ci, dza dəvə ci mba'a mbəlita kwəriŋ tsəgha.

⁶ 'Wakəvə *ka Farisahi tə pətə va, ka dzashi, nza'jəw ghəshi dzaa bəsəshi lə nihwəti mbəzli mbə mbəzli *Erədə, mba'a ghəshi sləkati kwəma kwa jipə shi njasa dza ghəshiy mbay pəəsliti Yesəw ki.

*Mbəzli vəgha Yesəw miy kwəfa Galile
(Mt 4:23-25; 12:15-21; Lk 6:17-19)*

⁷ Dza Yesəw kaf kafəy lə mbəzli ta səfa ci, ka dzay dzəy vəgha kwəfa Galile. Mba'a vərəm tsa mbəzli tə hidī ghənghən ghənghən gwa'a

nəwvəshi. Mbəzliy səəkə tə hidfi ka Galile, lə tə hidfi Zhəwde,

⁸ lə mbəzli mbə məlmə Zherəwzalem, lə ni tə hidfi Idəme, lə niy səəkə pəriḃa tə miy həl Zhərdeṇ, lə səəkə tə hidfi Tir lə Shidaṇw. Gwa'a gwa'a mbəzli va səəkəshiy dzəvəgha, sa nzana mba'a ghəshi favə sləni ghərati na.

⁹ Dza Yesəw ki mba'a gəzanshi kaa mbəzli ta səḃa ci a ghəshi katanakə kwambəwal, vantaa mbəzli ḃaṇ ni va 'yapamti mbə tsəəkwəva.

¹⁰ Ma sa nzana mbə mbəli mbəzli ḃaṇ ki na, dzəghwa ka zəlghwə gwa'a gwa'a ka zlighwəva ta səəkəə dzəvəgha, ta dapə.

¹¹ Ma mbəzli nza gazlaka mbə ghən shi kwərakwə ki, war sa nay ghəshi Yesəw na, dza ghəshi ka ndiḃəvaa dzəti pi tiḃa kwa kwəma ci. Ka ngwəmə lala, a kə ghəshi na: «A Yesəw, waa gha na Zəghwə Hyala!» kə ghəshi.

¹² Dza Yesəw mba'a nabətishi, a kə kaa ngəshi lə bərçi na: «Ka gəzə kwəma kənee ghwəy ma, əntaa mbəzli dzaa sənara» kə.

*Kar Yesəw lə mbəzli ta səḃa ci məṇ lə bakə
(Mt 10:1-4; Lk 6:12-16)*

¹³ Dzəghwa Yesəw mba'a dzəməy mə kəlaṇ, tapə ghəci ta haka mbəzli ḃi naa dzəməə dzəvəgha. Dza mbəzli va mba'a ghəshi dzəməshiy dzəvəgha ki.

¹⁴ Mba'a təravə mbəzli məṇ lə bakə tsəgha ki. Ma kə ngəshi na: «Ghwəyəy ka kwalee nza ghwəy. Ə təravəṇwəy ya, ta nza ghwəy

kwəsəbee, nzee ghwəniŋwəy ta dza ghwəy gəzə kwəma kaa mbəzli.

¹⁵ Ta ndaŋwəy bərçi dzee dzəkən hyeler ta tihəshi ghwəy» kə.

¹⁶ Avanashi slənedemer mbəzli məŋ lə bakə ni va təravə na: Shimaŋw, zhini mba'a Yesəw fanati slən Piyer,

¹⁷ mba'a kar Zhakə ghəshi lə zəmbəghəy Zhaŋ, ndərazhi Zhebede. Dza Yesəw mba'a fanatishi slən Bəwanergezə, ma dī slən tsa va gəzəy «ndərazhi dərāzli van» dī na gəzə.

¹⁸ Mba'a Andəre, mba'a Fəlipə, mba'a Bartelemi, mba'a Matiye, mba'a Təmasə, mba'a Zhakə tsa Alfe, mba'a Tade, mba'a Shimaŋw ndə pərslə ta hidī ci,

¹⁹ mba'a Zhəwdasə Isəkariyətə, ntsaa ngati dafa va ta Yesəw.

Kwal tsa jakəti *ndə jaka tsa Hyala lə Yesəw tibaw

(Mt 12:22-32; Lk 11:14-23; 12:10)

²⁰ Dza Yesəw mba'a dzay dzəkə ghi ki. Zhini mbəzli dība ngwərfə ghəshi ngwərfəkəvashi. Pa' lə shi zəməshi ta kar Yesəw lə mbəzli ta səfa ci kala kwəməvə kwal zəməhwəshi.

²¹ Ma sa favə manhiy kwəma va na, mba'a ghəshi səəkəshi ta pəməhwə. Sa nə ghəshi: «Ndə gazlaka na» kə ghəshi mbə gəzə kwəma shi.

²² Ma kə *mbəzliy bənipə kwəma pəhəti Hyala, shiy səəkəshi səəkə mbə məlmə Zherəwzalem na: «A mbəzli ni, waa na

Belzhebəl, ndə jaka tsa Hyala mbə ghən tsa ntsa va. Belzhebəl tsa va ghəci mazə tsa mbə hyeler bānci na bər̄ci tihə na va nihwəti hyeler səvəri mbə ghən mbəzli li shi!» kə ghəshi.

²³ Dzəghwa Yesəw mba'a harashi mbəzli ka gəzānshi kwəma kwa fir ta mbə ghəshiy favə, a kə na: «Njaa njaa ka ndə jaka tsa Hyala gay tahamti ghən tsa cia?»

²⁴ Mba'a kə mbəzli dikə dikə ni zəmə hidī dzəmbəshi mbə pa jaka kwa jipə tsa shiy, ta ndanishi dza hidī shi.

²⁵ Mba'a kə mbəzli kəghi tsa kwətiŋ tsa pa jaka kwa jipə shiy, ta ndaniy dza tsava ghi.

²⁶ Tsəgha na lə ndə jaka tsa Hyala kwərakwə ki. Mba'a kə təhəvərivay bakə mbə, ka pa jaka kwa jipə ci lə nahwəti bəla ciy, ta ndaniy dza tsa ci va mazə, gwa'a kwəma ci kərkəta tsəgha.

²⁷ A ghwəy sənay, ka mbay ndəə pahwə shiy kəghi tsa ndə bər̄ci bəlanəw. War ndə pəhəti na ndə bər̄ci tsa va lə zə'wə kwatanata dza ndəə mbay pahwə shi kəghi tsa ci.

²⁸ Ə gəzanwəyee, na navay tsəgha na, ma kwəma mənti mbəzli jikir na gwanata, lə kwəma sawa gəzəkə ghəshi gwa'ay, a Hyala dzaa pəlashi mbə nəfə nzə.

²⁹ Ma na ntsaa gəzakən kwəma sawaa dzəkən *Safə tsa Hyala dəwdew tsay, ka dza Hyalaa pəlata nava kwəma mbə nəfə tsa nzə ya hwəmbaw, *kwəma jikir naa dzaa kədī ma na nava ya pa hwəmba» kə Yesəw.

³⁰ Ma gəzə Yesəw kwəma va tsəghay, va sa niy gəzə nihwəti mbəzli: «A *hil mbə ghən ci!» kə

ghəshi.

Mbəzliy nəw kwəma Hyalay, niva mbəzli na ngwarməhiy lə mbəghəy Yesəw

(Mt 12:46-50; Lk 8:19-21)

³¹ 'Wakəvə kar ngwarməhiy Yesəw mba'a mbəghəy ndəs tsəhəshi ki. Dza ghəshi mba'a ghəshi gagarəshi kwa dəgha, dza bəŋ ghəshi ghwənəghə ndə ta dzaa haranayshi Yesəw.

³² Ma ghalaba ki na, vərəm ndə ngəri tsaa basəy va tifa, dəzlətsəbə məndi tsəbay Yesəw mənəy. Ma kə məndi kaa Yesəw ki na: «A Metər, ava kar mənə ghəshi lə ngwarməhiya pəriba tə ngwəla ka dəwŋa» kə məndi.

³³ Ma kə Yesəw kaa zləbanshi na: «Kadiw e citəŋwəy nee mərə lə ngwarməhira» kə.

³⁴ Dza na kaa mbəzliy dəzlay va tifa njə'wə nighəti shi, a kə na: «Avanashi mbəzli niy, ghəshi na nee mərə lə ni ya ngwarməhira!

³⁵ Sa nzanay, ya wa ntsaa məni kwəma di Hyalay, ghəci na tsee zəmərə lə nee zhamərə, lə mərə. Gwa'a tsəgha» kə.

4

Bəli fir lə kwəma Ndə sləka ha

(Mt 13:1-9; Lk 8:4-8)

¹ Zhini Yesəw diba, mba'a ghati bəni kwəma kaa mbəzli miy kwəfa Galile. Dzəghwa tərəŋw vərəm ndə ngəri basəy vəgha. Ma sa nashi na mbəzli dəŋshi tsəgha na, mba'a dzay dzəghwa kwambəwal nəyəy tə kwəfa va. Mba'a mbəzliy basəshi va məkə tə həlbə.

² Dza na mba'a bananavə kwemer kaa ngəshi dɔŋ ghəngħən ghəngħən dzar kwa fir. Ma kə mbə kwəma ci va bənipə na na:

³ «Favə ta ghwəy, ma tə nahwəti viciy, mba'a tsahwəti ndə za madiy ta dza ta sləka ha ci.

⁴ Ma ghəci mbə kihwə ha va ki na, pəriŋ nahwəti ha pəpəriŋətəa dzəghwa kwal. Mba'a 'yegwer səəkəə iməhwə nava.

⁵ Dza nahwəti mba'a pəpəriŋətəa dzəti kwərħə. War ghwəla na nza'jəw ghənzə pəsəta, sa nzana kala hidfi kən dɔŋ.

⁶ War sa satita vici ka ndipə na, nza'jəw ha va ghwəlita ki, sa kama hidfi kən dɔŋ gar tsəhəvə hililiŋə ghənzə.

⁷ Dza nahwəti hwəlfə diba mba'a pəpəriŋətəa dzəmbə tekesli. Ma sa pəsəta na na, mba'a tekesli kəlishiyy dzəkən, kala mbə ghənzəə fə ya ghən nzə.

⁸ Ma dza nahwəti nanzə ki na, mba'a dzataa dzəmbə hidfi wəzə ni. Dza na mba'a pəsəta, ka kəli, mba'a bəvə hwər pasəta, mba'a fəti ghən, nahwəti na dikə dikə fəti ghən, bahwə bahwə nahwəti, nahwəti na ge'i ge'i» kə Yesəw.

⁹ Dza ma kə ngəshi ki na: «Ma ntsa nza sləmə və ta fa kwəmay, fə tə ghəci ghən ta kwəma va!» kə.

Sa wana gəzə Yesəw kwəma kaa mbəzli kwa fira?

(Mt 13:10-17; Lk 8:9-10)

¹⁰ Ma sa tərəmbəshi kar Yesəw kwətishi lə nihwəti mbəzli kwasəbə mba'a mbəzli ta səfa

ci ki na, mba'a ghəshi madishi ka dəw sləkar tsa kwəma fir tsa bəlikə Yesəw va və.

¹¹ Dza na mba'a zləbanakəshi, a kə na: «Ta na na ghwəyəy, a Hyala ndanwəy məhərli ta sənashi shiy dzəkən sləkə tsa dza na ta sləkə mbəzli. Ma na nihwəti niy tərmbə mbəzli nashi kiy, war kwa fir dza məndiy gəzanshi kwəma.

¹² Ta mbəə nza:
Mbə nay pi ghəshi lə mətsəhi shi na,
kala nashi shi nighə ghəshi va ghəshi.
Mbə favə kwəma ghəshi lə slimim shi na,
kala sənashi shi dī kwəma fa ghəshi vaa gəzə
ghəshi.

Kala tsəgha nzay,
a ghəshi taa pəla zhəghəvaa dzəvəgha Hyala
nza.
Ma nza Hyala pəlanayshi
jikir tsa shi mbə nəfə nzə ghalaba nza» kə.

*Yesəw ci bazhə tsa fir tsa bəlikə na va lə sləka
ha*
(Mt 13:18-23; Lk 8:11-15)

¹³ A kə Yesəw ngəshi na: «Ya sa favə ma ghwəy kwəma dī fir tsa bəlikee tsaa gəzə kiy, njaa dza ghwəy favə tsa gwanay tsa fir kia?

¹⁴ Avanay bazhə tsa kwəma va ki: Ma ndə za tsaa kihwə ha vay, ntsaa gəzə kwəma Hyala kaa mbəzli na.

¹⁵ Nəfə tsa nihwəti mbəzliy, nja kwal tsa pəriŋəta nahwəti hwəlfə ha vaa dzəti na. War sa favə ghəshi gəzə kwəma Hyala na, mba'a ghəshi zləbavə, war ghwəla na nza'jəw, *ndə jaka tsa Hyala səkəy banti kwəma va mbə nəfə tsa shi.

¹⁶ Nəfə tsa nihwəti mbəzli ɓa na, nja kwərəhə tsa pərinəta nahwəti hwəlfə ha vaa dzəti na. Sa ka ghəshiy favə kwəma Hyala na, nza'jəw, ghəshiy zləbavə lə vəshi.

¹⁷ Zhini dɓa na, ka nzay nza ghəshi lə kwəma va mbə nəfə tsa shi sa mbay ma kwəma vaa tsəhə hililinə wəzə wəzə mbə shiw. War nə ma ngəra'wə ndəs kə kəsashi, ya ə ghəzlishi məndi tə mbərkə kwəma Hyala na, ka ghəshiy dza, nza'jəw, mbərəkə ghəshi zlata nəw kwəma Hyala.

¹⁸ Ma nəfə tsa nihwəti dɓa na, nja pi ndə tekesli tsa dzəghwata nahwəti ha va mbə ghəci. Gəla niva mbəzli ɓay, sa ka ghəshiy favə kwəma Hyala na, mba'a ghəshi zləbavə.

¹⁹ Ka ghəshi dza dɓa na mba'a ghəshi dzəmbəshi mbə zəzə kwəma tə hidi, ka məni mətəsə ta shi tə hidi ni ngədipə lə nihwəti shi maw vəgha gwa'a. Ma sa ka shi va təhay nefer shi ki na, ka ghəshi dza mba'a ghəshi makəti kwəma Hyala va kəli, lə va ghəra sləni mbə nefer shi.

²⁰ Ma nəfə tsa nihwəti mbəzli nashi kiy, nja hidi wəzə ni va dzəmbəta nahwəti ha mbə shi na. Ma na gəla niva mbəzli nashi kiy, sa ka ghəshiy favə kwəma Hyala na kar ghəshiy zləbavə, ka ghəshiy dza na, ka ghəra sləni Hyala wəzə. Nihwəti mbə shi na tərəŋw ghəshi jahambəvashi mbə, nihwəti na bərəkə, ma nihwəti na ge'i ge'i, tsəgha» kə.

*Bəli fir lə kwəma gərkəwa dzəbəy məndi
(Lk 8:16-18)*

²¹ Dza Yesəw ka nəw lə gəzə kwəma ci va, a kə na: «Kar ndəə tsə'wə ghwəə dzəghwa gərkəwa ta dzəbakən tasaw kən, ya ta mbələy ta pi həni na? A ghwəy sənay, tə pətsa dəl tsa ka məndiy fə.

²² Ya nimaḃa shi mbəmbə niy, ta səvərishi dza ghəshiy dzəti ngwəla. Ya wa kwəma ghələhwə məndi gəzə nzəy, cəke' dza məndiy sənata zləy məlmə.

²³ Fə tə ghwəy ghən ta kwəma va, niy nza sləmə va ghwəy ta fa kwəma!» kə.

²⁴ Zhini ma kə Yesəw ngəshi ḃa na: «Mənti tə ghwəy məhərli wəzə mbə fa kwəma fa ghwəy. Va sa nzanay, njasa dza ghwəy məni kwəmay, tsəgha dza Hyalaa məniṅwəy kwərakwə. Pa' ka mətsahata na ghwəy bəla.

²⁵ Sa nzanay, ma ntsa nza nihwəti shiy vəy, ta mətsahanavə nihwəti shiy dza məndi. Ma na ntsa kama shiy vəy, ta zhini dza məndiy tsaləhwə ya niy nza va jəw ni shiy və» kə.

*Fir dzəkən kwəma hwəlfə shiy njasa ghəshiy
pəsə, ka kəli ghən tsa shi*

²⁶ Zhini ma kə Yesəw kaa tsahwəti fir dīḃa na: «Yəmyəm na sləkə tsa sləkə Hyala mbəzli lə kwəma ntsaa səvəriy dzay dzəm̄ti, mba'a tsəṅwəti za ci.

²⁷ Sa tsəŋwamti na za ci na, ka hi, ka vəghwə, ka hi, ka vəghwə ghəci, mba'a ha ci pəsəta ka kəli, kala nahwəti sləni məni na mbə.

²⁸ War ə haa kəli kwətita ka məni dəghəslə, ka bə hwər, dza pas pasəta, mba'a fəəti mətəsə.

²⁹ Dzəghwa sa ka ha nakəta ki na, ma ka nza ndə ha madiy dzəmbə sləni, ka bə mbetə ta kəsli ha ki. Sa məniiy vəghwə kəsli nzə» kə.

*Bəli fir lə kwəma cizlə gwəbiri
(Mt 13:31-34; Lk 13:18-19)*

³⁰ Zhini ma kə Yesəw bə na: «A shiy tifa gar yəməti sləkə tsa sləkə Hyala mbəzli ghwəmmə li shi. A shiy tifa gar bəli fir ghwəmmə li shiy dzəkən.

³¹ Lə cizlə gwəbiri dza naa yəməva. Ghəshi gwəramti na tə jəw mbə cizlə shiy gwa'a gwa'a. Tsəŋwətishi ma məndi mba'a ghəshi pəsəshiy,

³² ka naa dza mba'a kəliy dikə, ka tanəti fəhi tə hidfi gwa'a difa. Sa ka na hati dividivi na, dikə dikə dikə, pa' ka lala ghyeghyer shi 'yegwer tə dividivi ci» kə.

³³ Ava tsəgha gazanshi Yesəw kwəma bənanashi na kaa mbəzli, war dzar kwa fir kwa fir dən, ge'i ge'i lə kwal tsa dza ghəshiy mbay favə.

³⁴ Nahwəti kwəma gəzanshi na tifa ngəshi, kala dzar kwa firiw. Dzəghwa sa ka ghəshiy nza kwətishi lə mbəzli ta səda ci ki na. Ka naa dza mba'a gəzanakəvərishi kwəma gəzə na va kwa fir bazhə bazhə.

A bərci va Yesəw dzəkən kar safə tsa dikə tsa, lə kwəfa

(Mt 8:23-27; Lk 8:22-25)

³⁵ Ma fəcava hetihwer na, dza Yesəw ka gəzə kwəma kaa mbəzli ta səfa ci, a kə na: «A mbəzli ni, tañəmmə ghwəmməə dzəvəri tsa pəriβα pəriβα həlbə» kə.

³⁶ Mba'a ghəshi zlashi mbəzli dən ni va tifa, ka dzashiy dzəghwa kwambəwal nza Yesəw va kwa. Ma nihwəti kwambəwalerəy niy nza tifa vəgha na, ka dzashi kwasəbə ki.

³⁷ Ma ghəshi mbə tañəə dzəvəri na, mba'a safə tsa dikə tsa kafəy ta viy. Ka banzla'wə kwəfa va dalala, ka dzəghwa kwambəwal va yam, pa' ka dī təhay.

³⁸ Ma ghalaba na Yesəw məhəni ləyba ləy mətsəni kwambəwal tə hi ciñ ciñ ciñ, mba'a saa fə ghən ta ghən tsa ci. Dza mbəzli ta səfa ci ki, fərgəhə ghəshi fərgəhakati. A kə ghəshi ngəci na: «A Metər, gwa'a ghəy! A nava təkə ma ghaa dzəkən shəka?» kə ghəshi.

³⁹ Dza Yesəw pəlhəm satiy, naβ naβ naβəti safə, dəkədəkə pə gha, kə kaa kwəfa va. Mba'a safə garəti viy, mba'a kwəfa dəkəta, dəkədəkə pi məniy.

⁴⁰ Ma kə Yesəw ngəshi ki na: «Tawa hazləniñwəy ghwəy tsəghaa? Ka mbə ghwəy banavə nefer ghwəy kaa Hyala sa?» kə.

⁴¹ Ma na mbəzli ta səfa ci na nashi ki na. Tərəñw hazləni ghəratishi. A kə ghəshi kwa jipə shi na: «Kay, kwətiy gəla tsatsa ndə ki! Ya safə lə kwəfa na ka danci fəti!» kə ghəshi.

5

Yesəw lə ndə gazlaka
(Mt 8:28-34; Lk 8:26-39)

¹ Dza Yesəw ghəshi lə mbəzli ta səda ci ki ndəs ghəshi tsəhəshi pəriḃa tə həlbə kwəfa tə hidfi ka Gerazeni.

² Ma sa tsəhəshi ghəshi, war sa səəməy Yesəw kwa kwambəwal tsəgha na, wədf tsahwəti ndə gazlaka tsahwəy dzar mbə kwəlihi tifa tsəgha.

³ Ntsa vay, mbə kwəlihi niy nza nzəy tsa ci. Ndə tifa niy mbay zhiniy kəsəvə ta tsaghwa ya kwa dəḃw tsahiw.

⁴ Daḃ səda niy səəkəm tsaghwa kwa dəḃw tsahi, mba'a niy ghwaghwanamti dəḃw tsahi tsa va kwa dividivi ci, mba'a ḃalamti tsa kwa shidshid ci gwa'a. Mba'a taḃanati bərçi kaa mbəzli gwanashi.

⁵ War kwa kwəlihi lə dzar mbə dəlegwigwi gwa'a tsəgha tsa ci pətsaa niy nzəy na ti, havəghwə lə həvir gwa'a. Ka ngwəmə lala, ka nanzarə vəgha ci gwa'a gwa'a lə hərezli kwacakasla.

⁶ War sa nay na Yesəw ghəci kərakəy ki na, həvbəpə ghavə bali, səəkə tsəfəkwə tsəfəkwəy kwa kwəma Yesəw.

⁷ Ka ngwəmə lala ghəci zlanzlan, a kə na: «A Yesəw, Zəghwə Hyala ta ghwəmə, ta njaa dfi gha lə ya? Ə cə'wəḃee, ka pəra'wəḃa dəvə lə slən tsa Hyala, ka sara ngəra'wə gha ma» kə.

⁸ Kwəma gəzə na va tsəghay, sa nzana mba'a Yesəw nabəti gazlaka va: «Səvəriḃa mbə ghən

tsa ntsa, gha gha gazlaka na!» kə niy ni kaa ngəta.

⁹ Dzəghwa ma kə Yesəw kaa ngəci ki na: «A slən tsa ghaa?» kə. Ma kə ntsa va na: «Mbəzli dən, na slən tsee. Sa nzanay, dən nza ghəy» kə.

¹⁰ Dzəghwa ghəshi ka cə'wə Yesəw, əntaa dzaa tahashiy dzəti nihwəti hidī.

¹¹ Tə pətsa va ki na, mba'a garəwa ngəreder tərənɟw niy nza tifa dzar mbə kəlan mbə pala shi zəmə shi.

¹² 'Wakəvə hyeler va tapə mbə cə'wə Yesəw, a kə ghəshi na: «Ndanəy kwal a ghəy dzəmbənəy mbə ghən ngəreder va» kə ghəshi.

¹³ Dza Yesəw mba'a zlatanavəshi kwal. Dza ghəshi mba'a ghəshi səvərishi gwanashi mbə ghən zal tsa va. Shəbətə, ghəshi shəbətəmbəvashi mbə ghən ngəreder va. Dza ngəreder va gəgəgəgə ghəshi kafəshi mbə kəlan tsa va, səəkə na'i shəkətəvashiy dzəti kwəfa, bətə ghəshi zashi kwəfa. Ngəreder gar bələkwə bələkwə bakə mətəkə dən tsa shi.

¹⁴ Dzəghwa kwərec mbəzliy makə ngəreder va hwəshiy dzəmbə məlmə, lə dzar mbə giwahi vəgha məlmə. Mba'a ghəshi dzaa gəzanshi tsava bar kaa mbəzli. Dzəghwa mbəzli dən tərənɟw ki, mba'a ghəshi basəkəvashi ta nashi niva gəla shiy mənishi va.

¹⁵ Ma səəkə mbəzli va, ndəs tsa shi vəgha Yesəw na, mba'a ghəshi kəsəy ntsaa niy nza hyeler va dən mbə ghən ci mənəy tifa vəgha Yesəw. Mba'a pakən kwəban kən ghən ci, lə məhərli ci wəzə. Ma sa nay ghəshi tsəgha na, ka ghəranshi hazləni.

¹⁶ Dza niy nata kwəma va va mbəzli lə mətəşə shi, mba'a ghəshi slanəkəshi kwəmaa mənta lə ndə gazlaka tsa va, mba'a ngəreder va.

¹⁷ Dza mbəzli mbə məlmə va ka cə'wə va Yesəw, a ghəci bərvay dzay tə hidfi shi.

¹⁸ Ma sa dzay Yesəw dzəghwa kwambəwal ta madfiy dzay na, tapə ntsaa niy ghəranci gazlaka va mbə cə'wə kwal va Yesəw, a ghəci nəwhwə ta dzashi li.

¹⁹ Kala zləbati Yesəw, ma kə kaa ngəci na: «Awə, mbalaa jighi a gha dzaa gəzanshi kaa mbəzli ghaa dzəkən kwəma məntəŋa Ndə sləkəpə na, lə zhəhwər tsa məntəŋa na gwa'a!» kə.

²⁰ Madfi ntsa va madfiy tsəgha naci ki, ka təwrə dzar tə hidfi nə məndi «Hidfi Məlməhi Məŋ» kə məndi. Tapə ghəci mbə gəzə kwəma mananati Yesəw va kaa mbəzli. Ya wa ntsaa favə nava hwəlfə kwəma ki na, war ka mananci madfaŋa ghənzə.

Kar Yesəw lə Zhayrəsə, mba'a nahwəti mali səkwa miymiy kwa hwər nzə

(Mt 9:18-26; Lk 8:40-56)

²¹ Dza Yesəw ki, mba'a zhəghəkəvay zhəkə pəri tsa va həlbə kwa kwambəwal zhəvəri tsahwəti. Ma sa tsəhəy na na, dza mbəzli dfaŋ tərəŋw mba'a ghəshi bəsəshi vəgha tifa, tə miy kwəfa.

²² Dzəghwa tsahwəti ndə kwətif ta mbəzli dikə dikə ni mbə *ciki bəsə va tsa ka Zhəwifə, Zhayrəsə, kə məndi slən tsa ci, ndəs səkəy tifa kwərakwə. Ma sa nay na Yesəw na, dza na tsəfəkwə kwa səfa Yesəw,

²³ ka pəra'wanci dividivi, ka cə'wə, a kə na: «Zhee nza na gwərapəta, ka dī mətita ghənzə. Ndi fanakən dividivi, a ghənzə mbəlita, əntaa mətita» kə.

²⁴ «Tsəgha na» kə Yesəw, mba'a madiy kwasəbə. Takwəs mbəzli dāŋ madishi kwasəbə ki, war ə ghəshiy dzədzərđi Yesəw.

²⁵ Ghalaba na, mba'a nahwəti mali niy nza tə pətsa va, gwərapəta ghənzə gar piya nzə məŋ lə bakə, war mbə səkwa miymiy kwa hwər nzə.

²⁶ Tərəŋw ghənzə sahwə ngəra'wə mbə dzadzaa dzəti shibiti. Pəŋw ghənzə ladamti gəna ta dəvə nzə, shaŋ ghənzə ta kwəməvə mbəlita. War mətəhə na mətəhə zəlghwə naci.

²⁷⁻²⁸ Ma sa favə na məndiy gəzə kwəma Yesəw na, mba'a təkəti mbə ghən tsa nzə: «War mərshi mee dapay tə kwəbaŋ tsa kən ghən ciy, war gwa'a, ta mbəlira dzee» kə. Səəkə na mba'a dzəmbəta mbə mbəzliy basəshi va. Dza na kət kətəghəvataa dzəvəgha Yesəw zhəkə ləy hwəm ci, dapə dapay kwəbaŋ tsa ci.

²⁹ War sa dapay na tsəgha ki na, nza'jəw hatsə miymiyəy səkwa va kwa hwər nzə slashi lə səkwa. Dza na mba'a favə mbə vəgha nzə: «Ma nana kiy, gwa'a nee mbəlira!» kə.

³⁰ Ghala pətsa va kwərakwə ki na, mba'a Yesəw sənay a bərđi səvərishi mbə vəghee, kə. 'Wəkəvə na, tərəđ zhəghətəvay zhəy ləy hwəm ci, tə jipəjipə mbəzli kwasəbə va. Dza na ka dəw

və shi: «A ntsaa dapay kwəban tsee ya mbəzli ni?» kə.

³¹ Ma kə mbəzli ta səfa ci kaa zləbanci na: «Əy, njaa ghaa ni: “Wa ntsaa daparaa?” pə gha, kala nashi mbəzli ghaa dzərđiŋa ya dza kwamaba kia?» kə ghəshi.

³² Ma na Yesəw naci ki na, war ə ghəciy pəla ntsaa dapay va lə mətə.

³³ Dza mali va ki mba'a madita, kala gwərgwərə va hazləni. Sa sənata na kwəmaa mənta li, səəkə na tsəfəkwə tsəfəkwəta kwa səda Yesəw. Dza na mba'a gəzanakəvəri kwəmaa mənta li gwanata, kala mbələy ma ya kwətij.

³⁴ Ma kə Yesəw ngəta na: «A zhee, a gha mbəliŋa tə sa ndara gha nəfə tsa gha. Mbəli mbəli pə gha va kwəma ngəra'wə tsaa nza kən gha. Mbala lə zərkə mbə nəfə tsa gha» kə.

³⁵ War Yesəw mbə gəzə kwəma va kaa mali va tsəgha na, ndəs nihwəti mbəzli səəkəshi səəkə kəghi tsa Zhayrəsə, ntsa dikə tsa va. Ma kə ghəshi kaa Zhayrəsə na: «Ka maw ghaa tase ghən tsa gha lə har Metər səəkə gəm ma, a zha gha va mətita» kə ghəshi.

³⁶ Ma na Yesəw naci ki na, kala shashanci kwəma gəzə ghəshi va. Ma kə kaa Zhayrəsə na: «A Zhayrəsə, ka dza her gha ma, banavə nəfə tsa gha kaa Hyala gwa'a tsəgha!» kə.

³⁷ Dza Yesəw kaf kafəy, mba'a harvə Piyer ghəshi lə Zhakə mba'a Zhan, zəmbəghəy Zhakə, kwasəbə ci gwa'a tsəgha. Kala dī ghəci nihwəti mbəzliy nəw.

³⁸ Ma sa tsəhəy na vəgha ghi tsa Zhayrəsə na, mba'a kəsashi mbəzli gədi gədi gədi ka wahə, ka həhərsli wahə nihwəti tərəjw tərəjw.

³⁹ Dza Yesəw mba'a dzakəy dzakə ghi tsa va. Tapə ghəci ta dəw kwəma va mbəzli tifa: «A mbəzli ni, tawa wahə ghwəy gədi gədi shəka? Wa mətita zha naw, hiy bəhwə na gwa'a tsəgha» kə.

⁴⁰ Ma sa favə mbəzli kwəma gəzəkə na va tsəgha na, njasa pə'wə na kwəma ka gazlaka ghəshiy nighə. 'Wakəvə Yesəw mba'a tihəkəvərishi gwanashiy dzəti ngwəla. Tərə ghəshi kəyba lə mbəzliy yakə zha va mba'a mbəzli ta səda ci va mahkan ni niy nəwvə gwa'a tsəgha. Dza ghəshi irətsə ghəshi dzəmbəshi mbə ciki tsa nza zha va va tsəgha ki.

⁴¹ Dza na, tasl kəsəvə zha va tə dəvə nzə, a kə ngəta na: «*Talita kwəma!*» kə. Ma dī kwəma gəzəkə na va gəzəy «A zha na, satija, yən gəzəja na!» dī naa gəzə.

⁴² Nza'jəw pəlhəm, zha va satita tsəgha, ka dza ghənzə. Zha vay, mən lə bakə niy nza piya nzə. Mba'a gəla nava kwəma mananatishi madəja kaa mbəzli tifa tərəjw ki.

⁴³ Dzəghwa Yesəw mba'a damətishi lə gəzə kwəma tərəjw, vantaa ghəshi dzaa gəzə kwəma va kaa tsəhwəti ndə pəmta pəmta. Zhini ma kə ngəshi na: «Divam mbalam bəntam shi zəmə kaa zha na, a ghənzə zəməshi!» kə.

6

*Kar Yesəw lə mbəzli mbə məlmə Nazaretə
(Mt 13:53-58; Lk 4:16-30)*

¹ Dza Yesəw mba'a zhəghəkəvay tə tsava pi ki, səkəkə dzəmbə məlmə Nazaretə, na ci məlmə kəli na mbə. Mba'a mbəzli ta səda ci kwasəbə.

² Dzəghwa *vici dəkəva mba'a səkəta. Dza Yesəw ka bananshi shiy kaa mbəzli mbə *ciki basəva tsa ka Zhəwifə. Ma sa favə mbəzliy basəshi va daŋ ni tifa shi bananshi na va na, hahashi ghəshi hashishi va gəla nava kwəma. Tapə ghəshi mbə gəgəzə kwəma kwa jipə shiy dzəkən, a kə ghəshi na: «A mbəzli ni, kwəma səkəkə na ci na kwəma gəzəpə ntsa na tay? A ntsaa banavə məhərli tsətsə ta bəni shi nia? Wa ntsaa banavə bərçi ta məni gəla kwəma madəŋa madəŋa na na tsətsə na naci baya?

³ Ghəci ndə fədī shəghwə tsa va, zəghwə Marəy va, lə ngwarməhiy tifa, ndərazhiy zhər, kar Zhakə lə Zhezhesə, lə Zhəwdə, mba'a Shi-manəw sa? Ya ngwarməhiyəy mi'i nzə na, tikə ghəshi mbə ghwəmmə sana nanzə sa?» kə ghəshi. 'Wakəvə gəla təkə kwəma tsəgha na va, mba'a makətishi ta bə nefer shi kaa Yesəw.

⁴ Ma kə Yesəw ngəshi na: «A katanəy, a məndiy fə bamaa dzəti *ndə gəzə kwəma Hyala ya pa' kwəmafa. Ma mbə məlmə yakə məndi lə mbə ni ci mbəzli, lə kəghi tsa yakə məndiy, ka fə bama məndiy dzətiw» kə.

⁵ Dzəghwa kala mbə Yesəw zhiniy mənti nahwəti kwəma madəŋa madəŋa na tifa. War kəray dividivi shi fanakən na kaa nihwəti

mbəzli gwərapə gwərapəshi ni, mba'a mbəzli va mbəlishi.

⁶ War hash Yesəw hashiy va kwəma mbəzli va, sa dī ma ghəshi bānci nefer shi.

*Njasa ghwəni Yesəw *mbəzli ta səda ci məḡ lə bakə ni
(Mt 10:5-15; Lk 9:1-6)*

Ləy hwəm kwəma va ki na, mba'a Yesəw dza dzamti dza dzar mbə məlməhi tə hidī va. Mba'a bānavə kwəma ci kaa mbəzli.

⁷ Dza na kaa mbəzli ta səda ci va məḡ lə bakə ni mba'a bāsətishi. Dza na mba'a bānavəshi bərçi ta tihə hyeler səvəri mbə ghən mbəzli. Mba'a ghwənashi bakə bakə bakə kwa zəərə shi, ta dza ghəshiy gəzə kwəma ci kaa mbəzli.

⁸ Dza ma kə ngəshi ki na: «Mbalam, ghwəy kafəy, əntaa ghwəy dzaa bə ya waba ta dəvə ghwəy ma. Ya shi zəmə nzə, ya mbəl ta bə shiy, ya gəna kwa zlipa ghwəy, əntaa ghwəy bə ma. War gəta ka ghwəy bəvə ta dəvə ghwəy gwa'a tsəgha.

⁹ Pambə tə ghwəy kwekweher mbə səda ghwəy, dibay əntaa ghwəy dzaa sərakən kwəbeḡer bakə bakə kən ghən ghwəy ghwəy dza ma!» kə.

¹⁰ Zhini ma kə ngəshi bə na: «Ma sa ka ghwəy tsəhəḡwəy mbə məlmə ya namaḡay, mba'a kə ndə ka'wətəḡwəy mbə na, kəy ntsa va pə ghwəy taa nzəyḡwəy, pa' fəca dza ghwəy bārva mbə məlmə va.

¹¹ Mba'a pə ghwəy tsəhəḡwəy mbə məlmə, kala zləba ka'wəḡwəy məndi, kala fa ma kwəma gəzə ghwəy məndiy, bārvaḡwəy tə ghwəy mbə

nava məlmə, mba'a ghwəy batamti kwərbi tə shidshid ghwəy. War tsəgha pə ghwəy dzaa məni ta mbə ghəshiy sənay, a ghəshi mənti *kwəma jikir na, kə ghəshi» kə Yesəw.

¹² Ma sa gəzanakəshi Yesəw tsəgha ki na, mba'a mbəzli ta səfa ci va madishi, ta dzaa gəzanshi kwəma Hyala kaa mbəzli nza ghəshi tsa titihwə tsa shi kaa Hyala, ka zhəghanti nzəy tsa shi ki.

¹³ Dza mba'a ghəshi tahamti hyeler səvəri mbə ghən mbəzli dəŋ. Mba'a ghəshi vavarənati in kaa nihwəti mbəzli gwərapə gwərapəshi ni dəŋ difa, mba'a mbəzli va mbəlishi.

Məti Zhaŋ ndə mənipə *batem
(Mt 14:1-12; Lk 9:7-9)

¹⁴⁻¹⁵ Dzəghwa gwa'a gwa'a slən tsa Yesəw dzay ya pa' kwəmafa ki, ka gəzə məndi: «Waa Zhaŋ tsaa niy mənipə batem va na sava zhəkəməy na kwa kwəli! Va tsəgha nza bərçi və ta məni shi madəŋa madəŋa ni va tsəgha» kə məndi. Ma kə nihwəti na: «*Eli ndə gəzə kwəma Hyala na» kə ghəshi. Ma kə nihwəti fa na: «*Ndə gəzə kwəma Hyala na, nja ka gəzə kwəma Hyalaa niy nza va tifa mbəradzə» kə ghəshi.

Dzəghwa mba'a mazə *Erədə favə ghəpə tsa kwəma Yesəw va.

¹⁶ Ma sa favə na tsəgha ki na: «Waa Zhaŋ tsaa mənipə batem va niy slantee ghən ti na sava zhəkəməy na kwa kwəli» kə.

17-18 Sa nzanay, ə niy bələhwə na mali zədəy Fəlipə ghəci ghəci mazə Erədə tsa va. Erədiyadə, kə məndi kaa slən tsa mali va. Ma kə Zhan niy ni kaa ngəci na: «Kwal va gha kwa kwəma Hyala ta bəli mali zədəna va bələhwə ghaw» kə. Sa niy gəzəkə na tsəgha ki na, dza Erədə mba'a niy kəsəvəə tsaghwa kwa dənɟw, mba'a niy faghwa kwa fərshina.

19 Mba'a nəfə tsa Erədiyadə niy satiy dzəkən Zhan tərənɟw va kwəma va. Mbə dī pəəsli ghənzə niy nza na, niy mbay na va mazə Erədəw.

20 Sa nzanay, mbə ghəranci niy nza hazləni kaa Erədə va kwəma Zhan, sa nzana mba'a niy sənay ndə gəzə kwəma katan naa Zhan, dəwdew nəfə tsa ci kwa kwəma Hyala, kə. Dza na ka ndəghwə Zhan niy nza wəzə wəzə, war fa kwəma ka Zhan gəzə ghəci niy maw. Ma sa ka naa favə ki na, ka səəva məhərli ci.

21 Dzəghwa vəghwə tsa wəzə wəzə tsa va Erədiyadə nanzə ki, ndəs səəkəy. Sa niy mənta viciy niy yakə məndi mazə Erədə ti na, dza na mba'a niy tati shi zəmə tərənɟw, ta makwaghwa mbə zəzə vici ya məndi va ti. Mba'a niy haharashi mbəzli dikə dikə ni tə hidfi ka Galile, lə mbəzli dikə dikə ni mbə ka sawji shi gwa'a.

22 Dzəghwa zha Erədiyadə irətsə niy dzəmbəta mbə pətsaa niy basəshi kar mazə Erədə va lə mbəzliy niy harkə na va ta zəmə shiy. Mba'a niy tsəti tsə ka təbanshi kaa kar Erədə lə mbəzliy niy nza va tifa gwanashi. Ma

kə mazə niy ni ki na: «A zhee, ya wa shi dī gha yən ndaŋaj, dəwshi, ta ndaŋashi dzee!» kə niy ni.

²³ Dzəghwa mazə hwa' hwa' niy zəməkə fəla: «Yən kala dzaa ndaŋa shi dza ghaa dəw vəya, ya war təhəvəri hidī sləkə gha ni bakə mbə, a gha ndara nahwəti bəla dza ghaa ni!» kə niy ni.

²⁴ Dza zha va tsəgha del niy səvərta, ndəs niy dzaa kəsata mbəghəta. A kə niy ni ngəta na: «A mə, a kə mazə ngəray: “Dəw ya wa shi dī gha vəya” kə. A shi kee dəw vəa?» kə niy ni. Ma kə mbəghəta va niy ni ngəta na: «Mbala, ma pə gha kaa ngəciy: “Slavəra ghən tsa Zhaŋ ndə mənipə batem!” pə gha ngəci» kə niy ni.

²⁵ Nza'jəw zha va niy zhəghəkəvata lə diva, ta dəw va mazə ki, a kə niy ni kaa mazə na: «Ə dēe gha slaghwara ghən tsa Zhaŋ ndə mənipə batem kwa tasaw!» kə niy ni.

²⁶ War sa niy gəzəkə zha va kwəma va tsəgha na, kwəshay vəgha mazə niy mənta va nava kwəma, sa niy dī ma na tsəgha, niy mbay naa zhiniy bashamti ghwəla, sa nzana, mba'a niy mbəlitiy zəmanakə fəla tifa kwa kwəma mbəzliy bəsəshi va kiw.

²⁷ Dzəghwa nza'jəw niy gəzanci kaa tsahwəti ndə sawji kwətij mbə ka sawjiy ndəghwə, a ghəci dzaa sləkəvə ghən tsa Zhaŋ ndə mənipə batem taŋtaŋ. Dza ndə sawji tsa va, mba'a niy dzay dzəghwa fərshina, mba'a niy dzaa slavə ghən tsa Zhaŋ faghwa kwa tasaw ki,

²⁸ mba'a niy dzaa bənavə kaa zha va, mba'a zha va niy bəvəə bənavə kaa mbəghəta

kwərakwə ki.

²⁹ Ma sa niy favə mbəzli ta səfa Zhaŋ, a məndi paslamti Zhaŋ, kə məndi na, mba'a ghəshi niy səəkəə bəvə mbəri tsa Zhaŋ. Mba'a ghəshi dzaa laghwa kwa kwəli. Tsəgha niy mətuy Zhaŋ ki.

Yesəw lə mbəzli bələkwə bələkwə cifə mətəkə

(Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Zhŋ 6:1-14)

³⁰ Dzəghwa *ka kwal Yesəw va niy ghwənashi Yesəw, mba'a ghəshi zhəghəkəvashi mbə dza shi va ki. Səəkə ghəshi basə ghəshi basəshi, ka ndanci kwəma mənəhwə ghəshi gwa'a, lə shi bananavə ghəshi kaa mbəzli gwa'a.

³¹ Ma ghala pətsa basəshi mbəzli va tə pətsa nza Yesəw va ki na, ka dzashi niy dzashi, ka zhəkə nihwəti, war tsəgha. Shaŋ kar Yesəw lə mbəzli ta səfa ci ta kwəmavə ya kwal tsa zəhwə shiy nžə. Va tsəgha ki, ma kə Yesəw kaa mbəzli ta səfa ci na: «A mbəzli ni, dzammə ghwəmmə ta pəlavə pətsa kama ndə ti di, a ghwəmmə dzaa dəkayvammə ti ya jəw nžə» kə.

³² Dzəghwa mba'a ghəshi dzashiy dzəghwa kwambəwal ta dzashiy dzəmbə gamba ta nžəyshi kwətishi vəgha bəla.

³³ Ma ghəshi mbə dzashi ki na, mbalaa na mbəzli dafŋ nighəvəshi, mba'a məndi sənashi, kar Yesəw lə mbəzli ta səfa ci na shi va, kə məndi. Mba'a mbəzli madishi ya mbə namaba məlmə, mba'a ghəshi kəsləghə bali lə səfaa tsəhəshi tə pətsa va pərba ghəshi kaa kar Yesəw.

³⁴ Ma sa tsəhəy Yesəw tə pətsa va ki na, mba'a səməy kwa kwambəwal, sa nə na tsa' kə na, mbəzli basə basə tə pətsa va dən. Tapə hwər tsa ci ta zhanci ta mbəzli va ki. Sa nashi na mbəzli va nja tenkesli kama ntsaa ndəghwəshi tiba. Dza na mba'a bananavəshi shiy tərənɔw.

³⁵ Ma sa məniy tihwer, ma kə mbəzli ta səfa ci kaa Yesəw na: «A Metər, avanay sənzənvay, a vici dzata, dzəghwa tə gambay pətsa.

³⁶ Wəzəba banavə gha kwal kaa mbəzli ni, a ghəshi dzashi ta papa shi zəmə shi dzar mbə məlməhi lə mbə nihwəti giwahi ndəkwə ndəkwə ni» kə ghəshi.

³⁷ Ma kə Yesəw kaa ngəshi na: «Banshim shi zəmə də'wə ghen tsa ghwəy a ghəshi zəməshi» kə. Ma kə ghəshi ngəci na: «Zləbati gha, a ghəy dzaa bəvə mbəl bələkwə bakə ta dza ta pəlanshi shi zəmə na?» kə ghəshi.

³⁸ Ma kə Yesəw ngəshi na: «Peñ hwəm na sa va ghwəy tiba sana nanzəy? Mbalam nighətim di» kə. Dza ghəshi mba'a ghəshi dzaa nighəti. Ma kə ghəshi ngəci na: «Wa cifəy na peñ tikə, mba'a kərpi bakə» kə ghəshi.

³⁹ Dza na mba'a gəzanshi kaa mbəzli ta səfa ci va, a ghəshi gəzanshi kaa mbəzli tiba va gwanashi, a ghəshi tihəvərivashiy nzəyshi dzar tə gwəzən tsa nebekə tsa.

⁴⁰ Dza mbəzli va mba'a ghəshi nzəyshi ki, bələkwə bələkwə nihwəti, ma nihwəti na cifə mətsəkə cifə mətsəkə.

⁴¹ Ma sa nzəyshi mbəzli ki na, dza Yesəw həŋ bəvə peŋ tsa cifə tsa va mba'a kərpi bakə ni va ta dəvə ci, mba'a kafata kwəma ciy dzəta ghwəmə, ka mananta 'wəsa kaa Hyala ta shi zəmə va. Ma sa mananati na 'wəsa kaa Hyala na, dza na mba'a ngangavəri peŋ tsa va, mba'a bənavə kaa mbəzli ta səfa ci, a ghəshi tahanshi kaa mbəzli dfaŋ ni va. Zhini tsəgha ghəci tahanavəshi kərpi bakə ni va gwanashi difa.

⁴² Mba'a mbəzli va gwanashi zəməhwə shi va, bəhə bəhə ghəshi, mba'a mbəvəli tərə.

⁴³ Dza məndi bəsə bəsəti naa tərmbə va mbəvəli peŋ tsa va lə kəripe va, paf paf ghwani məŋ lə bakə.

⁴⁴ Ma dfaŋ tsa mbəzliy zəhwə shi zəmə va va na, zhər bələkwə bələkwə cifə mətsəkə ghəshi.

*Njasa dza Yesəw lə səfa ci dzəy tə ghən yam
(Mt 14:22-33; Zhŋ 6:15-21)*

⁴⁵ War ghwəla ləy hwəm kwəma va ki, ma kə Yesəw kaa *mbəzli ta səfa ci na: «Ləghwam dzəghwa kwambəwal, a ghwəy 'wati kwal dzəvəriy dzəti həlbə pəriɸa pəri məlmə Bətəsayda, kala kərnee səkwəti mbəzli ghəshiy dzashi» kə. Mba'a mbəzli ta səfa ci va dzəghwashi ka dzashi.

⁴⁶ Ləy hwəm sa təhəvəriyay na lə mbəzli ki na, mba'a kafəy dzay dzəmə kəlaŋ ta cə'wə.

⁴⁷ Ma hetihwer sa pəkwəta vici na na, ava mbəzli ta səfa ci kətivə dza ka tsəhəshi tə jipəjipə kwəfa, mba'ay ghəci pərikey tə həlbə kwətiy naci ki.

⁴⁸ Dzəghwa mba'a nashi mbəzli ta səfa ci war mbə təməva lə kabə kwambəwal ngahə ngahə ngahə, sa nzana səəkəə dzəmbə kwəma shi safə niy viy. Ma tə kwa baka wa ngələkə na, mba'a Yesəw dzətiy tə ghən yam, ka dza dzar ti shi lə səfa ci, ta kəsashi mbəzli ta səfa ci. Ma sa tsəhəy na ndəkwə vəgha shi na, njasa dī na taṅəshi ghəci mənti.

⁴⁹ Ma sa nay mbəzli ta səfa ci va ghəciy dza dzar tə ghən yam lə səfa na, ndəba *hil, kə ghən tsa shi. Ka ngwəmə lala ghəshi.

⁵⁰ Sa nzana, ghəshi njasa nza ghəshi va gwanashi na, mba'a ghəshi nay ghəci mbə dza dzəy tə ghən yam va, mba'a her shi dzashi. War ghwəla tsəgha ki na, mba'a Yesəw ghati gəzanshi kwəma, a kə na: «Waa yən na, ə kə her ghwəy dzəghwashi, ka hazləni ghwəy ma!» kə.

⁵¹ Dza na kwərəhw dzəghway kwa kwambəwal va kwasəbə shi ki, gar safə garəti viy kwərakwə. Dzəghwa tərəṅw məhərli *mbəzli ta səfa Yesəw səta va nava kwəma.

⁵² Sa nzana, kalaa niy favə ghən tsa kwəma maɗaṅa maɗaṅa na va niy mənti Yesəw lə peṅ ghəshi. War caslakəy nəfə tsa shi niy məniny.

*Kar Yesəw lə ka zəlghwə tə hidī ka
*Zhenezaretə
(Mt 14:34-36)*

⁵³ Ma sa taṅamti ghəshi kwəfa va na, mba'a ghəshi tsəhəshi tə hidī ka Zhenezaretə ki. Dza

ghəshi kaa kwambəwal shi mba'a ghəshi pəhəy vəgha həlbə tsa va.

⁵⁴ Sa pəhəy ghəshi na, mba'a ghəshi səəməshi kwa ki, nza'jəw məndi nighəvə Yesəw mba'am sənay.

⁵⁵ Dza məndi ki ka kəkəsli bali ta dzaa gəzə kaa mbəzli tə hidi va gwanashi. Ya kwəma favə məndi a səəkəy, kə məndi na, war ə məndiy bənci ka zəlghwə səəkə tə pi həni tsa shi.

⁵⁶ Ya kwamaba dza na, ya dzar mbə məlmə dikə na, ya dzar mbə giwa, ya dzar mbə ni bəla bəla ni ghyeghyer na, war ə məndiy bənci ka zəlghwə dzəti ləwma. Ka cə'wə, a ghəci bənavəshi kwal tsaa dapəvə ya kwataka mətsəni kwəbəŋ tsa kən ghən ci. Ya tsamaba ndə zəlghwə tsaa ndəŋway na, mba'a mbəliy.

7

*Kwəma jiji *ka Zhəwifə*

(Mt 15:1-9)

¹ Dzəghwa *ka Farisahi ghəshi lə nihwəti mbəzli mbə *ka bənipe kwəma pəhəti Hyala, shiy səəkəshi mbə məlmə Zherəwzalem, mba'a ghəshi bəsəkəvashiy dzəvəgha Yesəw.

² Nighə ghəshi na, nihwəti mbəzli mbə *mbəzli ta səda Yesəw mbə zəmə shi zəmə lə rəda tə dividivi shi. Di naa gəzəy, yabanti dividivi shi ghəshi ta zəmə shiy njasa ka ka Zhəwifə məni mbə kwəma jiji shiw.

³ Na na ka Farisahi lə ka Zhəwifəy, tərəŋw ka ghəshiy məni məhərli ta məni kwəma jijihishi.

Ka ghəshiy gha zəmə shi zəməy, ghəshi yabanti dividivi shi wəzə wəzə.

⁴ Sa ka ghəshiy səəkəshi mbə ləwmay, ka zəmə shiy ghəshi kala pəshamtəvashi ghəshiw. Zhini dən nihwəti shi gazanakəshi jijihishi ta mənishi ghəshi tsəgha. Ya dzəkən njasa ka ndə yabə shi sa ndə shiy kwa shi, lə yabə tsaghwa, lə shekiki vasəti məndi tə mbəzə, ya pətsa həni ndə ti gwa'a.

⁵ Sa zəmə mbəzli ta səfa Yesəw va shiy kala yabanti dividivi shi kiy, va tsəgha dəw ka Farisahi, lə *ka bənipə kwəma pəhəti Hyala va Yesəw: «Tawa dī ma mbəzli ta səfa gha ni fəti ta kwəma banavəka jijihī, zəmə ghəshi shi zəmə lə rəfa tə dividivi shia?» kə ghəshi.

⁶ Ma kə Yesəw ngəshi na: «Mbalaa katan na kwəmaa niy gəzəkə *Ezay ndə gəzə kwəma Hyala vaa dzəkən ghwəy! Ghwəy ghwəy ka dakə mbəzli lə kwəma pərikə tə ngwəla ni. A kə niy niy: “A kə Hyalay:

Ma mbəzli niy,

war kwataka lə miy gəzə ghəshi

ha'wə tsa ha'wə ghəshi tə ya gwa'a tsəgha.

Ma mbə nefer shi na, kərakə kərakə ghəshi lə ya.

⁷ Gəmta na tsəfəkwə tsəfəkwə ghəshi kwa kwəmee.

Sa nzanay, war kwəma jiji shi

na shi bananshi ghəshi kaa mbəzli,

njasa nzanaa kwəmee ghəshi zhəghəti, kə Hyala”

kə Ezay niy ni.

⁸ Dza ghwəy na, mba'a ghwəy zlata nəw kwəma pəhəti Hyala, ka dzaŋwəy ta nəw war kwəma jiji ke ngəri» kə Yesəw.

⁹ Zhini ma kə ɓa na: «Kay, tsəghaa nava katan, a ghwəy zlata *kwəma pəhəti Hyala ta nəw, mba'a ghwəy dzaŋwəy ta bənipə na ghwəy va kwəma jijihinwəy.

¹⁰ A *Məyizə niy gəzəkə nahwəti kwəma, a kə niy niy: “Ə pə ghaa ha'wə tə kar dəŋa lə mənə” kə niy ni. Zhini ma kə ɓa na: “Ya wa ntsaa tsəərəti dəy, ya mbəghəyəy, mba'a məndi paslamti tsava ndə” kə.

¹¹ Ma pə ghwəy na ghwəy ki mbə kwəma bənipə ghwəy na, mba'a kə shiy va ndə ta kəəti kar dəy lə mbəghəyəy, a ndəə mbay gəzə: “A di, a mə, ma shiy niy nza vəya gar bəŋwəyshee ta kəətiŋwəyəy, kwərban na ghəshi” kə, (ma di kwərban gəzəy, shi ɓanavə məndi kaa Hyala),

¹² gwa'a, ka zhini tsava ndəə kəəti kar dəy lə mbəghəy ghwəla ma, pə ghwəy. War ə ghwəy makə mbəzliy tsəgha va kəəti mbəzli shi.

¹³ Tsəgha pəəsliti ghwəy na Hyala va *kwəma pəhəti na, war ta mbəə nəw na ghwəy va kwəma jiji pəhəti ghwəy. Zhini lə nihwəti shi məməni ghwəy tiba dən war tsəgha tsəgha diba» kə Yesəw.

*Shiy dzaa laɗamti ndə kwa kwəma Hyala
(Mt 15:10-20)*

¹⁴ Dzəghwa Yesəw mba'a zhiniy harvə mbəzliy ɓasəshi va. Ma kə ngəshi na: «Fam kwəma dɛe na gəzə gwananwəy, fə tə ghwəy ghən ti.

15 Ma na shi bøvø ndøø zøhwøshiy dzøghwa hwør ciy, ka yidamti ndø ghøshi kwa kwøma Hyalaw. Shiy søvøri mbø nøfø tsa ndø na shiy dzaa yadamti ndø kwa kwøma Hyala.

16 Fø tø ghwøy ghøn ta kwøma va, niy nza slømø va ghwøy ta fa kwøma!» kø.

17 Ma sa tøhøvørivay Yesøw lø mbøzliy niy basøshi va na, mba'a dzay dzømbø ciki. Ma mbøba na, mad' mbøzli ta søfa ci mad'ishi ta døw bazhø tsa fir tsa bølikø na va tsøgha tsa.

18 Ma kø ngøshi na: «Wa ø favø ma ghwøy kwøma dī kwøma vaa gøzø lø ghwøynwøyshy kwørakwø fa na? Ø sønay ma ghwøy, shi bøvø ndøø zømøhwøshiy dzøghwa hwør tsa ci na ka yadamti ndø ghøshiw pø ghwøy shøkøna?»

19 Sa nzanay, dzømbø nøfø tsa ndø ka ghøshiy dzaw, dzøghwa hwør ka ghøshiy dza, ka ndø dza na mba'a tøkøghwashi» kø Yesøw. Ma dī Yesøw gøzø mbø kwøma ci va gøzøkø na tsøghay, ya war nimaba shi zømø gwa'ay, a møndiy mbay zømøshi, nø na.

20 Zhini ma kø dība na: «Njasa gøzee vay, war kwømaa søkø mbø nøfø tsa ndø na saa dzaa mbay ladamti ndø kwa kwøma Hyala.

21 Sa nzanay, søkø mbø nøfø tsa ndø ka tøkø *kwøma jikir naa søkø, lø ghwørghwør, lø ghøli, lø bøkøwø mbøzli,

22 lø pøesli mi'i mbøzli, lø dī gøna, lø zliy, lø dakø mbøzli, lø møni kwøma røfa røfa na, lø søl va ndø, lø gøzø kwøma jikir naa dzøkøn mbøzli, lø køli ghøn, mba'a gøzø kwøma kama ghøn ti.

²³ Niva shi jikir ni gwanashiy, səkəkə mbə nəfə tsa ndə səkəkə ghəshi. Ghəshi na shiy dzaa lafamti ndə kwa kwəma Hyala» kə Yesəw.

Kar Yesəw lə mali ka Shirəfiniki

(Mt 15:21-28)

²⁴ Dzəghwa Yesəw mba'a madiy bərvay tə pətsa va, ka dzay dzəti hidī ndəkəwə ndəkəwə ni vəgha məlmə Tir tə hidī ka Shirəfiniki. Dza na mba'a dzakəy dzakə tsahwəti ndə tifa, kala dī ma ghəci məndiy sənay, tifa na, kə məndi. Ya tsəgha nzə ki na, shaŋ ghəci ta mbay mbələy ghən tsa ci.

²⁵ A nahwəti mali niy nza tifa gwərapəta zha nzə va zəlghwə gazlaka tərəŋw, mba'a favə tifa na Yesəw, kə məndi. Ma sa favə na tsəgha na, nza'jəw ghənzə madita, səkəkə na tsəfəkwə tsəfəkwəta kwa kwəma Yesəw.

²⁶ Dza na ka cə'wə Yesəw, a ghəci tahanamti gazlaka səvəri mbə ghən tsa zha nzə va. Mali vay, mali *ka Zhəwifə niy nza naw, zha mbəzli ka Shirəfiniki niy nza na.

²⁷ Ma kə Yesəw ngəta na: «A mali na, waa wəzə na ndə bəvə shi zəmə ndərazhi ka ndəghashi kaa kireketiw» kə. *

²⁸ A kə mali va ki na: «Tsəgha na nava nanzə katan Ndə sləkəpə. Ya tsəgha na nanzə kiy, ya kireketi na kar ghəshiy dzar ta tabəl, ka imə shiy shikə va ndərazhi» kə.

²⁹ Ma kə Yesəw ngəta ki na: «A mali, ya kwataka tə kwəma gha na zləbakə ghay, gwa'a!

---

* **7:27 7:27** Kəreketi ka ka Zhəwifə har mbəzliy kamaa ka Zhəwifə, va tsəgha niy gəzə Yesəw kwəma va tsəgha kaa mali va.

Mbala, a gazlaka va səvərta mbə ghən zha gha va» kə.

³⁰ Dzəghwa mali va mba'a dzata. Ma tsəhə na katan na, zha nzə va məhəni tə pi həni tsa nzə lə məhərli nzə wəzə, səvəri səvəri gazlaka mbə ghən nzə.

Kar Yesəw ghəshi lə mədəŋ tsa pəhəta ghani ci, kala mbay ma gəzə kwəma

³¹ Dza Yesəw ki mba'a bərvay tə hidfi ka Tir ka dzar tə hidfi ka Shidaŋw, ka dzar tə hidfi har məndiy hidfi Məlməhi Məŋ, ta zhəghəkəvay zhəməy kwəfa Galile.

³² Ma sa tsəhəy na na, mba'a məndi pəmanakə tsahwəti ndə tība, mədəŋ ghəci, pəhəpəhə ghani ci, kala mbay ma gəzə kwəma. Dza məndi ka cə'wə a ghəci fanakən dəvə ci ta mbəlanti.

³³ Dza Yesəw ki, pəm pəməkəvəri ntsa va səvəri mbə mbəzli. Mba'a ghəshi garəshi tsarakə, bakəshi li. Dza na mba'a 'yaghwa di-vidiviy dzəghwa sləmə ci, mba'a təfati ndighwər tə dəvə ciy dapata ghani ci va li shi.

³⁴ Dza na kaa kwəma ci, kafə kafataa dzəta ghwəmə, mba'a piyaghwa piy lə bərçi. A kə kaa ntsa va na: «Efata!» kə. Di kwəma vaa gəzəy: «Ghwəniŋa!».

³⁵ Dzəghwa nza'jəw paŋ, slimim ci ghwənishi, mba'a ghani ci va niy pəhəta pəlita, mba'a ghəci ghati gəzə kwəma wəzə wəzə ki.

³⁶ Dzəghwa Yesəw mba'a gəzanshi kaa mbəzli tība gwanashi, əntaa ghəshi gəzə kwəma mənti

na va. Ya war tsəgha gəzanshi na kaa mbəzli, əntaa ghəshi gəzə kwəma kən ki na, war ə mbəzliy mətsəhə gəzə kwəma ci tərənɟw tərənɟw.

³⁷ Ma kə mbəzli ki na: «Kay, sləni wəzə na sa ci gwanata! Ya mədeɟesliy favə ma kwəmay, aa mbələntishi, mbə favə kwəma ghəshi, mbəzli pəhəta ghani shi na, mba'a pələmti, ka gəzə kwəma ghəshi!» kə shi. Tərənɟw nava kwəma mananatishi maɟaɟa.

8

Kar Yesəw lə mbəzli bələkwə bələkwə faɟə mətsəkə
(Mt 15:32-39)

¹ Zhini mbəzli ɟaɟ tərənɟw mba'a ghəshi basəshi ghala pətsa va vəgha Yesəw diba. Kala shi zəmə və shi. Ma sa nay Yesəw kala shi zəmə və shi na, dza na da' harashi *mbəzli ta səɟa ci. Ma kə ngəshi na:

² «Mbəzli niy, dalalay zhəra hwər tsee ti shi. Sa nzanay, kwa mahkana vici shi na sana, war ghəshi tikə vəghee, kala shi zəmə tifa!

³ Mba'a pən ni sana: “Mbalam jighi” pən ngəshi, kala nganavəshi shi zəmə pənəy, ta shikəshi dza ghəshi kwa kwal va ma. Sa nzanay, kərakə səəkə nihwəti mbəzli mbə shi sana» kə.

⁴ Ma kə mbəzli ta səɟa ci ngəci na: «Əy, kwəma ka ndə palakə shi zəmə sana tikə mbə gamba na gar zəhwəshi mbəzli ni nə gha kia?» kə ghəshi.

⁵ Ma kə Yesəw na: «Hwəm na peŋ va ghwəya?» kə. Ma kə ghəshi na: «Mbərfeŋəy na peŋ va ghəy» kə ghəshi. «Ndakam tikə» kə.

⁶ Dza Yesəw mba'a gəzanshi kaa mbəzliy basəshi va, a ghəshi nzəyshi mənəy. Ma sa nzəyshi ghəshi na, dza na həŋ bəvə peŋ tsa mbərfeŋ tsa va ta dəvə ci, mba'a mananati 'wəsa kaa Hyala. Ma sa manamti na 'wəsa na, dza na nga' nga' nga ngavəri, mba'a banavə kaa mbəzli ta səfa ci, a ghəshi tahanshi kaa mbəzli va. Dzəghwa mbəzli ta səfa ci va mba'a ghəshi tahanavəshi ki.

⁷ Zhini mba'a kərpi və shi tifa jəw tsətsə difa. Dza Yesəw mba'a zhiniy mənti 'wəsa ti shi kaa Hyala difa, mba'a banavəshi mbəzli ta səfa ci, a ghəshi tahanshi kaa mbəzli va.

⁸⁻⁹ Dzəghwa mbəzli tə pətsa va va, zəmə zəmə ghəshi zəməhwə shi zəmə va ki, bəhə bəhə ghəshi. Mbəzli bələkwə bələkwə fafə mətsəkə na ghəshi faŋ tsa shi. Dzəghwa mba'a məndi basəti naa tərmbə mbəvəli gyafə gyafə ghwani mbərfeŋ. Ləy hwəm ki na, mba'a Yesəw səkwamtəvay lə mbəzli va, mba'a banavəshi kwal a ghəshi dzashi ki.

¹⁰ Dza ghəshi nza'jəw tsəgha, mba'a ghəshi dzashi dzəghwa kwambəwal, ghəshi lə mbəzli ta səfa ci, war ka dzashiy dzəti hidi Dalmanəta.

*Ka Farisahiy dəw a Yesəw mananatishi shi maɗaŋa maɗaŋa ni

(Mt 16:1-4)

¹¹ Dza nihwəti *ka Farisahi mba'a ghəshi

dzəmbəshi mbə kanci ghəpə kaa Yesəw, a kə ghəshi na: «Mənti shi madəña madəña ni tə pətsa va, ti dza ghəy sənay, səəkə va Hyala səəkə kwəma gha na katan, pə ghəy» kə ghəshi, sa dī ghəshi ngali ta mbə ghəshiy kəsəti.

¹² Dza Yesəw mba'a piyaghwa piy tərənəw. Ma kə ngəshi na: «A shiy ghəranshi ni kaa mbəzli mbə vəghwə tsa ndatsə, nzana war shi madəña madəña ni ghəshiy pala tay? Ə gəzənəwəy ya, ta na navay, tsəgha na, na nee nee kiy, shi madəña madəña ni dzee məntənəwəy tibaw» kə Yesəw.

¹³ Dza na mba'a zhay zhəghwa kwambəwal, mbərəkə zlashi tə pətsa va, mba'a tanəy dzay zhəvəri tsahwəti həlbə tsa həl tsa va.

*Yesəw yəmə *is lə shi bənipə *ka Farisahi mba'a *Erədə
(Mt 16:5-12)*

¹⁴ Dzəghwa *mbəzli ta səda Yesəw va ghəshiy madīy dzashi, mba'a ghəshi zamti ghən ta mətsəhə peñ, war kəray peñ kwətinəy gwa'a tsəgha sa və shi kwa kwambəwal.

¹⁵ Ma ghəshi mbə dza na, tapə Yesəw ta canshi nahwəti kwəma, a kə ngəshi na: «Favə ghwəy na, məni tə ghwəy məhərli, ka ndəghwə ghən tsa ghwəy va is tsa ka Farisahi lə is tsa Erədə!» kə.

¹⁶ Sa gəzəkə na tsəgha na, dza mbəzli ta səda ci ka gəzə kwəma kwa jipə shi tsəgha ki, a kə ghəshi na: «Wa sa zay ghən tsa ghwəmmə va ta bə peñ, va tsəgha gəzəmmə na kwəma va tsəgha» kə ghəshi.

¹⁷ Dza Yesəw mba'a fəti ghən ta kwəma gəzə ghəshi va. Ma kə ngəshi na: «A mbəzli ni, ta waa nə ghwəy ni, sa bəvə ma ghwəmmə peŋ, ma gəzəmmə na kwəma va, pə ghwəya? Ə sənata ma ghwəy kwəma shəkəna? Ka təkə kwəma ghwəy mbə ghən ghwəy sa? War ghwəlay na ghən tsa ghwəy caslakə slakə pa' sana na?

¹⁸ Mba'a mətəhi kwa ghən ghwəy nanzə ki na, ka nay pi ghwəy li shiw? Lə slimim vəgha ghən ghwəy na, ka favə kwəma ghwəy li shiw? Ə zay ghən tsa ghwəy

¹⁹ ta peŋ tsa cifə tsa va niy ngangavəree ta təhə kaa mbəzli bələkwə bələkwə cifə mətəkə shəkəna? Gambal hwəm niy tahay ghwəy lə kwa tərmbə peŋa?» kə. Ma kə ghəshi na: «Məŋ lə bakə» kə ghəshi.

²⁰ A kə dība na: «Ya ghala pətsaa ndaŋwəyee va ta tahanshi kaa mbəzli bələkwə bələkwə fadə mətəkə bay, ghwani hwəm niy tahay ghwəy lə tsaa niy təraa?» kə. Ma kə ghəshi na: «Gambal mbərfəŋ» kə ghəshi.

²¹ Ma kə Yesəw ki na: «Ya sa nzana tsəgha kiy, wa shiy mənishi mbə ma ghwəy favə kwəmaa?» kə.

Kar Yesəw lə ghwəlfə mbə məlmə Betəsayda

²² Dzəghwa mba'a ghəshi dzashiy dzəmbə məlmə Betəsayda ki, mba'a məndi pəmanakə ghwəlfə tifa. Dza məndi ka cə'wə Yesəw a ghəci mbəə dapay ntsa va lə dəvə ci ta mbəliti.

²³ Dzəghwa Yesəw kaa ghwəlfə tsa va tasl kəsəvə tə dəvə ci, mba'a kəsəkəvəri səvəri mbə

məlmə. Dza na kaa ndighwər, pe' pe' tafanatishi tə mətəhi ci, kə mba'a fakən dəvə ci kən. Dza na ka dəw va ghwəlfə tsa va, a kə na: «Ka nay pi gha na?» kə.

²⁴ Dza ghwəlfə tsa va ka nighə pi. A kə na: «Yə mbə nashi mbəzli nzee, ma yən nighəshiy nja fəhi mbə dza» kə.

²⁵ Zhini Yesəw difa mba'a fanati dəvə tə mətəhi ci. Ma sa nə ghwəlfə vərəghə kə na, dīwən ghəciy nay pi.

²⁶ Ma kə Yesəw ngəci ki na: «Mbalaa jigghi karə ki, əntaa gha zhiniy dzar mbə məlmə ma!» kə.

*Piyer gəzə «Yesəw na *Kəristəw» kə
(Mt 16:13-20; Lk 9:18-21)*

²⁷ Ma ləy hwəm kwəma va ki na, mba'a kar Yesəw lə *mbəzli ta səda ci madishi ta dzashiy dzəmbə məlməhi ndəkwə ndəkwə ni vəgha məlmə Shezare Filipə. Ma ghəshi mbə kwal na, dza Yesəw ka dəw kwəma və shi, a kə na: «A ndə nzee ka mbəzliy ni baya?» kə.

²⁸ Ma kə mbəzli ta səda ci kaa zləbanci na: «Zharj tsaa mənipə batem nza gha, ka nihwəti mbəzliy ni. Nihwəti na: *Eli nza gha, kə ghəshi. Ma nihwəti ba na: Tsahwəti ndə mbə ka gəzə kwəma Hyala nza gha, kə shi» kə ghəshi.

²⁹ Ma kə Yesəw ki na: «Ya ghwəy na ghwəy kiy, wa ndə nzee ka ghwəy nia?» kə. Ma kə Piyer na: «Ghay, Kəristəw nza gha, Ntsa tivə Hyala» kə.

³⁰ Ma sa gəzəkə Piyer tsəgha na, dza Yesəw mba'a makətishi vantaa ghəshi taa gəzə kwəma kən ya kaa waba.

*Yesəw gəzəpə kwəmaa dzəkən məti ci, lə
zhakati tsa ci mbə məti
(Mt 16:21-28; Lk 9:22-27)*

³¹ Dzəghwa Yesəw ka gəzanshi kwəma kaa *mbəzli ta səda ci ki, a kə na: «Yən yən Zəghwə yakə ndə ngəriy, ta sahwe ngəra'wə dzee dalala. Mətikwəkwər mbə *ka Zhəwifə, ghəshi lə mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala, mba'a *ka bənipə kwəma pəhəti Hyalay, ka dza ghəshiy dī mətse yaw. Ta paslantəra dza məndi, ma sa kee mətiray, ta zhakatira dzee mbə məti tə kwa mahkana vicee kwa kwəli» kə.

³² Dzəghwa na mba'a gəzanakəshi kwəma va, pa'i pa'i gwanata tsa nzə. Ma sa favə Piyer tsəgha na, dza na mba'a harvə Yesəw dzəvəgha bəla: «Wəzə na nava kwəmaa kəsəjaw» kə ngəci.

³³ 'Wakəvə Yesəw tsəgha, tərəf zhəghətəvay zhar kwa mbəzli ta səda ci gwanashi, ka nighəshi. Dza na ka nabə Piyer, a kə na: «Kərakə pə gha lə ya, *ndə jaka tsa Hyala tsa. Na gha na hwəlfə təkə kwəmay, kwəmaa səəkə va Hyala na teepəw. Təkə kwəmaa səəkə va ndə ngəri na» kə.

³⁴ Dza Yesəw kaa mbəzliy bəsəshi va tifa, da' harashi ghəshi lə mbəzli ta səda ci gwa'a, ma kə ngəshi na: «Mba'a kə ndəə dī nəwray, ə kə tsava ndə zlay zəzəə dzəkən tsa ci ghən, mba'a zləbavə sa ngəra'wə lə mətita gwa'a, ma nza ghəci nəwra.

³⁵ Sa nzana ya wa ntsaa dī mbəlitī piy tsa ci tikə tə hidīy, ta zamti tsa mə ghwəmə piy tsa ci dza na. Ma ntsaa dzaa zamti piy tsa ci tikə tə hidī tə mbərkə kwəmee lə Yəwən kwəma wəzə nay, ta mbəlitī tsa mə ghwəmə piy tsa ci dza na.

³⁶ Nay ghwəy na, ya shi tə hidī ni gwa'a gwa'aa kwəmavə ndə, mba'a piy tsa ci mə ghwəmə zayəy, shiy tība ndəə 'wəy ti mbə kwəma va tsəghaw.

³⁷ Sa nzanay, tsahwəti sə tība tepə gar dza ndəə mbəərəti piy tsa ci ti mə ghwəmə va Hyalaw.

³⁸ Mba'a kə ndəə ha'wə va ndəgha fətiy dzəkənee, ya va gəzə kwəmee kaa mbəzli mbə vəghwə tsa ndatsə tsa fa ma kwəma Hyala, ka məməni war *kwəma jikir nay, ta ha'wə dzee, yən Zəghwə yakə ndə ngəri va ndəgha fətiy dzəkən kwərakwə, ghala vəghwə tsa dzee zhəkə mbə shəndəkə tsa Dirə, ghəy lə ka kwal Hyala dəwdew ni» kə Yesəw.

9

¹ Zhini ma kə Yesəw ɓa na: «Ə gəzanwəy ya, ta na navay, tsəgha na, a nihwəti mbəzli mbə ghwəy ghwəy mbəzli tikə niy, ka ghəshi gha bəkəwə na ta nay dza ghəshi njasa dza Hyalaa səəkə ta sləkə mbəzli lə bərçi nzə» kə.

*Yesəw mə kəlan lə nihwəti mbəzli ta səɗa ci
(Mt 17:1-13; Lk 9:28-36)*

² Dzəghwa sa mənta vici kwan ləy hwəm shi va na, dza Yesəw kaa kar Piyer lə Zhakə mba'a

Zhaŋ, pəm pəmövəshi kwasəbə. Ka dzashiy dzəmə ghən kəlaŋ tsa biti tsa, ta nza ghəshi li məba kwətishi. Ma sa tsəhəshi ghəshi məba na, mba'a Yesəw zhəghanakəshi nahwəti pa.

³ Tsa' pə gha kaa kwəbeŋer kən ghən ci na, ka mbərə tezlezlezlezi, kala shiy tifa gar mənti payshi tsəgha tə hidi.

⁴ Nighə ghəshi difa na, kar *Eli lə *Məyizə tsahwəshi. Dza ghəshi ka gəzə kwəma lə Yesəw.

⁵ Ma kə Piyer kaa Yesəw tsəgha na: «A Metər, jəw na wəzə ghwəmmə nzəyəmmə tə pətsaw. Kadiw a ghəy danəti ceker mahkan, kwətinj tsa gha, mba'a tsa Məyizə, mba'a tsa Eli» kə.

⁶ Kwəma gəzə na va tsəghay, ə sənata ma na kwəma ka na gəzə, sa səta məhərli ci. Sa nzana tərəŋwshi her shi dzashi va hazləni mahkanashi.

⁷ Ghavə kwələbi zləlahə ghəshi səəkə pəlakənvashi kən shi tsəgha. Ma fa ghəshi ki na, məli Hyalaa gəzanshi kwəmaa dzəkən Yesəw səəkə mbə kwələbi va, a kə na: «Ava ghəci na Zəghwee dee tərəŋw, fam kwəma və!» kə.

⁸ War ghwəla ki, njə'wə kə ghəshi dzar tifa na, nay ndə ghəshi tifa ghwəlaw. War Yesəw sa tifa vəgha shi kwətij. Mba'a ghəshi madishi ta səkwashi mə kəlaŋ ki.

⁹ Ma kə Yesəw kaa ngəshi ghəshi mbə səkwa səəkə mə kəlaŋ tsa va na: «Əntaa ghwəy dzaa gəzə shi nashi ghwəy va ya kaa tsamaba ndə ma! War gwəŋəŋwəy pə ghwəy taa nza, pa' ghala

pətsa ka Zəghwə yakə ndə ngəri mətıy, zhını mba'a zhakatıy mbə mətı» kə.

¹⁰ Mba'a ghəshi dıvə fəti ta kwəma gəzanakəshi Yesəw va nanzə ngar na, war mbə dəfəw kwəma ghəshi kwa jıpə shı, a kə ghəshi na: «A na gəla na zhını na naa gəzəmmə kwəma, nə na “Pa' ghala pətsa kee mətıra mba'ee zhakatıra mbə mətı” kə kia?» kə ghəshi.

¹¹ Dza ghəshi ka dəw kwəma va Yesəw, a kə ghəshi na: «A Metər, sa wana niy nə *mbəzliy bənıpə kwəma pəhəti Hyala na, “Pərba Eli dza naa səəkəy ka *Kərıstəw gha səəkə” kə ghəshıa?» kə ghəshi.

¹² Ma kə kaa zləbanshi na: «Yaŋ tsəghaa nava nanzə, na katanı nay Eli dza naa 'wa kwal səəkə ta gəzanshi zhəghə nefer shı kaa mbəzli, ta nəw kwəma Hyala. A zliyahı Hyala niy gəzəkə kwərakwə: “War ta sahwə ngərə'wə dza Zəghwə yakə ndə ngəri tərəŋw. Ka ghəzliti məndı, ka zhəghəti nja sa kama viri ti” kə ghəshi.

¹³ Ma ki e gəzanıwəyəy, a Eli səəkəy. Dza mbəzli mba'a ghəshi məntı *kwəma jikir na li njasa dı ghəshi, njasa niy gəzəkə zliyahı Hyalaa dzəkən kwərakwə» kə.

*Yesəw ghəshi lə zəghwə ghəra bashakə
(Mt 17:14-21; Lk 9:37-43)*

¹⁴ Ma kar Yesəw lə mbəzli mahkan ni vaa dza ta tsəhə vəgha niy niy tərmbə va tıba mbəzli ta səfa ci na, mba'a ghəshi nashi mbəzli tıba dəŋ, mba'a mbəzli ta səfa ci va tə jıpə shı. War

ka ngərə ghəpə nihwəti mbəzli mbə *mbəzliy bənipə kwəma pəhəti Hyala li shi.

¹⁵ War sa nay mbəzli tifa va Yesəw na, kwəma vətəghə ghənzə mənta və shi tsəgha. Dza ghəshi ka kəsli baliy dzəvəgha ta səkwə.

¹⁶ Dzəghwa Yesəw ka dəw kwəma va mbəzli ta səfa ci ki, a kə na: «Dzəkən wa ngərə ghwəy ghəpə li shi shəka?» kə.

¹⁷ Ma kə tsahwəti ndə kwətiŋ mbə mbəzliy bəsəshi va na: «A Metər, wa zəghwee niy pəməkəe ngəŋa, nza na gwərapəy va zəlghwə bashakə, kala mbə ghəciy gəzə kwəma.

¹⁸ War nə ma zəlghwə tsa va, kafə kə ti ya kwəməbay, ka naa dza bəripə fati tə hidfi. War gwifgwifi ghaa nighəmaa nza ta miy ci, ka pərə sli'i ci. Tsa' pə gha kaa vəgha ciy nza na, hyan hyan hyan mətita. Naa niy səəkəree ka cə'wə *mbəzli ta səfa gha ni, a ghəshi tahaŋtəra bashakə tsa va mbə ghən zəghwee va pən na. Kala mbay ghəshiy tahaŋti» kə.

¹⁹ Ma sa gəzəkə ntsa va tsəgha, ma kə Yesəw kaa mbəzli na: «Mata ghwəy ghwəy mbəzli mbə vəghwə tsa ndatsə tsa di ma banavə nefer ghwəy kaa Hyalay! Pa' hwəm di ghwəy yən nzəyra lə ghwəy kia? Pa' hwəm dzee nza mbə sə'wa kwəma ghwəy difa kia? Pəmərəm zəghwə vaa səəkə!» kə.

²⁰ Dza pəm məndi pəmanakə zəghwə va. War sa nay zəghwə va Yesəw tsəgha na, dza zəlghwə tsa va mba'a gwanəzay, bəripə ghəci məy tə pi. War ka mərmərə tsəgha. War gwifgwifi ghaa nighəma sar kwa miy ci.

²¹ Ma kə Yesəw ka dəy na: «A ntsa, gar hwəm na piya zəghwə na lə zəlghwə tsa tsətsə ghala kəsəvə naa?» kə. Ma kə dəy zəghwə va na: «Ghala ghəci jəwəy ghati na tsəgha.

²² Dəŋ səda səəkə zəlghwə tsa va mbə pəla paslamti. Ndəghambə dzəmbə ghwə fəcahwəti, ndəghati tə kwəfa fəcahwəti, war tsəgha. Mərshi lə ghəy na gha, a gha mbəlītəŋəy zəghwə ghəy na, gha gar mbay mbəliti» kə.

²³ Ma kə Yesəw ngəci na: «“Gha gar mbay mbəliti”, pə gha. Ə sənay ma gha tsahwəti sə tifa kala mbay məniva kaa ntsaa banavə nəfə tsa ci kaa Hyalaw, pə gha na?» kə.

²⁴ War sa gəzəkə Yesəw tsəgha na, ghavə ntsa va zlanzlan: «Wa nee banavə nəfə tsee kaa Hyala, ə pə ghaa kətira ta mbee banavə nəfə tsee wəzə wəzə!» kə.

²⁵ Tsa' kə Yesəw na, mbəzli dəŋ mbə basəvaa səəkə dzəvəgha shi lə bali. Dza na ka gəzə kwəma lə bərçi tərəŋwəy kaa zəlghwə bashakə tsa va. Ma kə na: «A bashakə tsaa pəhə ghani ndə tsa, ka zhəghə ndə ka mədəŋ, yən gəzanə na, səvəri mbə ghən zəghwə na sənənva! Əntaa gha zhiniy zhəmbə ghən ci ghwəla ya hwəmba ma!» kə.

²⁶ 'Wakəvə zəlghwə bashakə tsa va kaa lala zlanzlan, kyak ngwəmaghwa ghəciy səvəriy mbə ghən ci. Tsa' pə gha kaa zəghwə va tifa na, war nja ntsaa mətiy. Pa' ka gəzə nihwəti mbəzli: «Aa mətiy» kə ghəshi.

²⁷ Dza Yesəw, tasl kəsəvə tə dəvə ci, zan kafakati zəghwə va, mba'a zəghwə va garəy

məgarə.

²⁸ Dzəghwa Yesəw mba'a dzay dzəmbə ciki. Ma sa dzəmbəy na mbə ciki tsa va kwətishi ghəshi mbəba lə mbəzli ta səfa ci na, tapə mbəzli ta səfa ci va ta dəw və, a kə ghəshi na: «Tawa niy mbay ma ghəy tihəkəvəri bashakə tsa va na ghəya?» kə ghəshi.

²⁹ A kə Yesəw ngəshi na: «Gəla hwəlfə bashakə tsa vay, ka təhəva na səvəri mbə ndə kala war lə cə'wəw» kə.

*Yesəw zhiniy gəzəpə kwəmaa dzəkən məti ci lə zhakati tsa ci mbə məti ba
(Mt 17:22-23; Lk 9:43-45)*

³⁰ Dza ghəshi mba'a ghəshi bərvashi tə pətsa va, mba'a ghəshi dzarshi tə hidfi ka Galile ki. Niy dfi Yesəw məndiy sənay pətsa nza na tiw.

³¹ Sa nzanay, mbə dfi bənanashi shiy niy nza na kaa mbəzli ta səfa ci. A kə na: «Yən yən Zəghwə yakə ndə ngəriy, ta kəsəvəra dza məndi mba'am fəmbəra mbə dəvə mbəzli. Ka mbəzli va dza na, mba'a ghəshi paslantəra. Ma sa kee mətiray, tə kwa mahkana vicee kwa kwəli na, ta zhakatira dzee mbə məti» kə.

³² Ma mbəzli ta səfa ci nashi ki na, favə shi dfi Yesəw gəzə ghəshiw, zhini ba na, ka ghərənshi hazləni va dəw shi va va Yesəw.

*Tsama ndə na ntsa dikə tsaa?
(Mt 18:1-5; Lk 9:46-48)*

³³ Dza ghəshi ndəs ghəshi tsəhəshi mbə məlmə Kapernahwəm, mba'a ghəshi dzəmbəshi mbə ciki. Dza Yesəw ka dəw kwəma və shi, a

kø na: «Dzækøn wa ngørø ghwøy ghøpø ghwøy kwa kwal baya?» kø.

³⁴ Gwønøshi ghøshi nzøyshi kala zløba, sa sønay ghøshi dzækøn kwøma ntsaa gwøra dikø tsa mbø shi ngørøhwø ghøshi ghøpø kwa kwal, kø ghøshi.

³⁵ Dzøghwa Yesøw ki, das nzøyøy mønzyø, dza na kaa mbøzli ta sødä ci va møn lø bakø ni, mba'a harashi. A kø kaa ngøshi na: «War mba'a kø ndøø dī ghøciy mønny ka ntsaa 'wa kwøma kaa nihwøti mbøzli mbø ghwøyøy, ø kø ndø zhøghøti ghøn tsa ci ka ntsaa køray løykø tø møtsøni, ka ndø ghøranshi sløni kaa niy tørmbø va mbøzli» kø.

³⁶ Dzøghwa na kaa zøghwø jøwø tø pøtsa va pøm pømøkø, mba'a garøy kwa kwøma shi tifa. Dza na mba'a hwøtømvø, a kø ngøshi na:

³⁷ «Ya wa ntsaa ka'wøti zøghwø jøwø nja sasa, war tø mbørkø kwøma yay, yøn dø'wø ghøn tsee na sa ka'wøti na va tsøgha. Mba'a kø ndø ka'wøtøray, kwataka yøn ka'wøti na gwa'a tsøghaw, aa ka'wøti ntsaa ghwønøkøra va kwørakwø» kø.

Tsa ghwømmø ndø na ntsaa pa ma jaka lø ghwømmø

(Lk 9:49-50)

³⁸ Dzøghwa Zhan mba'a søkøø gøzanci ka Yesøw, a kø na: «A Metø, a ghøy nay tsahwøti ndø ghøci mbø tihø gazlaka lø sløn tsa gha. Mba'a ghøy makøti na ghøy, sa kama na kwasøbø ghwømmø» kø.

³⁹ Ma kə Yesəw ngəci na: «Zlayəm ka makə ghwəy ma, sa nzanay, ndə tifa mba'a dzaa mənti shi maɗaŋa maɗaŋa ni lə slən tsee, zhini war ghwəla na, ka gəzə kwəma gəmgəm na ghəciy dzəkən yaw.

⁴⁰ Ntsaa kama mbə jaka lə ghwəmməy, tsa ghwəmmə ndə na tsava.

⁴¹ Ntsaa dza vaa tavəŋwəy ya yam jəwə, sa nza ghwəy mbəzliy nəwra, yən *Kəristəwəy, ə gəzanwəy ya, ta na navay, tsəgha na, ta kwəmavə zhəmə ci dza ntsa va» kə Yesəw.

Gəzə kwəmaa dzəkən shiy həərəpəə dzəmbə *kwəma jikir na

(Mt 18:6-9; Lk 17:1-2)

⁴² Ma kə Yesəw ɓa na: «Ya wa ntsaa dzaa mənti shiy ngədi mbəzliy təhəshi ma ndara nefer shi, dza mba'a ghəshi shikəshiy dzəmbə məni kwəma jikir nay, a ngəra'wə taa nza kən tsava ndə. Wəzəɓa pəhanaghwa məndi vəna kwa wəri ci, mba'am ndəghaghwa kwa hwər kwəfa mba'a mətiy dza naa favə kən kwəmaa dzaa nza kən.

⁴³ Ava va tsəgha nzana ki, war mba'a kə sə, ya nja dəvə ghaa fəŋa dzəmbə məni kwəma jikir nay, sla pə gha slanti, wəzəɓa kwəmavə gha piy tsa gha slar tsa va Hyala lə dəvə kwətiŋ na, kən na dza ghaa dzaŋaa dzəmbə ghwəə kədi ma lə dividivi gha bakanashi. [

⁴⁴ Tə tsava piy, ka məti ləhwəə zəmə vəgha ndə ngəriw, ka məti ghwəw, kə Zliya Hyala.]

⁴⁵ Ya səda gha fəŋa naa dzəmbə mənı kwəma jikir nay, sla pə gha slakəghwa tə gha! Wəzəba kwəməvə gha piy tsa gha slar tsa va Hyala, ya kwətıŋta na səda va gha na, kən na dza ghaa nza lə shidshid gha bakanashi mba'am bəzlambəŋaa dzəmbə ghwəə kədi ma, [

⁴⁶ ta nza gha tə pətsa gəzə Zliya Hyala va, ka mətı ləhwə tibaw, ka mətı ghwə tibaw, kə.]

⁴⁷ Tsəgha na dıba, mba'a kə nahwəti mətə sə ghaa ngədiŋaa dzəmbə mənı kwəma jikir nay, ə pə gha lamti kwa ghən gha! Wəzəba tsəhəŋa gha tə pətsa sləkə Hyala ya kwətıŋta na mətə sə va gha na, kən na dza ghaa nza lə mətə səhi gha bakanashi, mba'am bəzlambəŋaa dzəmbə ghwəə kədi ma, [

⁴⁸ ta nza gha tə pətsa gəzə Zliya Hyala va, ka mətı ləhwə tibaw, ka mətı ghwə tibaw, kə.]

⁴⁹ Ya wa ntsaa dza ta sla shiy kaa Hyalay, a dza naa manati ghwəni tə shi va, ta mbə ghəshiy nza wəzə kwa kwəma Hyala. Ma ghwəy kwərakwəy, ta sa ngəra'wə dza ghwəy, ta nza ghwəy wəzə kwa kwəma Hyala.*

⁵⁰ A ghwəy sənay kiy, shiy wəzə na ghwəni. Ma mba'a kə ghwənghwən tsa mbə kədiyəy, lə wa ka ndə mbəə zhiniy zhanambə ghwənəghwən tsa vaa? Va tsəgha kiy, ə pə ghwəy mənıŋwəy ka mbəzli wəzə ni nja ghwəni, lə zərkə pə ghwəy mbə nzəy tsa ghwəy kwa

---

9:47 9:47 Mt 5:29   **9:48 9:48** Ezay 66:24   **9:49 9:49** SləniTaH 2:13   * **9:49 9:49** Shi di kwəma naa gəzə lə kwəma ka Gərekəy, a ghwə taa zhəghəti ya wa ndə wəzə nja ghwəni.   **9:50 9:50** zərkə: Lk 2:14; 1Tes 5:13; Rm 12:18

jipə ghwəy» kə.

10

Yesəw bənipə kwəmaa dzəkən təhəva tsa kar zal lə mali ci
(Mt 19:1-12; Lk 16:18)

¹ Dza Yesəw ki, mba'a madıy bərvay tə tsa va pi, ka dzay dzəti hidı ka Zhəwde, pəri na pəriba bəla həl Zhərden. Zhini mbəzli diba ngwərfə ghəshi zhiniy basəkəvashiy dzəvəgha. Dza na mba'a ghati bənanshi kwəma ki, njasa ka na vaa məni ndimndim.

² Dzəghwa *ka Farisahi, mba'a ghəshi kətəghəvashiy dzəvəgha ta dəw kwəma və, ta nighə kwəma ci, ma kə ghəshi ngəci na: «A Metər, bənavə kwal kwəma pəhəti *Məyizə kaa ndə ta tihə mali ci ta na?» kə ghəshi.

³ Dza Yesəw ka zləbanshi lə dəw kwəma, a kə na: «A pənəy, njaa niy nə Məyizə ngənwəy baya?» kə.

⁴ A kə ghəshi na: «A Məyizə niy bənavə kwal kaa zal ta tihə mali ci, tsasl kaa zliya kwasəbə, kə» kə ghəshi.

⁵ Ma kə Yesəw na: «Sa nza ghən tsa ghwəy caslakəy, va tsəgha niy gəzanwəy Məyizə kwəma va tsəgha.

⁶ Ə gəzanwəyee nee ki, ta na na kwatəna sa niy ngamti Hyala shiy gwanashiy, dzəghwa na mba'a ngati zal ghəshi lə mali, kə Zliya Hyala.

⁷ Ma kə dība na: “Ava va tsəgha dza zal bərvay vəgha kar dəy lə mbəghəy, nza ghəshi dzaa jakəshi lə mali ci.

⁸ Ma nza ghəshi bakanashi mənishi ka vəgha kwətij” kə. Mba'a kə tsəgha kiy, mbəzli bakə na ghəshi ghwəla kiw, vəgha kwətij na sa shi.

⁹ Ghənzə tsəgha kiy, əntaa ndə ngəri təhəvəri shi jakəti Hyala ma» kə Yesəw.

¹⁰ Dza kar Yesəw mba'a ghəshi dzakəshiy dzakə ghi.

Ma ghəshi kəghi tsa va na, dza mbəzli ta səfa ci ka zhiniy dəw kwəma va və dība.

¹¹ Ma kə Yesəw ngəshi na: «War mba'a kə ndə təhamti mali ci, dza mba'a bəvə nahwəti maliy, a ntsa va mənti ghwərghwər va na kwa tanja va mali.

¹² Tsəgha na lə mali kwərakwə ba, mba'a kə mali bərvata va zata, mba'a dzaa bəhwə tsahwəti zaləy, aa mənti ghwərghwər» kə Yesəw.

*Kar Yesəw lə ndərazhi jəw jəw ni
(Mt 19:13-15; Lk 18:15-17)*

¹³ Dza nihwəti mbəzli mba'a ghəshi banakə ndərazhi kaa Yesəw, a ghəci fakən dividivi ci kən shi ta təfanshi miy. Kala dī *mbəzli ta səfa ci tsəgha, dza ghəshi ka makə mbəzli va.

¹⁴ Ma sa nashi Yesəw ghəshi mbə makə mbəzli va na, mba'a nəfə tsa ci satiy dzəkən mbəzli ta səfa ci. A kə ngəshi na: «Zlashim ndərazhi jəw jəw ni va, a ghəshi sar dzəvəghee, ka makəshi ghwəy ma. Sa nzanay, gəla mbəzli nja ghəshi na shi sləkə Hyala.

¹⁵ Ə gəzanwəy ya, ta na navay, tsəgha na, kala zləbavə kə ndə Hyalaa sləkə mbə nəfə tsa ci nja zəghwə jəw nay, ka kwəməvə tsəhəy ndə tə pətsa sləkə na tepəw» kə.

¹⁶ Ma sa gəzəkə na tsəgha na, dza na hwətəm hwətəm, hwəhwətəməvə ndərazhi va, mba'a fafanakənsi dividivi ciy təfanatishi miy.

*Kar Yesəw lə ndə shiy tsa tərənw tsa
(Mt 19:16-30; Lk 18:18-30)*

¹⁷ Dza Yesəw mba'a madiy ka dzay. Ma ghəci mbə kwal na, dza tsahwəti ndə mba'a səkəy lə bali. Səkə na tsəfəkwə tsəfəkwəy kwa kwəma ci. A kə na: «A Metər tsa wəzə tsa! Wa shi dzee mənti kee kwəməvə piy tsaa kədi ma tay?» kə.

¹⁸ Ma kə Yesəw ngəci na: «Sa wana nə gha, ntsa wəzə tsa, pə gha kaa ngəraa? Ndə tifa wəzə ghəci kala war Hyala kwətinqaw.

¹⁹ Talay, a gha sənata kwəma gəzəkə *kwəma pəhəti Hyala basa. Ma kəy: “Ka pəəsli ndə gha ma, ka pəla mali ndə gha ma, ka ghəli gha ma, ka təbə dzərvə ghaa dzəkən ndə ma, ka məni tsəhwəli gha ta shi ndə ma, ə pə ghaa ha'wə tə kar dəna lə mənə” kə» kə Yesəw.

²⁰ Ma sa favə ntsa va tsəgha, ma kə na: «A Metər, shi bələkə gha niy, gwanashi nəwamtishee ghala yən zəghwəra» kə.

²¹ Dzəghwa Yesəw ka nighe, mba'a diti ntsa va mbə nəfə ci. A kə ngəci ki na: «Ma ghənzə tsəghay, shiy kwətinq tərə na va gha nana, ta mənishi gha. Mbala pamti səkəm tə shi va gha, a

gha tahanavəshi gəna va kaa ka ndərma, nza gha səkə ta nəwra. Ma ghalaba kiy, ta kwəməvə shiy gwəramti dza gha mə ghwəmə» kə Yesəw.

²² War sa favə ntsa va Yesəw gəzanakə kwəma va tsəgha na, ka zhanci nəfə tsa ci tərəñw. Dza na ka dzay lə nəfə lə nəfə, sa nzana ndə shiy tsa tərəñw tsa ghəci.

²³ Dzəghwa Yesəw njə'wə nighəti *mbəzli ta səda ci. Ma kə kaa ngəshi na: «Nay ghəwəy na, ngahə na tsəhə tə pətsa sləkə Hyala va ka shiy» kə.

²⁴ Dza kwəma va mba'a səəvəri məhərli mbəzli ta səda ci tərəñw, kala sənata kwəma ka ghəshi gəzə. Zhini ma kə Yesəw ba na: «A ndərazhee, ngahə na tsəhə tə pətsa sləkə Hyala.

²⁵ Bəlanba ngaləwba dza naa dzəvərta kwa kwal batal cisli shiy, kən dzəti pətsa sləkə Hyala va ndə shiy» kə.

²⁶ Dzəghwa kwəma va, mba'a zhiniy səəvəri məhərli shi, tapə ghəshi mbə dədəw kwəma kwa jipə shi, a kə ghəshi na: «Əy, war tsəgha kə kiy, wa ntsaa dza vaa mbəliy kia?» kə ghəshi.

²⁷ Dza Yesəw njə'wə nighəti shi. A kə na: «Ma kwəma vay, ka mbay mbəzliy məntiw. Ma na Hyala nanzə kiy, aa mənti. Sa nzanay, shiy tibiaa tañanati bərzi kaa Hyalaw!» kə.

²⁸ Ma kə Piyer ngəci na: «A Metər, ghəy sana kiy, avanay gwa'a gwa'a zlashi ghəy shiy, mba'a ghəy nəwvəña» kə.

²⁹ Ma kə Yesəw ngəci na: «Ə gəzanəwəy ya, ta na navay, tsəgha na, ya wa ntsaa zlay ghi

tsa ci, ya ngwarməhiyəy zhər lə ghyehi gwa'a, ya kar dəy lə mbəghəy, ya ndərazhi yakə na, mba'a veher ci gwa'a war tə mbərkə kwəmee, lə Yəwən kwəma wəzə nay,

³⁰ kwa kwəma jəw na ta kwəməvə shi ci va dza na tsəgha gar bələkwə səfa tikə tə hidfi nza ghwəmmə ni, ya ghi na, ya ngwarməmə, ya didi, ya məmə, ya ndərazhi, ya veher, zhini ta sahwə ngəra'wə ghəci dza. Ma ghala vəghwə tsaa dzaa zhikə dība na, ta kwəməvə piy tsaa kədfi ma ghəci dza.

³¹ Mbəzli dafj mbə ka 'wa kwəma kaa mbəzli sanay, ka mbəzli ləy hwəm dza ghəshiy zhəghəshi. Ma ni ləy hwəm mbəzli sana na, mba'a ghəshi zhəghəshi ka mbəzliy 'wa kwəma kaa mbəzli» kə Yesəw.

Yesəw zhiniy gəzəpə kwəmaa dzəkən məti ci lə dzəkən zhakati tsa ci mbə məti, kwa mahkana səfa

(Mt 20:17-19; Lk 18:31-34)

³² Dzəghwa Yesəw mba'a madiy ta dzəmə məlmə Zherəwzalem lə *mbəzli ta səfa ci, ka 'wanshi kwal ghəci. Mbəzli ta səfa ci va na mbə ghəranshi hazləni tərənəw. Zhini tsəgha nihwəti mbəzli kwasəbəshi va hazlənishiy kwərakwə. Zhəghwa Yesəw dība da' harashi mbəzli ta səfa ci va mənə lə bakə niy dzəvəgha. Dza na mba'a ghati gəzanshi shiy dzaa məniva li kwa kwəma jəw,

³³ a kə kaa ngəshi na: «Avanammə mbə kwal sana ta dzəmə məlmə Zherəwzaleməy, mbəba

dza mbəzli ta fambəra, yən Zəghwə yakə ndə ngəriy dzəmbə dəvə mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala, ghəshi lə *mbəzliy bənipə kwəma pəhəti Hyala. Ka ghəshi dza na mba'a ghəshi basakənda ngwəvəə pəəslira. Mba'a ghəshi dzaa fambəra mbə dəvə *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə.

³⁴ Sa ka mbəzli va dza kwərakwə ki na, ka tsəərəda, ka tifə ndighwər dzəkənee, ka də'wəra lə kwərpə. Ma ləy hwəm ki na, ka ghəshi dza mbəh paslantəra. Mətira mee, sa kee mənti vici bakə kwa kwəliy, tə kwa mahkana vici na, ta zhikəmərə dzee kwa kwəli» kə.

Kar Yesəw lə Zhakə mba'a Zhan

(Mt 20:20-28)

³⁵ Ma ləy hwəm kwəma va ki na, mba'a kar Zhakə lə Zhan, ndərazhi Zhebede kətəghəvashiy dzəvəgha Yesəw, ta dəw kwəma və, a kə ghəshi ngəci na: «A Metər, ə dī ghəy gha məntənyəy kwəma dza ghəy na ta dəw va gha!» kə ghəshi.

³⁶ Ma kə Yesəw na: «Wa na dī ghwəy va kwəma yən məntənyəy kia?» kə.

³⁷ A kə ghəshi na: «Ma dī ghəyəy, ghala pətsa dza ghaa nzəy kwa gəzli mazə tsa gha dikə tsay, nza gha ndanəy kwal ta dza ghəy nzəynəy vəgha gha, mba'a tsahwəti tə kwa bəzəmə gha, mba'a tsahwəti tə kwa zlebi gha» kə ghəshi.

³⁸ Ma kə Yesəw na: «Ma ghwəyəy, sənashi shi dəw ghwəy ni ghwəyəw. A pənəy, ka dza ghwəy mbay sə'wati ngəra'wə tsa dzee va ta sa

na? Nza ghwəy zləbavə *batem tsa dza məndi va ta mənira na?» kə.

³⁹ Ma kə ghəshi na: «Ta mbay dza ghəy sə'wati» kə ghəshi. Ma kə Yesəw ngəshi na: «Yaŋ, tsəgha na nava nanzə katan, ta sa ngəra'wə tsa dzee va ta sa dza ghwəy kwərakwə, ta mənıwəy batem tsa dza məndi va ta mənira dza məndi.

⁴⁰ Ə na na nzana kiy, yən dza naa bərkə na, tsatsa ndə dza naa nza tə kwa bəzəmee, tsatsa tə kwa zləbee pənəw. War mbəzli gwəmanatishi Hyala va pətsa va kaa ngəshiy, ghəshi dza naa nzəy ti» kə Yesəw.

⁴¹ Ma sa favə niy tərmbə mən ni *mbəzli ta səda Yesəw kwəma va na, mba'a ghəshi ghati bə nəfəə dzəkən kar Zhakə lə Zhan tsəgha.

⁴² 'Wakəvə Yesəw ki mba'a basayshi gwanashi. Ma kə ngəshi na: «A mbəzlee, a ghwəy sənay, mbəzli nə məndi ka mazə, kə məndi tə hidiy, lə gwəlan sləkə ghəshi mbəzli. Mbəzli dikə dikə ni kən shi kwərakwə bə na, ka mənı kwəma lə bərciy dzəkən shi.

⁴³ Ghwəy ta na tsa ghwəy ghən na ghwəy kiy, əntaa ghwəy dzaa kəli ghən tsa ghwəy nja mbəzli va ma. Ə gəzanwəy ya, mba'a kə ndəə dı mənıy ka ntsa dikə tsa mbə ghwəyəy, ə kə zhəghəti ghən tsa ci ka ndə ghəranwəy sləni tsa mbə ghwəy.

⁴⁴ Mba'a kə ndəə dı mənıy ka ntsaa 'wa kwəma ngənwəyəy, ə kə zhəghəti ghən tsa ci ka mava tsa mbə ghwəy.

⁴⁵ Va sa nzana, yən yən Zəghwə yakə ndə ngəri sanay, sa səəkəree na, nza mbəzli ghərafə sləni səəkə yaw. Ta ghəranshi sləni kaa mbəzli səəkəree. Kee dza na, mba'ee zlay piy tsee ka mətira, ta mbəərə mbəzli dəŋ, nza ghəshi kwəməvə piy tsa kədi ma» kə Yesəw.

Yesəw ghəshi lə ghwəlfə, Bartime, kə məndi slən tsa ci

(Mt 20:29-34; Lk 18:35-43)

⁴⁶ Dza kar Yesəw lə *mbəzli ta səfa ci ndəs tsəhəshi mbə məlmə Zherikwə ki, zhini mba'a ghəshi məfishi ta səvərishi. Ma ghəshi mbə səvəri na, mba'a vərəm mbəzli dəŋ nəwvəshi. Mba'a ghəshi kəsəy tsahwəti ghwəlfə mənəy vəgha kwal ka cə'wə cə'wə ci. Bartime, kə məndi slən tsa ci, zəghwə Time ghəci.

⁴⁷ Ma fa ghwəlfə tsa va na, məndiy gaka. Dza na tapə ta dəw shiy mənishi: «Waa Yesəw, ndə ka Nazaretə na saa dzar» kə məndi ngəci. Dza na ka zlapanci kwəma, a kə na: «A Yesəw, Jijiy mazə *Davitə, mənti zhəhwər tə ya!» kə.

⁴⁸ Dza mbəzli dəŋ ni va ka naβə, a kə ghəshi na: «A ghwəlfə tsa, kalay miy tsa gha va» kə ghəshi. Dzəghwa na, na naci ki na, mətsəhə zhiniy mətsahata zlapə kwəma: «A Jijiy mazə Davitə, mənti zhəhwər tə ya na gha!» kə.

⁴⁹ Dza Yesəw garə garəy, a kə na: «Harayəm a ghəci sar!» kə. Dza məndi mba'am dzaa haray ghwəlfə tsa va, a kə məndi ngəci na: «Ca ki, sati, ndahwə nəfə tsa gha! Avaci mbə harŋa!» kə məndi ngəci.

⁵⁰ Kə, fakatsa'wə satiy tə pətsa va, dza na fiyəkə ndəghamti kwəmtə tsa kən ghən ci, ka səəkəə dzəvəgha Yesəw.

⁵¹ Ma sa tsəhəy na na, dza Yesəw ka dəw kwəma və, a kə na: «A shi dī gha yən məntəŋaa?» kə. Ma kə ghwəlfə tsa va na: «A Metər, mətsəhee ni dəe ghaa ghwənəntəra ta mbee nay pi!» kə.

⁵² Ma kə Yesəw ngəci ki na: «Sati mbala, a mətsəhi gha ghwənishi, sa ndara gha nəfə tsa gha» kə. Dzəghwa nza'jəw mətsəhi ci va ghwənishi tsəgha, ka mbə ghəci nay pi ki. Dza na ka nəw Yesəw kwa kwal tsa dza na tsəgha.

11

*Yesəw mbə dzəmbə məlmə Zherəwzalem
(Mt 21:1-11; Lk 19:28-40; Zhŋ 12:12-19)*

¹ Ma sa tsəhəshi ghəshi ndəkwə ndəkwə lə məlmə Zherəwzalem, njasaa dzəvəgha bəla məlmə Betəfazhe lə Betani na, ndəs ghəshi tsəhəshi vəgha kəlan tsa har məndi vaa kəlan *'Wəlivə. Dza Yesəw bəŋ ghwənashi mbəzli bakə mbə *mbəzli ta səfa ci.

² A kə kaa ngəshi na: «Mbalam dzəmbə məlmə tarba va kwa kwəma ghwəy. Sa ka ghwəy tsəhəŋwəy mbəy, ta kəsəy zəghwə kwantəmca dza ghwəy pəhəpəhə kala səəkə ndəə nza mə, nza ghwəy pəlikəvəra.

³ Mba'a kə ndəə dəw va ghwəy: “Wa shi dza ghwəy ta məni li pəli ghwəya?” kəy, “waa

Ndə sləkəpə dəw na” pə ghwəy dzaa ni ngəci. Nza'jəw dza naa zlatavəŋwəy» kə.

⁴ Dza mbəzli bakə ni va mba'a ghəshi dzashi. Dza ghəshi na, mba'a ghəshi kəsəy zəghwə kwantəmca tifa vəgha kwal pəhəpəhə tə zə'wə miy tsahwəti ciki. Tapə ghəshi mbə pəli ci. Ma ghəshi mbə pəli ki na,

⁵ dza nihwəti mbəzli tifa məgarə ka dəw və shi, a kə ghəshi na: «A shi mənəi ghwəy vaa mbəzli ni? Tawa pəli ghwəy zəghwə kwantəmca tsa vaa?» kə ghəshi.

⁶ Dzəghwa mbəzli va mba'a ghəshi zləbakə kwəma va njasa niy gəzanakəshi Yesəw va ki. Əŋkwa, kə mbəzli va mba'a ghəshi zlatanavəshi.

⁷ Mba'a mbəzli bakə ni va kəsəghə zəghwə kwantəmca tsa va kaa Yesəw ki. Dza pəli ghəshi pəlati kwəbeŋer shi tə hwəm kwantəmca va. Dza Yesəw ki däl dzəməy.

⁸ Gar dəŋ nihwəti mbəzli pəpələnəy kwəbeŋer shi dzar kwa kwal, ka dza nihwəti ka bəəli kəslifi dzar kwamti ka səəkəə pəlancishiy dzəghwa kwal.

⁹ Dzəghwa tapə mbəzli gwanashi, shiy 'wanci kwal, lə ni ləy hwəm ci dzəmbəshi mbə ngwəmə lala, a kə ghəshi na:

«'Wəsa kaa Hyala!

Təfanati miy tsa nzə Hyalaa sləkəpə

kaa ntsaa səəkəy tsa mbə slən tsa nzə!

¹⁰ Təfanati miy tsa nzə Hyala kaa ntsaa dzaa mənəi mazə

dzəghwa sa jimmə *Davitə!

'Wəsa kaa Hyala dikə na mə ghwəmə!» kə ghəshi.

¹¹ Dzəghwa ndəs Yesəw tsəhəy mbə məlmə Zherəwzalem ki. Dza na mba'a dzəmbəy mbə *ciki Hyala. Dzəmbə na njə'wə njə'wə naghanti pətsa mbəba gwa'a gwa'a. Ma sa nzana ki mba'a vərđi mənta na, dza ghəshi mba'a ghəshi dzashi lə mbəzli ta səda ci va mənə lə bakə niy dzəmbə məlmə Betani.

Yesəw lə dəŋw bəzakə

(Mt 21:18-19)

¹² Ma way pi tə həzlimə va ki, sa səvərishi ghəshi mbə məlmə Betani na, dza ma ka gheranci kaa Yesəw.

¹³ Sa nə na tsa' kə na, ka pəzli dəŋw bəzakə kərakə, zləngwəvə kəslifi ti. Dza Yesəw mba'a madiy ka dzaa dzəta dəŋw bəzakə tsa va, nda kee dzaa ngəlivə ya ti, kə. Ma sa tsəhəy na, tsa' kə na, war kəslifi zləngwəvə bəzakə va, kala ya ti, sa nzana ghwəla vəghwə tsa ka bəzakəə ya ti.

¹⁴ Dzəghwa ma kə Yesəw kaa bəzakə va na: «Gha gha bəzakə nay, ka dza ndəə zhiniy zəhwə ya tə gha ghwəla na gha ka gha nzaw!» kə. Mba'a mbəzli ta səda ci va favə kwəma va.

Kwəma Yesəw lə mbəzliy dəl shiy mbə *ciki Hyala

(Mt 21:12-17; Lk 19:45-48; Zhj 2:13-22)

¹⁵ Dza ghəshi ndəs tsəhəshi mbə məlmə Zherəwzalem, mba'a Yesəw dzay dzəmbə ciki Hyala. Dzəmbə na na ka tihə mbəzli ka dəl shiy, lə niy pashi gwa'a səvəri mbəba. Dza

na dzəpə dzəpə dzədzəpanti tebelerhi mbəzliy mbəərə gəna, mba'a gəzli gəzli nzəy mbəzliy dəfəl kwəkwər palayhi.

¹⁶ Zləbavə na ndəə bə shiy ta tanə dzar mbə ciki Hyala tsa va ya kwətiŋəw.

¹⁷ Dza na ki, ka bananshi kwəma, a kə na: «Favə tə ghwəy, ma kə məndi mbə Zliya Hyalay: “Ciki tseyey, ciki tsa dza hwəlfə mbəzli tə hidi gwanashiy cə'wəra mbə na” kə məndi. Ma dza ghwəy na na ghwəy ki na, mba'a ghwəy zhəghəti ka ləgwə ka ka ghəliy nzəy mbə» kə.

¹⁸ Dza mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala ghəshi lə *mbəzliy bənipə kwəma pəhəti Hyala, gwa'a ghəshi favə kwəma gəzəkə na va. Dza ghəshi tapə ta pəla kwal tsaa paslamti. Zhini kala hazləni ghəshi va kwəma tifa, sa nzana mba'a kwəma bananshi Yesəw va kaa mbəzli tsə'wəta mbə nefer shi gwanashi.

¹⁹ Dzəghwa kar Yesəw lə mbəzli ta səda ci sa mənta tihwer, mba'a ghəshi səvərishi mbə məlmə va.

Yesəw pəghə kwəma lə dəŋw bəzakə

(Mt 21:20-22)

²⁰ Ma həzlimə mekəshi ghəshi mbə zhəghəva zhar kwa kwal tsa va diba, tsa' kə ghəshi na, bəzakəə niy nata ghəshi va lə kəslifi ti tərəŋw ghwəlita lə hililiŋə nzə ta gwa'a.

²¹ Dza Piyer mba'a zəzəvə kwəmaa niy gəzəhwə Yesəw va. Ma kə kaa ngəci ki na: «A Metər, eh, ava ghaa nata bəzakəə niy bazlamti gha va ghwəlita katanəy!» kə.

²² Ma kə Yesəw ngəshi na: «A pə ghwəy banavə nefer ghwəy kaa Hyala!

²³ Ə gəzanwəy ya, ta na navay, tsəgha na, war mba'a pə ghwəy banavə nefer ghwəy kaa Hyala, kala mənti ghən ghwəy bakə bakə, kwəma gəzəkə ghəy vay, ta mənta dza na katan, pə ghwəyəy; ta mbay dza ghwəy gəzə ya kaa dəlagwa na: “Barvaŋa tə pətsa va mbalaa dzəghwa kwəfa!” pə ghwəy, ka na dza na mba'a barvata katan.

²⁴ Va tsəgha nə ya ki, ya wa shi dī ghwəy cə'wə va Hyala gwa'ay, banavəm nefer ghwəy kaa Hyala njasa nzana mba'a ghwəy kwəmavə shi cə'wə ghwəy va. Ma ghalaba kiy, a ghwəy dzaa kwəmavəshi.

²⁵ Ya hwəmba garənwəy ghwəy ta cə'wə Hyala, mba'a kə tsahwəti ndə niy məntənwəy kwəma, mba'a ghwəy kəsəti mbə nəfə tsa ghwəyəy, pəlatam kwəma ci va mbə nəfə tsa ghwəy, ta mbə Dənwəy Hyala mə ghwəməə pəlatanwəy na ghwəy *kwəma jikir na kwərakwə.

²⁶ [Kala pəlanshi kwəma məntənwəy mbəzli jikir na, pə ghwəy mbə nefer ghwəy kwərakwəy, ka dza Dənwəy Hyala mə ghwəməə pəlatanwəy na ghwəy kwəma jikir na mananta ghwəy kwərakwəw]» kə Yesəw.

Səəkə kwəma səəkə bərçi ghəra Yesəw sləni li shia?

(Mt 21:23-27; Lk 20:1-8)

²⁷ Dza kar Yesøw mba'a ghøshi zhøkøshiy zhømbø mælmø Zherøwzalem difa. Dza na mba'a dzømbøy mbø *ciki Hyala, ka tøwrø ghøci mbøfa. Dzøghwa mbøzli dikø dikø ni mbø *ka ta Hyala, lø *mbøzliy bønipø kwøma pøhøti Hyala mba'a møtikwøkwø *ka Zhøwifø, mba'a ghøshi søøkøshiy dzøvøgha.

²⁸ Tapø ghøshi ta døw kwøma vø, ma kø ghøshi na: «A Metø, gøzanøy nda kwøma søøkø ni gha ni børci ghøra gha sløni ghøra gha na li shi di, wa ntsaa ndaŋa kwal ta ghøra gøla sløni naa?» kø ghøshi.

²⁹ Ma kø Yesøw ngøshi na: «Yøn kwørakwøy, ta døw kwøma dzee va ghwøy kwøtiŋ. Ma sa ka ghwøy zløbakøray, nzee gøzanwøy søøkø tø pøtsa søøkø børci ghøree va slønee na li shi.

³⁰ Ma nø ya kwørakwø kiy, Hyala ghwønay na Zhaŋ ta møni *batem ta naa, naa mbøzli? Cam zløbakøram di!» kø.

³¹ Ma sa gøzøkø Yesøw tsøgha na, dzøghwa ghøshi ka sløka kwøma kwa jipø shi. Ma kø ghøshi na: «Njaa dza ghwømmøø ni kaa nana kwøma sana kia? Mba'a pø ghwømmøø ni: “Hyala ghwønay na Zhaŋ” pø ghwømmøy, “za sa nzana Hyala ghwønay na, tawa niy zløba ma ghwøy kwøma ci shiki?” dza naa ni.

³² Mba'a pø ghwømmøø ni difa: “Mbøzli ghwønay na” pø ghwømmøø na, øndaw» kø ghøshi. Sa nzana mbø hazløni ghøshi va mbøzli, sa sønay møndi Zhaŋ gwa'a gwa'a ka *ndø gøzø kwøma Hyala ghøci slar slar.

³³ Ma kø ghøshi kaa zløbanci ki na: «Sønay

ntsaa ghwənay ghəyəw» kə ghəshi. Ma kə Yesəw ki na: «Ghənzə tsəghay, yən kwərakwə na, ka gəzanwəyee nda kwəma səəkə bərçi ghəree ni sləni li shiw» kə.

12

*Bəli fir lə kwəma ka sləni ka ndərəm
(Mt 21:33-46; Lk 20:9-19)*

¹ Dza Yesəw tapə ta gəzanshi kwəma dzar kwa fir, a kə na: «A tsahwəti ndə niy nza tifay, dza na ngwəbə ngwəbati fəhiy zəmə tə za ci. Dza na dəzlətsəbə hayshi, kə kaa kə'wə kwaba la' la' lati ta bəsə məəli ya fəhi va kwa. Dza na mba'a ngati pi madzək tsa dza məndiy nzəy ta ndəghwə fəhi va mə. Dza na ki mba'a pəlavə mbəzli ta ndəghwə tsa va, mba'a zlata mbə dəvə shi, mba'a dzay ta wə.

² Ma sa mənta vici ngəli ya fəhi ki na, mba'a ndə tsa tsa va ghwənay ndə sləni tsa ci va ka ndəghwə tsa va, ta mbə ghəshiy bənakəvə na ci bəla ya fə dza ghəshiy bənci kwərakwə ki.

³ Ma sa tsəhəy ndə sləni tsa va na, dzəghwa mbəzliy ndəghwə tsa va tasl kəsəti ntsa ghwənikə məndi va, də'wə də'wə ghəshi də'wəti, mba'a ghəshi pəlay dzay tsəghay.

⁴ Ənkwa kə ndə tsa tsa va, kə kaa tsahwəti ndə sləni tsa ci, bəŋ ghwənaghəshi kaa ka ndəghwə tsa va diba. 'Wakəvə ghəshi kaa tsava ndə diba tasl kəsəti, mba'a ghəshi də'wəti mbə ghən tsa ci. Dza ghəshi tsəərə tsəərə ghəshi tsəərəti.

⁵ War yaŋ, kə ndə tsa tsa va, dza bəŋ ghwənanaghəshi tsahwəti ndə sləni tsa ci diba. Dza ka ndəghwə tsa va kaa tsava ndə nana ki, mbəh ghəshi paslamti. War tsəgha, war tsəgha ghəshi məmənti lə nihwəti mbəzli ghwənanaghəshi məndi, ka didi'wə nihwəti, ka bəbəkwe nihwəti.

⁶ War zəghwə ci kwətiŋ gwa'a tsəgha, saa niy tərmbə va ndə tsa tsa va. Dza na kaa zəghwə ci va dī na tərəŋw, bəŋ ghwənanaghəshi tsəgha kaa mbəzliy ndəghwə tsa ci va. Ma kwəmaa niy zəzəti nay: “Sa ka ghəshi nay zəghwə yay, a ghəshi dzaa ha'wə ti” niy nə na.

⁷ Dza zəghwə va mba'a tsəhəy və shi ki, ma kə mbəzliy ndəghwə tsa va kwa jipə shi, sa nay ghəshi zəghwə va na: “Yawaa, avanay ndə zəmə ghi səkəy də'wə ghən tsa ci ki. Dzammə ta kəsəvə, a ghwəmmə paslamti, nza tsa na mbəə nza ka sa ghwəmmə kwa vələm ki!” kə ghəshi.

⁸ Dza tasl, ghəshi kəsəti zəghwə ntsa va va, mba'a ghəshi paslamti, fəyik ghəshi bəzlakəmə mbəri tsa ci səmə kwa tsa vaa dzəti ngwəla.

⁹ Ya sa dza ndə tsa tsa vaa tsəhəy kiy, njaa dza naa məni lə mbəzli vaa? Ta səkə dza naa bakwamti ka ndəghwə tsa va, ka na dza na mba'a bənavə tsa ci va kaa nihwəti ka ndəghwə tsa mbə dəvə shi.

¹⁰ Shi va gwanashiy, war nja shiy tsaslishi va mbə Zliya Hyala mənishi ghəshi. E sənay a ghwəy səkəə jəngəhwə kwəma va. A kəy: Ma hakwə tsa niy ndəghamti ka ndəbə shiy vay,

ghəci zhini naa zhəghəy ka hakwə tsa gwəraa jihəti ciki.

¹¹ Hyala kwa sləkəpə təravə na hakwə tsa vaa mənti

ka saa gwəra tsəgha nanzə ki.

Dzəghwa mbər ka kwəma maɖaŋa maɖaŋa na ghənzə mənta kwa mətse ghwəmmə, kə Zliya Hyala» kə Yesəw.

¹² Ma sa gəzəkə Yesəw kwəma va tsəgha na, cəke' *ka bənipə kwəma pəhəti Hyala lə mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala fəti ghən, dzəkən ghəy bəli Yesəw fir tsa va, kə ghəshi. Dza ghəshi ka pəla kwal tsa kəsə ci. Zhini difa na, ka hazləni ghəshi va mbəzli ɖaŋ ni va. Dzəghwa mbərəkə ghəshi zlay tifa, ka dzashi.

Tsəhə ghən kaa mazə tsa sləkə hidfi ka *Rəm gwanashi

(Mt 22:15-22; Lk 20:20-26)

¹³ Dzəghwa mbəzli dikə dikə ni mbə *ka Zhəwifə mba'a ghəshi ghwənashi nihwəti mbəzli mbə *ka Farisahi, ghəshi lə mbəzli *Erədə ta dza ghəshiy ngali Yesəw lə ɖəw kwəma. Ma nza ghəshi mbəə kəsəti tə kwəma dza naa zləbakə.

¹⁴ A kə ghəshi ngəci sa tsəhəshi ghəshi na: «A Metər, a ghəy sənay kwəma katanə na ka ghaa gəzə, ka hazləni gha va kwemer gəzə mbəzliw. Sa nzanay, ka nə gha, kar ntsa dikə tsa na tsatsa ndə, tsa jəw tsa na tsatsa ndə, pə gha, ka təra ghalaa dzəmbə mbəzliw. Na na ghay kwəma Hyala na sa ka ghaa bananshi kaa mbəzli lə kwal

tsa nzə. Ava va tsəgha dī ghəy ghaa gəzanəy nda kwal va ghwəmmə ta tsəhanci ghən kaa mazə tsaa sləkə hidī ka Rəm gwanashi, nda kala kwal va ghwəmmə? A ghwəmmə tsəhanci shəkənaa, naa a ghwəmmə nzəyəmmə na?» kə ghəshi.

¹⁵ Mbalaa ma Yesəw naci ki na, gwa'a gwa'a sənata na kwəma mbələy ghəshi mbə nefer shi. A kə ngəshi na: «A mbəzli ni, tawa dī ghwəy ngalira kia? Taram dala va ghwəy tə pətsa va e nighəti di» kə.

¹⁶ Dzəghwa həŋ məndi banakə. A kə na: «Fəətə tə dala na na sanay, fəətə wa naa? Ya slən tsa tsaslati məndi tsa tiy, slən tsa wa naa?» kə. Ma kə ghəshi na: «Fəətə mazə tsaa sləkə hidī ka Rəm gwanashi na, slən tsa ci sava dība» kə ghəshi.

¹⁷ Ma kə Yesəw ngəshi ki na: «Ghənzə tsəgha kiy, tsəhancim ghən tsa ci kaa mazə tsa va njasa təbə na. Ma ni Hyala shiy na, mba'a ghwəy banavə shi Hyala njasa təbə ghəshi kwərakwə» kə Yesəw. Ma sa favə mbəzli va kwəma zləbakə na va na, mba'a səəti məhərli shi.

*Ta zhakati dza mbəzliy bəkwəshi mbə mətī
(Mt 22:23-33; Lk 20:27-40)*

¹⁸ *Ka Sadəsehi, kə məndi kaa nihwəti mbəzliy: «Ka zhakati mbəzliy bəkwəshi mbə mətīw» kə ghəshiy ni. Dza ghəshi ndəs ghəshi səkəshiy dzəvəgha Yesəw, ta dəw kwəma və, ma kə ghəshi kaa ngəci na:

¹⁹ «A Metər, a kə *Məyizə niy ni kaa kwəma tsaslitəy na ta mənī ghəyəy: “Mba'a kə ndə

bøvø mali, dza na mba'a mətıy zlata mali ci va, kala yakø zøghwø ghøshi liy, ø kø zømbøghø y dzaa bø mali mbøri tø mali ci va, ta mbø ghøciy yanakø hwølfø kaa zømbøghø y tsaa mətıy va” kø niy ni.

²⁰ Dzøghwa ki na, mba'a nihwøti mbøzli niy nza va ghø y, mbørfø y ghøshi ka ndørazhi ndø kwøti y. Dzøghwa Cikwa tsa mbø shi mba'a bøvø mali. Dza na mba'a mətıy, kala yakø zøghwø ghøshi li.

²¹ Dza Zøra mba'a bøvø mali mbøri tø mali va. Dza na kwørakwø bølahø mətıy, nøk ghøci ta yakø zøghwø kwa mali va. Zhini tsøgha lø Takwa kwørakwø difa.

²² War tsøgha, war tsøgha, pø y ndørazhi mbørfø y ni va hati bø mali mbøri tø mali va. Cøke' ghøshi bøk wøshi mbørfanavashi, nøk tsaa yakø zøghwø kwa. Dza mali va kwørakwø lø y hwøm shi gwanashi, mba'a møtita.

²³ Sana søn zønva kiy, avanay gwanashi bøhwø mbøzli va mali va. Føca vici dza mbøzliy zhakati mbø møti kiy, mali tsama ndø dza naa nza mbø shi kwøti y kia?» kø ghøshi.

²⁴ Ma kø Yesøw kaa ngøshi na: «Ma ghwø yø y, ka favø kwøma di kwøma vaa gøzø ghwø yø w. Sa nzanay, sønata kwøma gøzøkø Hyala mbø zliya n zø ghwø yø w. Zhini difay, sønata børci Hyala ghwø yø w.

²⁵ A na mbøzliy bøk wøshi, sa ka ghøshi zhakatishi mbø møti e gøzan wø yø y, ka bø mi'i zhø rø w, ka bø zhø r mi'iw dza ghøshiy nza. Ghalafay, nja ka kwal Hyala va mø ghwømø dza ghøshiy nza.

26 Ghənzə nja na kwəma zhakati tsa mbəzli mbə məti kiy, ə səəkə ma ghwəy jangəhwə kwəma gəzəkə Hyala mbə zliya Məyizə ghala vəghwə tsaa gəzə na va kwəmaa dzəkən ghwə mbə zhəghwə shəkəna? A kə Hyala niy niy: “Yənəy, Hyala kar *Abərahəm lə *Izakə mba'a *Zhakwapə nzee” kə niy ni.

27 Di naa gəzəy, tə ghwəməshi na mbəzliy bəkwəshi va. Sa nzanay, na na Hyala na, Hyala mbəzli bəkwə bəkwə ni naw, Hyala mbəzli tə ghwəmə mbə piy na, na nanzə. Ava va tsəgha nə ya, a ghwəy səjwəy mbə kwəma zhakati tsa mbəzli mbə məti, pən» kə Yesəw.

Kwəmaa gwəramti dikə mbə *kwəma pəhəti Hyala

(Mt 22:34-40; Lk 10:25-28)

28 Ghala vəghwə tsaa niy kəhwə kar Yesəw va ghəpə lə ka Sadəsehiy, a tsahwəti ntsaa bənipə kwəma pəhəti Hyala niy nza tiba, mba'a niy favə ghəpə tsa shi va. Wəzə ghəci niy nay Yesəw zləbanakəshi kwəma kaa mbəzli va. Dza na ki mba'a səəkəy ta dəw kwəma va Yesəw, a kə na: «A Metər, nama kwəma pəhəti Hyala gwəramti na dibədibə tay?» kə.

29 Ma kə Yesəw ngəci na: «Avanta kwəma pəhəti Hyala gwəramti tə dibədibə, saa ni va: “A hwəlfə mbəzli ka *Izərayel, favə tə ghwəy! War Hyala ghwəmmə va sləkəmmə na Ndə sləkəpə kwətiŋ!

30 Di pə ghaa dī Hyala gha sləkəŋa, lə nəfə tsa gha gwanay, lə məhərli gha gwanata, lə bərçi

gha gwanashi, mba'a gha banavə ghən tsa gha gwanay” kə.

³¹ Zhini ma kə kwa baka kwəmaa dzəkən ba na: “Di nihwəti mbəzli gwanashi njasa di gha va ghən tsa gha kwərakwə” kə. Nahwəti kwəma pəhəti Hyala tifa mba'a taŋamti sa bakə na va tə dikəw» kə Yesəw.

³² Ma kə ndə bənipə kwəma tsa va kaa Yesəw na: «Tsəgha na Metər, kwəma gəzə gha vay, katanə na. Kwətiŋtaa Hyala, nahwəti Hyala tifa ghwəla dzəghwakənəw.

³³ War di kə ndəə di Hyala lə nəfə tsa ci gwanay, lə məhərli ci gwanata, mba'a lə bərçi ci gwanashi. Zhini ka di nihwəti mbəzli njasa di na ghən tsa ci kwərakwə. Mba'a kə ndəə di fəti ta kwəma pəhəti Hyala bakə na vay, aa taŋəti shiy dza səfa ka məndi vaa slasla kaa Hyala lə nihwəti shi ka məndiy banta gwanashi» kə.

³⁴ Mba'a Yesəw nighəti, a ntsa va fəti ghən ta kwəma va, mba'a zləbakə wəzə, kə. Ma kə ngəci ki na: «A ntsa, ma ghay, dikə tərə na gha taa tsəhə tə pətsa məni Hyala mazəw» kə. Ləy hwəm shi va ki na, ndə tifa mba'a zhiniy kwəmavə bərçi ta dəw nahwəti kwəma və ghwəlaw.

*Dikəba *Kəristəw na kaa mazə *Davitə
(Mt 22:41-46; Lk 20:41-44)*

³⁵ Ma Yesəw mbə bənipə shiy mbə *ciki Hyala na, dza na ka dəw kwəma, a kə na: «A pənəy, njaa njaa ka *mbəzliy bənipə kwəma pəhəti

---

12:31 12:31 SləniTaH 19:18; Mt 22:39   **12:32 12:32** Lk 20:39
12:33 12:33 1Sam 15:22; 'Wəzh 6:6   **12:34 12:34** Mt 22:46; Lk
20:40   **12:35 12:35-37** Mt 20:30-31

Hyalā ni: “Jijiy mazə Davitə na Kəristəw Ntsa tivə Hyalā” kə ghəshia?

³⁶ Mazə Davitə də'wə ghən tsa ciy, aa gəzəkə lə bərçi *Safə tsa Hyalā, a kəy:

Ma kə Hyalā kwa sləkəpə kaa Ndə sləkəray:

“Ndi nzəyña tə kwa bəzəmee,
pa' fəca dzee mənti ka mbəz gha,
ka mbəzli tə dəvə gha!” kə.

³⁷ Davitə də'wə ghən tsa ci kiy: “Ndə sləkəra” kə kaa har slən tsa Kəristəw, njaa njaa ka na mbəə nza ka jijiy Davitə dība kia?» kə Yesəw.

Ndəghwə tə ghwəy ghən tsa ghwəy va yəmə kwəma məni *ka bənipə kwəma pəhəti Hyalā (Mt 23:1-36; Lk 20:45-47)

Dzəghwa mbəzliy basəshi va tə pətsa va dān ni ki, war ka fa kwəma gəzə Yesəw va lə vəshi.

³⁸ Ma kə kaa mbəzli mbə kwəma bānanshi na va na: «Favə ghwəy na, ndəghwə tə ghwəy ghən tsa ghwəy va yəmə kwəma məni ka bənipə kwəma pəhəti Hyalā! Na nashiy, war lə kwəbənjer dikə dikə ni ka ghəshiy dī dza kən ghən, ta ci dikə tsa shi. Jəw dī ghəshi məndiy səkəwəshi mətsəfəkwə dzar tə ləwmaw.

³⁹ War tə kwəma ka ghəshiy dī nzəy mbə *ciki basəva tsa ka Zhəwifə. Mba'a kə məndi harvəshi ta zəmə shiyəy, war pətsa nzəy mbəzli tə slən va ti ka ghəshiy pala ta nzəy ti.

⁴⁰ Ghəshi dibay, me' me' ka ghəshiy pamti shiy va mi'i mbəreketi, zhini ka garə kə ghəshiy ni ta cə'wə Hyalā. Ka ghəshi dza na nza' nza' ghəshi nzati nza tə cə'wə va, ta mbə məndiy ni: “Ka

nəw Hyala tərəŋw ni ghəshi” kə məndi. Na nashiy, ta bənsi fəti dza Hyala taŋ na nihwəti mbəzli» kə Yesəw.

Mali mbəri kwa ndərma
(Lk 21:1-4)

⁴¹ Dza Yesəw mba'a nzəyəy vəgha sərndəkə tsa shikə məndi gəna vəli məndi kaa Hyala kwa mbə *ciki Hyala. Dza na mba'a mənti məhərli ta nighə njasa səəkə məndi ta shikə gənaa dzəghwa sərndəkə tsa va ki. Dzəghwa dafə mbəzli nza gəna və shi tərəŋw səsəkəshiy shakaghwa gəna kwa sərndəkə tsa va, dafə, dafə, dafə.

⁴² Dzəghwa nahwəti mali mbəri, kwa ndərma ghənzə tərəŋw, mba'a faghwa dala bakəta kwa sərndəkə tsa va.

⁴³ Kə Yesəw kaa mbəzli ta səda ci ki, da' harashi, a kə kaa ngəshi na: «Ə gəzanwəy ya, ta na navay, tsəgha na, mali mbəri kwa ndərma nata ghwəy nay, tərəŋwba ghənzə faghwa na gəna kwa sərndəkə tsa kaa mbəzliy fəhwə gəna va gwanashi.

⁴⁴ Sa nzanay, ma na nihwəti mbəzli vay, war jəwə tsətsə tivə ghəshi gəna bəkə ghəshi dafə na, səvəri mbə nahwəti na dafə na tərmbə və shi. Ma na mali na nanzə kiy, ya tsəgha na mbə ndərma na, dza na mba'a basanavə gənaa niy nza və gwanata kaa Hyala, gwanata tsa nzə njasa niy nza na və ta pa shiy dzəghwa hwər nzə» kə Yesəw.

13

«Ta ngazlamti *ciki Hyala dza məndi» kə Yesəw

(Mt 24:1-2; Lk 21:5-6)

¹ Ma sa səvəriy Yesəw mbə ciki Hyala ki na, dza tsahwəti ndə kwətiŋ mbə mbəzli ta səfa ci ka gəzanci kwəma, ma kə na: «A Metər, nashi niva hərezli njasa təbə ghəshi, nay tsava ciki njasa ngatim li shi, ka təbə» kə.

² Ma kə Yesəw ngəci na: «Njasa nay gha va ciki tsa va dikə tsa ci sənzənvay, tə nahwəti vici na, ka dza ghaa nayəw, ta ba'wamti dza məndi, ka dza ghaa nashi hərezli tsəŋəzli tsəŋəzli ni ni ya kwətiŋəw» kə Yesəw.

Ngəra'wə tsaa dzaa səəkə ghəŋghən ghəŋghən dzəti hidī, ka ghəshi gha kərə

(Mt 24:3-14; Lk 21:7-19)

³ Dza Yesəw mba'a nzəyəy mə kəlan *'Wəlivə, mba'a zhəghanavə kwəma ci kaa ciki Hyala, ghəshi kwətishi lə kar Piyer, Zhakə, Zhan mba'a Andəre. Dzəghwa tapə ghəshi ta dəw kwəma və, a kə ghəshi na:

⁴ «A Metər, ge'i lə tsama vəghwə dza shi gəzə gha niy məniva tay? Tə wa dza məndiy sənay ndal tərə shi va gwanashi ta kərkəvaw, kə məndia? Gəzanəy di» kə ghəshi.

⁵ Dza Yesəw ka gəzanshi ki, a kə na: «Məni tə ghwəy məhərli wəzə, əntaa ghwəy dzaa zləba məndiy ngədīŋwəy ma.

⁶ Sa nzanay, dəŋ dza nihwəti mbəzliy səəkə lə slən tsee. Ka ndə dza na: “Yən na *Kəristəw!”

kə. Gəla mbəzli vay, mbəzli daŋ tərəŋw dza ghəshiy ngədfiti.

⁷ Ta favə gaka mbəz dza ghwəy dzar mbə məlməhi ndəkwə ndəkwə ni lə ghwəy, zhini ka favə nəwər mbəz mbə məlməhi kərakə kərakə ni lə ghwəy. Ya ə dza ghwəy favə shi va tsəghay, əntaa her ghwəy taa dza ma. Sa nzana, ya njaabay, ta məniva dza gəla niva shiy tsəgha. Ya tsəgha dza shi vaa mənishiy, ka dza hidfiy kərə diw.

⁸ Ka hwəhwə tsa nihwəti mbəzli dzay, ka mbəz lə hwəhwə tsa nihwəti. Ka tsahwəti mazə dza na, mba'a pəlati miy tə tsahwəti, tapə ghəshi mbə mbəz taa nza. Ka gərgərəva hidfi dzar tə tsahwəti pi ghəŋghən ghəŋghən, zhini mba'a ma dzaa nza tə hidfi. Shi vay, ngəra'wə tsaa dzaa gha səəkə na ghəshi, njasa ka mali vaa 'wa kemahə ta ya zəghwə na niva shiy.

⁹ Ma ghwəy na na ghwəy kiy, məhərli pə ghwəy dzaa mənəni ta ghən tsa ghwəy. Sa nzanay, ta kəəsəŋwəy dza mənədiy dzaa dzəti pi ngwəvə, ka didi'wəŋwəy dzar mbə ceker ka *ka Zhəwifəə bəsəva. Ta kəəsəŋwəy dza mənədiy dzəghwa kwəma mbəzli dikə dikə ni, ghəshi lə mezhezə gwa'a, sa zləbavə ghwəy kwəmee. Ghalaba kiy, ta ndəgha fəti dza ghwəy dzaa dzəkənee kwa kwəma shi.

¹⁰ Ava tsəgha dza naa nza, war pərba Yəwən kwəma wəzə na dza mənədiy gəzanshi kaa hwəlfə mbəzli tə hidfi gwanashi.

¹¹ Ghala pətsa dza mənədi vaa kəəsəvəŋwəy,

ka bəghənjwəy dzəti ngwəwəy, əntaa ghwəy tsətsəva lə tikə kwemer na: “Njaa dza ghəy ni kaa kwəma ka ghəy gəzə kia?” pə ghwəy ma. War naa dzaa kaghwavata kwəma kwa miy ghwəy ta gəzə ghwəy ghalabay, ghənzə pə ghwəy dzaa gəzə. Sa dza naa nzay, səəkə mbə zəzə kwəma ghwəy dza naa səəkəw, səəkə va *Safə tsa Hyala dəwdew tsa dza naa səəkə.

¹² Ghala vəghwə tsa vay, ka nihwəti mbəzli dza na, ka nga dafa ta ngwarmbəghəshi, ta mbə məndiy bəkwəshi. Zhini tsəgha didihi dzaa məni lə ndərazhi shi kwərakwə fa. Ka ndərazhi dza na, ka zhini ghən kaa mbəzliy yakəshi diba ki, ka bəshi kaa nihwəti mbəzli ta bəkwəshi.

¹³ Mbəzli gwanashiy, ka dza ghəshiy dī mətse ghwəy tə sa nəwra ghwəyəw. Ma ntsaa dzaa jihəkəvay kala zlay nəwra ghəci pa' tə vici mətī ciy, ta mbəliti tsava ndə dza Hyala» kə Yesəw.

Kwəmaa dzəkən ngəra'wə tsaa dzaa səəkəə dzəkən mbəzli

(Mt 24:15-28; Lk 21:20-24)

¹⁴ Zhini ma kə Yesəw fa na: «Ta nashi shi rəda rəda ni va jikirkir ni dza ghwəy garəshi tə pətsaa niy təbə ma ghəshiy garə, (ntsaa jangəti kwəma vay, favə tə ghəci wəzə), ghalaba kiy, mbəzli tə hidī ka Zhəwde na, hwəshi tə ghəshiy dzəmbə kəlan ta mbəə mbəlīshi.

¹⁵ Mba'a kə ndə mə jəba mbə tifərəy, əntaa ghəci dzaa ni na: “Kadiw, e dzəghwaraa dzəmbə ciki tsee, ta bəvə ya nimafa shiy” kə ma.

13:12 13:12 Mishe 7:6; Mt 10:35; Lk 12:52-53   **13:13 13:13** Zhj
 15:21; ShiZhj 13:10   **13:14 13:14** Dani 9:27   **13:15 13:15-16**
 Lk 17:31

¹⁶ Ya kwamti dza ndəə nza mbə zay, əntaa ghəci dzaa ni: “Kadiw e zhəghəvəaa jighi ta bəvə kwəbenəree” kə ma. Ə kə dzaa hwəy gwa'a tsəgha.

¹⁷ Ngəra'wə tərənɥw dza savaa nza fəcava kən mi'i lə hwər, lə mi'i ka ndərazhi tə hwəm.

¹⁸ Cə'wə pə ghwəy cə'wə va Hyala, əntaa bali va taa mənivə ge'i ge'i lə tir tasli.

¹⁹ Va sa dza naa nza fəcavay, ngəra'wə tərənɥwəy dza naa nza tə hidfi. Gəla hwəlfə ngəra'wə tsa səəkə ma məndiy favə gaka ci ghala ghava hidfi lə ghala ngati Hyala shiy gwa'a, ka sar pa' tə vəghwə tsa ndatsə. Ka dza naa zhiniy səəkə kən mbəzli diba ka məndi nzaw.

²⁰ Kala sa nzana, mba'a Ndə sləkəpə Hyala tamti dən tsa vici ngəra'wə tsa vay, ka dza ndəə tərmbə tə ghwəməy nzaw. Ma dza na ki na, mba'a tamti dən tsa vici va tə mbərkə mbəzli nɥə təravə na.

²¹ Ma sa ka vəghwə tsa va məniyəy, mba'a kə ndə taa ni ngənɥwəy: “A mbəzli ni, anay *Kəristəw Ntsa tivə Hyala tikə” kə, ya “avaci tarba” nə nay, əntaa ghwəy zləba kwəma ci va tərə ma.

²² Sa dza naa nza ghala vəghwə tsa vay, dən dza Kəristəwhi ka dzərvə lə ka gəzə kwəma Hyala ka dzərvəə tsahwəshi tə hidfi. Ka ghəshi dza na, ka mənə shi madənə madənə ni, lə shi dimədime ni, ta mbəə ngədfi mbəzli təravə Hyala, ghəshi gar dzaa mbay.

²³ Əy ma ki, avee gəzamtənɥwəy kwəma va nee

ki kwaghwətsata gwa'a gwa'a, nza ghwəy mbəə mənı məhərli wəzə!» kə.

Səəkə tsa Zəghwə yakə ndə ngəri
(Mt 24:29-31; Lk 21:25-28)

²⁴ Ma kə Yesəw dıba na: «Ghala vəghwə tsa va ki, ləy hwəm ngəra'wə tsa vay, shərkwə dza vıciy shərkwəta, ka tir dza na, mba'a zlay mbərə.

²⁵ Ka sasərkwəhi tə ghwəmə dza na, ka shikəvaa səkwa, ka shi nza bərıci və shi mə ghwəmə dza na, ka kwəfəghə.

²⁶ Ghalaba kiy, nza Zəghwə yakə ndə ngəri tsahwə, ka nay mbəzli lə mətse shi səəkə mbə kwələbi tə ghwəmə lə bərıci və tərəɲw, tsəgha shəndəkə dıba.

²⁷ Sa ka na dzay mba'a ghwənashi ka kwal Hyala ta dza ta basancı mbəzli ci tərati na, tə bəla hıdı fadfanashi, səəkə tə pətsa kəray ghala hıdı gwa'a» kə.

Yesəw bəli fir lə daskwa
(Mt 24:32-35; Lk 21:29-33)

²⁸ Ma kə Yesəw dıba na «Avee taa bəliɲwəy fir lə kwəma daskway, favə tə ghwəy shi dı na bəliɲwəy. A ghwəy sənay, mba'a kə kəslifi daskwa shikəshi, dza na mba'a dəkə nihwətıy, a vəghwə tsa dzəmıti kətıkəvay, pə ghwəy.

²⁹ Ava tsəgha na ki, nashi ma ghwəy gəla shi bəlakəɲwəy ya va ghati mənıvay, sənay tə ghwəy ndal tərmbə Zəghwə yakə ndə ngəri ta səəkəw, miy dəgha na ki, pə ghwəy.

³⁰ Ə gəzanwəy ya, ta na navay, tsəgha na, ka dza mbəzli mbə vəghwə tsa ndatsə tsaə bəkwəshi ka shi gəzanwəy ya ni gwanashi mənivaw.

³¹ Nay ghwəy na, kar ghwəmə nata ghwəy na ghəshi lə hidfi gwa'ay, kərəp dza ghəshiy zashi. Ma na kwəmee na nanzə kiy, ka kərə naw» kə Yesəw.

War Hyala kwətita na saa sənata vici dza Yesəw zhəkə ti
(Mt 24:36-44)

³² Ma kə Yesəw difa na: «Ndə tifa ya kwətiŋ, mba'a sənata vici dza shi vaa məniva tiw. Ya ka kwal Hyala, ya Zəghwə Hyala də'wə ghən tsa ciy, ndə tifaə sənataw. War Didi Hyala mə ghwəmə kwətita na saa sənata vici va lə ler va gwa'a.

³³ Ə pə ghwəy mənə məhərli tərəŋw, ka ndəghə vici va kala bə ma hi. Sa nzana, kala sənay ma vəghwə tsa dza na vaa səəkə ti ghwəy.

³⁴ Ma kwəma vay, njasa ka ndə vaa mənə ghəciy dzay ta wə dza naa nza. Mba'a zlay ghi tsa ci, bəm fanambə mbə dəvə ka sləni ci nza ghəshi nighəə dzəkən. Ka na dza na, mba'a tahanavəshi sləni kəyfa, mba'a gəzanci kaa ntsaa nzəy miy dəgha, a ghəci fə ghən tə ndəghwə ghi tsa va.

³⁵ Ghwəy kwərakwə kiy, ə pə ghwəy fə ghən ta ndəghə vici va. Sa nzanay, sənata vici dza ndə ghi tsa vaa zhəghəvaa səəkə ti ghwəy, nda hetihwər ka na səəkə, nda mbə dankala vərđi,

nda tə kwa taja wa ngələkə, nda mekəshi, sənay ghwəyəw.

³⁶ Ya ə dza naa səəkə vətəghəy, ka na səəkə na mba'a kəsaŋwəy ləməciŋwəy.

³⁷ Kwəma gəzaŋwəy ya nay, ghənzə na sa gəzee kaa mbəzli gwanashi, ə pə ghwəy fə ghən» kə Yesəw.

14

Məndi mbə pəla kwal tsaə kəsə Yesəw

(Mt 26:1-5; Lk 22:1-2; Zhŋ 11:45-53)

¹ Tərəmbə vici bakə, məndi dzaa madī ta *makwaghwa Pakə ki. Mbə makwaghwa vay, kar məndiy zəmə peŋ tsa nza *is mbəw. Dzəghwa mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala ghəshi lə *ka bənipə kwəma pəhəti Hyala, mba'a ghəshi madishi ta pəla kwal tsaə kəsə Yesəw nja dzar kwa tsəhwəli, ta dza ghəshiy paslamti.

² Ma kə ghəshi na: «Nanzə kiy, əntaa ghwəmmə dzaə kəsə fəca vici makwaghwa Pakə ma. Vantaa mbəzli dzaə pəslishi tə ghwəmmə» kə ghəshi.

Nahwəti mali ghəshi lə Yesəw

(Mt 26:6-13; Zhŋ 12:1-8)

³ Ghala vəghwə tsa va kiy, mbə məlmə Betani niy nza Yesəw mbə zəmə shiy kəghi tsa tsahwəti ndə, Shimaŋw, kə məndi slən tsa ci. Ntsa vay ndə dərna niy nza na kwataŋa.

Dza nahwəti mali mba'a səəkəta lə təlimə paf 'wərdi kwa, «*Nardə» kə məndi kaa 'wərdi va,

gəna dafə məndiy pa. Dza na mba'a bəlamti təlimə 'wərdi va, mba'a shəkambə mbə ghən tsa Yesəw.

⁴ Dza nihwəti mbəzli tifa, kala dī ma kwəma mənti mali va va ghəshi, war ə ghəshiy gəzə kwəma kwa jipə shi, a kə ghəshi na: «A ni mənti mali na ni shiy kia? Tawa gwəravə naa laɖamti 'wərdi na gəmta kia?

⁵ A shiy ti məndi dəlamti 'wərdi vaa kwəmavə gəna gar mbəl bələkwə mahkan, mba'a məndi tahanavəshi gəna va kaa ka ndərma nzaa» kə ghəshi, ka ngwəzliməə dzəkən mali va tərəŋw.

⁶ Ma kə Yesəw ngəshi na: «A mbəzli ni, zlatam mali va! Ka sə məhərli nzə ghwəy ma! Kwəma wəzə na na sa məni na va tə ya.

⁷ Sa nzanay, ka ndərma gəzə ghwəy va na tifa dza ghwəy nza li shi ya hwəmba, gar dza ghwəy mbay mananatishi kwəma wəzə na ya hwəmba dī ghwəy. Ma na nee kiy, ka dza ghwəmməə nza lə ghwəy tikə ndimndim kiw.

⁸ Nanzə kwəma dza naa nza gar mənti fəca dza məndiy lara na sa manamti na va, baslakənra na 'wərdi ghala vici va ghwəlaa səəkə.

⁹ Ə gəzanwəy ya, ta na navay, tsəgha na, ya war pa' kwəmaɖa dza məndiy gəzə Yəwən kwəma wəzə na kaa mbəzli tə hidī gwa'a gwa'ay, ta gəzə kwəma mənti na va dza məndi, ka zəzəə dzəkən mali va» kə Yesəw.

*Zhəwdasə mbə nga dafa ta Yesəw
(Mt 26:14-16; Lk 22:3-6)*

¹⁰ Dzəghwa Zhəwdasə Isəkariyətə, tsahwəti ndə mbə *mbəzli ta səɖa Yesəw va mənə lə bakə ni, mba'a dzaa gəzanshi kaa mbəzli dikə dikə ni

mbə *ka ta Hyala: «Ta ngatəŋwəy dafa dzee ta Yesəw» kə.

¹¹ Ma sa favə ghəshi tsəgha na, mba'a ghəshi vəshishi. Mba'a ghəshi gəzanci njasa dza ghəshiy nganci səda ci. Ava ghala vəghwə tsa va gha Zhəwdasəə pəla kwal tsaa nga dafa ta kəsə Yesəw ki.

Yesəw mbə zəmə shiy mbə *makwaghwa Pakə ghəshi lə mbəzli ta səda ci

(Mt 26:17-30; Lk 22:7-23; Zhŋ 13:21-30; 1Kwər 11:23-25)

¹² Dzəghwa kwa taŋa vici ka məndiy zəmə peŋ tsa kama is mbə, mba'a səkəta. Vici vay, fəcava ka məndiy həəni gemim jəw jəw ni ta makwaghwa Pakə. Ma fəcava ki na, dza *mbəzli ta səda Yesəw ka dəw kwəma və, a kə ghəshi na: «A Metər, kwəma di gha ghəy dza ta tatəŋa shi zəmə dza ghaa zəmə mbə makwaghwa Pakəa?» kə ghəshi.

¹³ Dza Yesəw ki mba'a ghwənashi mbəzli bakə mbə shi, a kə ngəshi na: «Mbalam dzəmbə məlmə. War tsəhəŋwəy ma ghwəyəy, ta kwəmay dza ghwəy lə ndə, lə tsaghwa yam və. Nza ghwəy nəw.

¹⁴ Dzakə ghi tsa dza naa dzay, nza ghwəy gəzanci kaa ndə ghi tsa va, a pə ghwəy taa niy: “Ma kə Metərəy, ndara ciki tsa dza ghəy səkə ta zəmə shiy lə mbəzli ta sədəe mbə, mbə Pakə, kə” pə ghwəy taa ni.

¹⁵ Gəzanakə ma ghwəy tsəghay, ta citəŋwəy ciki dza na dikə, mə ghən tsahwəti ciki, cəkə'

məndi gwəmanti, mba'a shiy nzəy mbəfa. Ava mbəfa ka ghwəy dzaa tatəmmə shi dza ghwəmmə zəmə mbə Pakə ki» kə Yesəw.

¹⁶ Dza mbəzli ta səfa ci va bakə ni mba'a ghəshi madishi, ka dzaa dzəmbə məlmə ki. Ma dzəmbə ghəshi na, mba'a ghəshi kəsashi shi va gwanashi njasa gəzanakəshi Yesəw va. Mba'a ghəshi tati shi zəmə dza ghəshiy zəmə mbə Pakə.

¹⁷ Ma sa pəkwəta vici ki na, mba'a kar Yesəw səəkəshi, ghəshi lə mbəzli ta səfa ci va mən lə bakə ni.

¹⁸ Ma kə Yesəw kaa ngəshi, ghəshi mbə zəmə shiy na: «Nay ghwəy na, a gəzanwəy ya, ta na navay, tsəgha na, a tsahwəti ndə mbə ghwəy kwətiŋ, ntsa zəmə ghəy shiy liy, ta nga dafa dza na tə ya, ta kəsəra məndi» kə.

¹⁹ Dza kwəma va ka zhanshi kaa mbəzli ta səfa ci tərənɔw tərənɔw. Ga' ghəshi ta dədəw kwəma və, a kə ghəshi na: «Yən na nanzə fa naa Ndə sləkəpə? Yən na fa na? Yən na fa na?» kə ghəshi.

²⁰ Ma kə Yesəw ngəshi na: «Waa ndə tə ghwəy, ghwəy mbəzli ta səfəe va mən lə bakə ni na, ntsa zəmə ghəy shiy li kwa kwakwa tsa kwətiŋ tsa.

²¹ Na nee yən Zəghwə yakə ndə ngəriy, ta mətira dzee njasa tsasliti məndi vaa dzəkənee mbə Zliya Hyala. Ma nanzə kiy, tərənɔw dza ngəra'wəə nza kən ndə nga dafa tə ya tsa va. Wəzəbaa niy maw ma məndiy yakə dza naa nza və» kə.

²² Ma ghəshi mbə zəmə shi zəmə va ki na, dza Yesəw həŋ bəvə peŋ, mba'a mananati 'wəsa kaa Hyala. Sa mananati na 'wəsa na, dza na mba'a ngangavəri peŋ tsa vaa banavəshi. Ma kə ngəshi na: «Vəghee na sana, bəm zəməm!» kə

²³ Ma ləy hwəm na, dza na həŋ bəvə hwəpər tsa nza shi sa kwa, kə mba'a mananati 'wəsa kaa Hyala. Sa mananati na 'wəsa na, dza na həŋ banavəshi. Dzəghwa mbəzli va gwanashi mba'a ghəshi sasahwə shi sa va.

²⁴ Ma kə Yesəw kaa ngəshi ki na: «Miymiy ya na shi ni, li shi sla Hyala kiri kwa jipə nzə lə mbəzli, ta shəkəshi dza ghəshi ta mbəzli dəŋ.

²⁵ Ə gəzaŋwəy ya, ta na navay, tsəgha na, ka dzee zhiniy sahwə shi sa ni, kala war fəca vici dzee zhiniy sashi tə pətsa sləkə Hyalaw» kə.

²⁶ Dza ghəshi ka ha cemer, ka fal Hyala. Ləy hwəm ki na, mba'a ghəshi səvərişi ka dzashiy dzəmə kəlaŋ *'Wəlivə.

Yesəw mbə gəzə vərəslə tsa dza Piyer ta vərəslə

(Mt 26:31-35; Lk 22:31-34; Zhŋ 13:36-38)

²⁷ Ma kə Yesəw kaa *mbəzli ta səda ci na: «Nay ghwəy na, ta zlara dza ghwəy kwətiraa hwəŋwəy gwanəŋwəy. Sa nzanay, a Hyala gəzəkə mbə Zliya nzə, a kəy: “Ta paslamti ndə ndəghwə shiy dzee, ka tenkesli ci dza, mba'a ghəshi zləzləŋərəshi ka dza kwaba, ka dza kwaba” kə.

²⁸ Ləy hwəm sa kee zhakatira mbə məti kiy, ta

'watəŋwəy kwal dzee dzaa dzəti hidfi ka Galile, ma nza ghwəy kəsara mbəba» kə.

²⁹ Ma kə Piyer ki na: «A Ndə sləkəpə, na nee, ya mbəzli gwanashi dza naa zlanjay, ka dzee zlanja na neyew» kə.

³⁰ Ma kə Yesəw ngəci na: «A Piyer, ə gəzanee, ta na navay, mbə vərđi ndatsə na, ka ngələkə gha wa kwa bakay, gha zhənti gəzə mahkan səda gha: “Sənay tsava ndə yaw, sənay tsava ndə yaw” pə gha» kə Yesəw.

³¹ Dzəghwa ma kə Piyer lə bərđi na: «Ya ta məti dzee kwasəbə ghay, ka dzee gəzə, sənanja yaw, pən tepəw» kə. Tsəgha nihwəti niy tərmbə va gəzəkə gwanashi kwərakwə ki.

*Yesəw cə'wə Hyala kwa Getəsemane
(Mt 26:36-46; Lk 22:39-46)*

³² Dzəghwa kar Yesəw lə mbəzli ta səda ci mba'a ghəshi tsəhəshi, tə pətsa nə məndi va Getəsemane, kə məndi. Ma kə Yesəw kaa mbəzli ta səda ci tifa na: «Nzəyŋwəyəm tikə, e dza ta cə'wə Hyala» kə.

³³ Dza na kaa kar Piyer, ghəshi lə Zhakə, mba'a Zhanj, pəm pəməvəshi kwasəbə ci. Dzəghwa her ci mba'a ghəshi ghati dza, mba'a nəfə tsa ci slay.

³⁴ Ma kə kaa ngəshi na: «Tərəŋw slay nəfə tsee ka đi pəəslira. Nzəyŋwəyəm tikə, əntaa ghwəy bə hi ma!» kə.

³⁵ Dza na mba'a kətivə dza bələkə jəw. Kə tsəfəkwə tsəfəkwəy tə hidfi ka cə'wə Hyala, a

ngəra'wə tsa dza na va ta sa bashamti səəkəə dzəkən tə nava vici, ghənzə gar mənta.

³⁶ Ma kə mbə cə'wə ci va na: «A Di, gha kiy Didiy, nihwəti shiy tifa kala mbay ghaa məntiw! Va tsəgha cə'wəŋee, bashamti ngəra'wə tsa va səəkəə dzəkənee. Nanzə kiy, əntaa gha məni war tə sa dee ma, war njasa təbaŋa na ka gha məni» kə Yesəw.

³⁷ Dza na tərəf zhəghəkəvay dzəvəgha mbəzli ta səfa ci va mahkan ni. Səəkə na na, ghəshi banti hi. Ma kə kaa Piyer ki na: «A Shimanjw Piyer, wa hiy hi gha na? A shiy mənishi mbə ma ghaa nzaynza ləməcina ya ta tsahi kwətinj nza?»

³⁸ Ə pə ghwəy nzəyŋwəy ləməcinjwəy, ka cə'wə Hyala ta mbə ghənzəə ndəghwəŋwəy, vantaa *ndə jaka tsa nzə ngadambəŋwəy mbə məni *kwəma jikir na. Ka di məni kwəma wəzə na ndə ngəri kwa kwəma Hyala mbə nəfə tsa ci ngar ki na, daw bərçi vəgha ci ta məni nza» kə.

³⁹ Zhini na mba'a katantəvay vəgha shi difa, mba'a zhaa cə'wəti Hyala war njasa kwa taŋa va.

⁴⁰ Ma sa kədiy na lə cə'wə Hyala na, mba'a zhikəy zhəvəgha shi. Zhəkə na fa na, ghəshi tə hi, shaŋ ghəshi ta mbay nzəyshi ləməcishi. Kala sənata kwəma ka ghəshi zləbanci ghəshi.

⁴¹ Zhini na ndəs zhəkəy dzəvəgha shi kwa mahkan səfa difa ki. A kə kaa ngəshi na: «A mbəzli ni, him hi tsa ghwəy, ka dəkə vəgha ghwəy na ghwəy. Gwa'aa kwəma, a vəghwə məniy. Ava məndi dzaa kəsəraa dzəmbə dividivi

ka məni kwəma jikir na, yən Zəghwə yakə ndə ngəri.

⁴² Ava ghwəy nay ntsaa ngati dafa va tə ya səkəy, satim a ghwəmmə dzaa dzəvəgha!» kə Yesəw.

Njasa kəsə məndi Yesəw

(Mt 26:47-56; Lk 22:47-53; Zhj 18:3-12)

⁴³ War ghwəla tsəgha ki, Yesəw mbə kərnı gəzə kwəma vaa səkwa na, ndəs Zhəwdasə, tsahwəti ntsa mbə mbəzli ta səda ci va mən lə bakə ni tsahwəy. Mba'a mbəzli dən kwasəbə, lə kafa'ihı nihwəti, lə ghədemesli nihwəti. Mbəzli vay, mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala, lə *mbəzliy bənıpə kwəma pəhəti Hyala, lə mətikwəkwər mbə *ka Zhəwıfə niy ghwənashi na ta kəsə Yesəw.

⁴⁴ Ma kə Zhəwdasə tsaa ngati dafa va ta Yesəw niy ni kaa mbəzli va ghəshi dzaa kafə ki na: «Sa ka ghwəmmə tsəhəmməy, ntsa dza ghwəy vaa nara mbə səkwe njasa ka ndə səkwe madıgayəy, ghəci na. Nza ghwəy kəsə, ka ndəghwə wəzə va mbəliy ki» kə niy ni ngəshi.

⁴⁵ Dza Zhəwdasə war sa tsəhəy na tsəgha ki, karə dzay dzəvəgha Yesəw, a kə ngəci na: «A Mətər» kə, mba'a səkwe ti njasa ka ndə vaa səkwe madıgay.

⁴⁶ Gwa'a, kahə mbəzli va sənay Yesəw tsəgha ki, basə ghəshi basakənvashi kən, tasl ghəshi kəsəti.

⁴⁷ 'Wakəvə tsahwəti ndə tıba mbə mbəzliy nza lə Yesəw, fat tədıkəvəri kafa'i tsa ci, dza na pətse kəsləkəghwa sləmə vəgha ghen ndə ghəra sləni kaa dikə tsa *ka ta Hyala.

48 Ma kə Yesəw kaa vərəm mbəzliy bəsəkəvashi va tsəgha ni na: «A mbəzli ni, tawa səkə ghəwəy ta kəsəra lə kafa'i mba'a ghədemesli njasa nzee ndə ghəli kia?

49 Vici va vici va ghəwəmmə niy nza lə ghəwəy mbə *ciki Hyala, ka bəni shiyee kaa mbəzli, kalaa niy kəsəra ghəwəy ghalaba nanzə sa? Ma kwəma nata ghəwəy na məntay, ta mbə kwəmaa niy tsaslitim va mbə Zliya Hyalaa dzəghwata kwa na» kə Yesəw.

50 Dzəghwa *mbəzli ta səfa Yesəw gwanashi kwərec ghəshi hwəshi, mba'a ghəshi zlay Yesəw tifa ki.

51 Dza tsahwəti məgəla kwətiŋ, ka nəw kar mbəzli va lə Yesəw tə səəbə tə səəbə. War gwədəwri sa kən ghən ci gwa'a tsəgha zlabə zlabə. Dza məndi ka dī kəsə.

52 Sa nə məndi, a məndi kəsə, kə məndi na, dza na mba'a pəlatanavəshi gwədəwri tsa va tsəgha kaa mbəli va, ka hwəy dirəŋəy.

Yesəw kwa kwəma mbəzli *ka Zhəwifə dikə dikə ni

(Mt 26:57-68; Lk 22:54-55, 63-71; Zhŋ 18:13-14, 19-24)

53 Dzəghwa mbəzli va mba'a ghəshi pəmanaghə Yesəw kaa dikə tsa *ka ta Hyala ki. Ghala pətsa va na, dza mbəzli dikə dikə ni mbə ka ta Hyala, lə mətikwəkwər ka Zhəwifə, mba'a *mbəzliy bənipə kwəma pəhəti Hyala ka bəsəvaa səkəə dzakə ghi tsa va.

54 Dza Piyer, ka nəwshi kərakə kərakə, pa' kəghi tsa dikə tsa ka ta Hyala tsa va. Dzakə na

das nzəyəy vəgha gwəlaa ndəghwə ghi tsa ntsa va, ka bəghəzli ghwə kwasəbə shi.

⁵⁵ Dza mbəzli dikə dikə ni mbə ka ta Hyala ghəshi lə *mbəzliy sləka ka Zhəwifə gwanashi, tapə dzəmbəshi mbə pala kwəma dza ghəshiy banavə fəti ti kaa Yesəw ta mbə ghəshiy paslamti. Shaŋ ghəshi ta kwəmavə kwəma ka ghəshi banavə fəti ti kaa Yesəw.

⁵⁶ Mbəzli daŋ tərəŋw səəkəshi, ka təbanci dzərvə kaa Yesəw na, kala jakəshi kwemer shi va gəzə ghəshiy dzəkən, gar nə məndi: «Tsəgha na katar» kə məndi.

⁵⁷ Dza nihwəti mbəzli mba'a ghəshi satishi ta təbanci na shi kwəma dzərvə, ma kə ghəshi na:

⁵⁸ «Wa ma kə niy ni mbə kwəma ciy: “Yənəy, ta ngəzlamti *ciki Hyala tsa ngati ndə ngəri tsa lə dəvə ci dzee. Ma mbə vici mahkanəy, mba'ee zhiniy ngakati, kala səəkə dəvə ndə mbə” kə niy ni» kə ghəshi.

⁵⁹ Ya tsəgha təbanaghə ghəshi dzərvə tsəgha na va kaa Yesəw ki na, dzatəvata kwa kwal tsa kwətiŋ tsaw.

⁶⁰ 'Wakəvə dikə tsa ka ta Hyala tsa va tsəgha fakatsa'wə satiy, gar garəy mbə mbəzli tiəba va. A kə kaa Yesəw na: «Na ntsa, a shiy mənishi zləba ma gha kwemer gəəzə məndi niy dzəkən gha shəka?» kə.

⁶¹ Dzəghwa Yesəw dighevə catavay, kala maw zləba kwəma ya jəw nzə. Zhini dikə tsa ka ta Hyala tsa va, ka zhiniy dəw kwəma və, a kə

14:56 14:56 Cem 35:11   **14:58 14:58** 15:29; Mt 26:61   **14:61 14:61** Mba'a Yesəw catavay: Ezay 53:7; Mk 15:3-5; Zəghwə Hyala: 15:39

ngəci na: «Gha na *Kəristəw Ntsa tivə Hyala, Zəghwə Hyala ka məndi vaa fal na pən?» kə.

⁶² Ma kə Yesəw ngəci na: «Yə, yən na! Ghwəy gwanəwəy sanay, tə dəvə kwa bəzəmə Hyala kwa bərciy sləkə shiy gwanashi dza ghwəy nara mənəy, yən Zəghwə yakə ndə ngəri. Zhini dibay, ta nara dza ghwəy yən mbə səəkə mbə kwələbi mə ghwəmə» kə.

⁶³ Ma sa favə dikə tsa ka ta Hyala tsəgha na, dza na kaa kwəban tsa kən ghən ci, kwəyah kwəyah slakwanti, sa satiy nəfə tsa ci. A kə na: «Wəkə na nava tsəgha, ka dī mbəzli ghwəmmə ta ndəgha fəti ta kwəma mənti na ghwəlaw.

⁶⁴ A ghwəy favə njasa sawa na Hyala də'wə ghən tsa ghwəy. Njaa na kwəma təkə ghwəya?» kə. Ma kə ghəshi gwanashi ki na: «Aa gəzəkə *kwəma jikir na, gar pəəsli na!» kə ghəshi.

⁶⁵ Dzəghwa nihwəti mbəzli mbə shi mba'a ghəshi madīshi, ka tifə ndighwər dzəkən Yesəw. Ka ghəshiy dza mbəkwə mbəkwəti kwəma ci na, ka ghəəni dəvəə ndəkwə li, ma kə ghəshiy ni ngəci sa ka ghəshi ndəkwamti na: «Ca a Hyala cətəna, a gha gəzanəy, nda tsama ndə ndəkwəna na?» kə ghəshiy ni. Dza dəwgerhi pəm ghəshi pəməvə Yesəw, war ka tsatsanci dividivi dzəghwa slimim ci.

Vəraslə tsa Piyer

(Mt 26:69-75; Lk 22:56-62; Zhη 18:15-18, 25-27)

14:62 14:62 Dani 7:13; Mt 22:44; 24:30; Mk 13:26; Lk 21:27

14:63 14:63-64 Mt 26:65   **14:65 14:65** Ezay 50:6; 53:5; Lk 7:16

⁶⁶ Ma Piyer war ghwəlay kwa tipə kəghi tsa va ki na, dzəghwa mali kwa ghəra sləni kəghi tsa dikə tsa *ka ta Hyala ndəs səəkəta.

⁶⁷ Ma sa səəkə na, tsa' kə na, Piyer ta ghwə tifa mbə bəghəzli, dza na vərəghə vərəghəti. A kə kaa Piyer na: «A ntsa, ghay ntsa kwasəbə Yesəw ndə ka Nazaretə nza gha kwərakwə» kə.

⁶⁸ Tapə Piyer dzəmbəy mbə vərəslə, a ka na: «Am, sənay ya na neyew, sənata gəla kwəma dī gha na gəzee sana nee kiw» kə. Dza na mba'a barvay tifa kwa tipə va ka dzay dzəmbə jəwler. ['Wakəvə kwa taŋa ngələkə mba'a way ki.]

⁶⁹ Zhini maliy ghəra sləni va kəyba mba'a nay ghəci mbə jəwler tsa va difa, ma kə kaa mbəzli mbəba war sa nay na na: «A mbəzlia, ntsay, tsahwəti ntsa mbəzli va na» kə.

⁷⁰ Zhini Piyer ka vərəslə difa. War ghwəla na, dza mbəzliy nza va tifa ka gəzanci kwəma kaa Piyer, a kə ghəshi na: «A ntsa, na katarə nay, tsahwəti ntsa mbə mbəzli ntsa ni nza gha. Sa nzana, ghay, ndə ka Galile nza gha» kə ghəshi.

⁷¹ Dzəghwa Piyer tapə ta zəmə lə fəlata ki, a kə na: «Tifa tepəw, tsamtəra Hyala yən kəə sla dzərvə! Sənay ntsa gəzə ghwəy vee, ya səni səni na neyew!» kə.

⁷² 'Wakəvə ngələkə kwa bakə səda ki, mba'a zhiniy way. Dza Piyer nza'jəw zəzəvə kwəmaa niy gəzanakə Yesəw va. Sa niy nə na va: «Ka ngələkə gha wa kwa bakə səday, gha zhənti gəzə mahkan səda gha: “Sənay tsava ndə yaw, sənay tsava ndə yaw” pə gha» kə niy ni ngəci. Mba'a səəkəta mbə ghən ci. Dzəghwa ki tapə dzəmbəy

mbə wahə tsəgha.

15

*Yesəw tə ngwəvə kwa kwəma ngwəmna Pilatə
(Mt 27:1-2, 11-14; Lk 23:1-5; Zhj 18:28-38)*

¹ Pəətə mekəshi na, mba'a mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala ghati sləka kwəmaa dzəkən Yesəw kwa jipə shi, lə mətikwəkwər *ka Zhəwifə, lə *ka bənipə kwəma pəhəti Hyala, mba'a *mbəzliy sləka ka Zhəwifə. Dza pəhə ghəshi pəhəti Yesəw, mba'a ghəshi pəməghə kaa ngwəmna Pilatə ta basə ngwəvəə dzəkən.

² Dza Pilatə ki, tapə ta dəw kwəma va Yesəw, a kə na: «Mazə tsa ka Zhəwifə nza gha na ntsa?» kə. Ma kə Yesəw ngəci na: «Njasa gəzə gha va na» kə.

³ Dzəghwa mbəzli dikə dikə ni mbə ka ta Hyala ka gəzə kwemer dən dzəkən Yesəw, ta mbəə bənci fəti.

⁴ Zhini Pilatə ka dəw kwəma va Yesəw difa: «A ntsa, ka zləba kwəma gha sa? Favə gha njasa gəzəkə ghəshi kwəmaa bəna fəti dən tsa nzə sa?» kə.

⁵ Dighevə Yesəw nzəyəy kala zləba kwəma difa. Dza nava kwəma, mba'a səvəri məhərli Pilatə.

*Ngwəvə məti kən Yesəw
(Mt 27:15-26; Lk 23:13-25; Zhj 18:38-19:16)*

⁶ Njasa səəkə vici *makwaghwa Pakə vay, tsəgha ka ngwəmna Pilatəə pəlanayshi tsa dī *ka Zhəwifə ndə kwətiŋ mbə mbəzli kwa fərshina.

⁷ Dzəghwa ghala pətsa va ki na, mba'a ntsa nə məndi Barabasə, kə məndi slən tsa ci kwa fərshina. Ghəshi lə nihwəti mbəzli ka zhini ghən, pəkw ka pəəsliti ndə ghəshi mbə zhini ghən tsa shi va.

⁸ Dza vərəm tsa mbəzli va tsəgha, takwəs ghəshi məfishi ta dəw va ngwəmna Pilatə a ghəci məni kwəma sənabəy na va mbə manan-shi ndimndim.

⁹ Ma kə Pilatə ngəshi na: «Wa ntsa dī ghwəy yən pəlayŋwəya? E pəlavəŋwəy mazə ka Zhəwifə na?» kə.

¹⁰ Tawa gəzə ngwəmna tsəghay, sa sənay na lə katan, sa hərəhə mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala va Yesəw, va tsəgha kəsanaghə ghəshi, kə.

¹¹ Dza mbəzli dikə dikə ni mbə ka ta Hyala va, tapə dzəmbəshi mbə hərəhə ni tifa mbəzli, nza ghəshi mbəə dəw va Pilatə, a ghəci pəlanayshi Barabasə. Dza mbəzli va ka dəw tsəgha.

¹² Zhini ma kə Pilatə kaa mbəzli tifa va gwanashi na: «Ya tsa nə ghwəy tsa ndə mazə tsa ka Zhəwifə na, pə ghwəy naci kiy, njaa kee mənti lia?» kə.

¹³ Ma kə ghəshi gwanashi zlanzlan na: «Na nacy, ə pə gha danwavəgha vəgha tsəm!» kə ghəshi.

¹⁴ Ma kə Pilatə kaa ngəshi na: «Əy, wa kwəma təvəti na gar danwə məndiy dzəvəgha tsəm shəka?» kə. Zhini ghəshi mətsəhə ghəshi mətsəhəti zlanə kwəma difa: «War ə pə gha danwavəgha vəgha tsəm!» kə ghəshi.

¹⁵ Dzəghwa Pilatə, sa dī na nəw məni naa dzaa

təbanshi kwəma kaa mbəzliy basəshi va tifa ki, mba'a pəlanayshi Barabasə. Dza na mba'a gəzanshi kaa ka sawji a ghəshi də'wəwə Yesəw lə kwərpə, nza ghəshi dzaa danwəwəgha vəgha tsəm ki.

*Njasa sawa ka sawji Yesəw
(Mt 27:27-31; Zhj 19:2-3)*

¹⁶ Dza ka sawji ki mba'a ghəshi pəməghə Yesəw dzakə ghi dzəghwa hwər tipə, tə pi sla ngwəwə tsa ngwəmna Pilatə. Mba'a ghəshi dzaa basəkə nihwəti ka sawjiy tərmbə gwa'aa dzakə.

¹⁷ Dzəghwa ghəshi ki, mba'a ghəshi panakən ləkwəsa ghəmta nja sa mazə kaa Yesəw. Mba'a ghəshi mbərəti tekesli nja məgapa pəərə ghən mazə, sərə ghəshi sərənambəshi mbə ghən tsa ci.

¹⁸ Dza ghəshi ka səkwə kwa kwəma sawa ki: «A mazə *ka Zhəwifə, ava ghəy səkwətəŋa» kə ghəshi.

¹⁹ Dza ghəshi ka də'wə dzəghwa mbə ghən ci lə gəta, ka tifə ndighwər dzəkən, ka gələbə kwa kwəma ci.

²⁰ Ma sa kədishi ghəshi lə sawa ci tsəgha ki na, mba'a ghəshi səranti ləkwəsa ghəm na va kən, mba'a ghəshi zhananakən kwəbənər ci. Dza ghəshi mba'a ghəshi pəməkəvəri səvəri mbə məlməə dzəti ngwəla, ta dza ta danwəwə dzəwəgha tsəm ki.

*Yesəw vəgha tsəm
(Mt 27:32-44; Lk 23:26-43; Zhj 19:17-27)*

²¹ Ma ka sawjiy pəmə Yesəw va mbə dza kwa kwal na, mba'a tsahwəti ndə ka Shiren səəkəy kwamti tifa, Shimanjw, kə məndi kaa slən tsa ci. Dəshi kar Alekəsəndərə lə Rəfəsə. Dza ka sawji va mba'a ghəshi tsəkwambə lə gwəlan mbə bə tsəm tsa dza məndi va ta danjwə Yesəw dzəvəgha.

²² Kə ghəshi ki, mba'a ghəshi bəghə Yesəw dzəti pətsa nə məndi «Gwalgwata» kə məndi. Gwalgwata vay, pi nja pa ghən ndə ngəri, dī naa gəzə.

²³ Ma sa tsəhəshi ghəshi na, dza ghəshi ka dī sancı tay dzavədfə lə nihwəti shi har məndiy *Mirə kaa Yesəw. Kala zləba sa ci Yesəw.

²⁴ Dza ghəshi ki danjwə ghəshi danjwəvəgha vəgha tsəm. Mba'a ghəshi tihəhwə kwəbenjer kən ghən ci kwa jipə shi lə ti dandərdə.

²⁵ Ma vici ghala pətsa danjwə məndi va Yesəw dzəti tsəm ki na, ge'i lə tsahi məslifə.

²⁶ Dza ghəshi mba'a ghəshi tsasliti shi banavə məndi fəti ti. Ma shi tsasliti ghəshi vay: «Mazə tsa *ka Zhəwifə» kə məndi.

²⁷ Dza ghəshi mba'a ghəshi danjwəvəgha ka ghərapə bakə vəgha shəghwə kwasəbə Yesəw ki. Mba'a ghəshi garəyshi, ya wa ndə na, tə tsa ci tsəm, mba'a tsahwəti tar kwa bəzəmə ci, mba'a tsahwəti tar kwa zləbi ci. [

²⁸ Kwəmaa niy gəzəkə məndi va mbə Zliya Hyala, niy nə məndi: «Ta mbərambə dza məndi mbə ka məni jikir» kə məndiy, mba'a dzəghwata kwa tsəgha ki.]

29 Dzəghwa mbəzliy dza dzashi dzar vəgha pətsa va ka sawa Yesəw, ka tsəərə. A kə ghəshi na: «Awə pə gha bay, gha saa niy ni va, e ngəzlamti *ciki Hyala, zhini ka ngakati mbə vici mahkanta, pə gha sa?

30 Ə ka gha mbəlanti ghən tsa gha də'wə ghən tsa gha sana bay! Səkwanja tə tsəm tsa di!» kə ghəshi.

31 Zhini tsəgha mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala, ghəshi lə *mbəzliy bənipə kwəma pəhəti Hyala gəzanci kwəma sawa kwa jipə shi dība, a kə ghəshi na: «Ma nihwəti mbəzli mba'a ghəci mbalamtishi na, kala dza ghəci mbəə mbəlanti tsa ci ghən kwərakwə shəkəna!

32 *Kəristəw Ntsa tivə Hyala, mazə tsa ka *Izərayel gee kə bay, səkwa kə səkway tə tsəm tsa va sənzenva di! Ma sa ka ghwəmmə nay ghəci səkway kiy, ta banavə nefer ghwəmmə dza ghwəmmə» kə ghəshi. Tsəgha mbəzli danwəy məndi va vəgha sawa kwərakwə.

Njasa mətiy Yesəw

(Mt 27:45-56; Lk 23:44-49; Zhj 19:28-30)

33 Ma sa mənta vici tarə kwa ghən ki na, dzəghwa tərkwəsl pi məniy, ya pa' kwəmaɓa tə hidī gwa'a gwa'a, pa' tsahi mahkan hetihwer na war tsəgha pi.

34 Ma ge'i lə tsahi mahkan ni va ki na, dza Yesəw ka zlapə kwəma zlanzlan, a kə na: «*Eləwy Eləwy lama sabakətani?*» kə. Ma dī

kwəma vaa gəzəy «A Hyalee, a Hyalee, wa shiy mənishi ndəghamtəra gha kia?» di naa gəzə.

³⁵ Ma kə nihwəti mbəzli mbə mbəzliy nza tə pətsa va, sa favə ghəshi kwəma gəzə Yesəw va na: «Aya, avaci mbə haka *Eli» kə ghəshi.

³⁶ Dzəghwa tsahwəti ndə mbə shi bəvbəpə ta bali. Dza na tsəŋ bəvə shiy nja səwsə, kə yəkwə yəkwəmbəshi mbə tay tsa ndalakwə tsa, səəkə na mba'a haslivəshi lə gəta, ka bənci, a ghəci sa. A kə na: «Zlayəm, a ghwəmmə nighə di, nda katan dza Eli tsa vaa səəkə pəlamti səkwa tə tsəm tsa va!» kə.

³⁷ Dzəghwa Yesəw mba'a ngwəmata lala zlanzlan, mba'a mətuy.

³⁸ Dzəghwa kwəmtə tsa pəhəy məndi ta təhəvəri pətsa mbə *ciki Hyala, mba'a sləkwəy bakə mbə, sa 'wava na səəkə mə ghən tsa ci pa' kwakə tə mətsəni.

³⁹ Ma kə dikə tsa ka sawji bələkwə, sa nata na məti Yesəw va, ghəci tifa ki na: «Ma ntsa katanəy, Zəghwə Hyala na!» kə.

⁴⁰ Ma ghala pətsaa məti Yesəw va ki na, tifa niy nza nihwəti mi'i ka nighə kwəma va vəri kərakə. Mbə mi'i va kar Marəy ka Magədala, lə Marəy mbəghəy kar Zhakə tsa jəw tsa, lə Zhəzesə, mba'a Saləməy niy nza.

⁴¹ Sa niy nəw ghəshi Yesəw ghala ghəci ghwəlay tə hidfi ka Galile, ka kəkəkəti ghəshiy nza lə shiy ghəngən ghəngən. Daŋ tərəŋw

nihwəti mi'i tifa difa, sa səsəəkəshi ghəshi kwasəbə Yesəw dzəmbə məlmə Zherəwzalem.

Njasa lamti məndi Yesəw

(Mt 27:57-61; Lk 23:50-56; Zhj 19:38-42)

⁴² Ma vici məti Yesəw va ti kiy, fəca vici ka məndiy gwəmava ta ndəghə *vici dəkəva tə həzlimə niy nza na. Ma sa məniy pi hetihwer na,

⁴³ dza *Zhezhefə, ntsa mbə məlmə Arimate mba'a səkəy. [Ghəciy, ntsa fa məndi kwəma və mbə mbəzliy sləka *ka Zhəwifə niy nza na. Mbə ndəghə vici dza Hyalaa səkə ta sləkə mbəzli ti ghəci niy nza kwərakwə.] Dza na kaa nəfə tsa ci, mba'a ndahwə, mba'a tsəhəy vəgha ngwəmna Pilatə ta cə'wə kwal tsa dza ta bə mbəri tsa Yesəw ta dzaa ta lamti.

⁴⁴ War sa favə Pilatə a Yesəw mətiy, kə məndi na, mba'a məhərli ci səta, sa mətiy Yesəw va kyanwkyanw. Dza na da' harvə dikə tsa ka sawji bələkwə ka dəw və, a kə na: «A Yesəw mətiy kə məndiy, nzay nza na ghala mətiy na na?» kə.

⁴⁵ Ma sa gəzanci ndə sawji tsa va kwəma dəw na va və gwa'a kaa Pilatə ki na, mba'a banavə kwal kaa Zhezhefə ta bə mbəri tsa Yesəw.

⁴⁶ Dza Zhezhefə kaa bahta wəzə na, mba'a pavə ta harə Yesəw mbə. Dza na mba'a dzaa bəkəghwa mbəri tsa Yesəw səkwa vəgha tsəm tsa va, mba'a dzaa harambə mbə. Mba'a dzaa faghwa kwa kwəli lati məndi mbə hakwə. Dza na mba'a tsəkəkə hərəmbəzliy kalamiy miy kwəli va.

⁴⁷ Kar Marəy ka Magədala ghəshi lə Marəy mbəghəy Zhwəzesə ki na, mba'a ghəshi niy nay dzəghwa tə pətsa ləy məndi Yesəw.

16

Zhakati tsa Yesəw mbə məti
(Mt 28:1-8; Lk 24:1-12; Zhj 20:1-10)

¹ Ma sa dzəvərta *vici dəkəva ki na, dza kar Marəy ka Magədala, lə Marəy mbəghəy Zhakə, mba'a Saləməy, pa' ghəshi pavə 'wərđi, ta dza ta mənıy dzəti mbəri tsa Yesəw kwa kwəli va.

² Dza ghəshi fəca ləwma Dəmasə mekəshi, pəətə ghəshi madishi, dza ndəs ghəshi tsəhəshi tə kwəli viciy səəmə.

³ Ma kə ghəshi kwa jipə shi sa tsəhəshi ghəshi na: «A ntsaa dzaa tsəkwantəmmə hərəmbəzli məy kwəli va va nanzə kia?» kə ghəshi.

⁴ Va sa nzana, hərəmbəzli dikə sa va tərənw gəzə ghəshi tsəgha. Sa nə ghəshi njə'wə, kə ghəshi kaa pətsa məy kwəli na, bənwəta kwəli, mba'a hərəmbəzli tsarakə dzar kwa tsa nzə pi.

⁵ Dza ghəshi təhwə dzəmbəshi mbə kwəli va. Ma dzəmbə ghəshi na, tsahwəti məgəla ndə mənəy mbəba, ge'i tar bəla kwa bəzəmə kwəli va, lə kwəbanj tsa tezlezl tsa kən ghən ci. Mba'a mi'i va hazlənishi dalala.

⁶ Ma kə kaa mi'i va na: «A mi'i, ka hazləni ghwəy ma! E sənay Yesəw ndə ka Nazaretə tsa danwəvəgha məndi va vəgha tsəm na sa pala ghwəy. Ghəci tikə kwa kwəli naw. Aa zhakatiy mbə məti. Vanay pətsaa niy fəy məndi ti.

⁷ Madim gəzanshim bar tsa kwəma va kaa

mbəzli ta səfa ci, lə kaa Piyer gwa'a. A pə ghwəy ngəshiy: “Pərba ghəci dza naa 'waa tsəhəy kən ghwəy tə hidī ka Galile. Tiba dza ghwəy dzaa nay, nja kwəmaa niy gəzanwəy na va” pə ghwəy ngəshi» kə.

⁸ 'Wakəvə mi'i va mba'a ghəshi səməshi kwa kwəli va, kwəsha' ghəshi ta bali, ka hwəshiy dzashi kərakə vəgha kwəli va, kala gwərgwərə, sa səta məhərli shi. Dza ghəshi kala maw gəzə kwəma va ya kaa tsamaba ndə va hazləni.

*Yesəw ghəshi lə Marəy ka Magədala
(Mt 28:9-10; Zhḡ 20:11-18)*

[
⁹ Ma sa zhakatiy Yesəw mbə məti mekəshi mekəshi fəca ləwma dəmasə na, dza na mba'a canati ghən tsa ci pərba kaa Marəy ka Magədala. Marəy ka Magədala niy tihəkəvəri Yesəw va hyeler mbərfəḡ mbə ghən nzə.

¹⁰ Dza Marəy mba'a dzaa gəzanshi bar tsa kwəma va kaa mbəzliy niy nza lə Yesəw. Ma ghəshi ghala pətsa va na, war cəcəlikwə, lə wahə kwa mətse shi.

¹¹ A kə Marəy ngəshi na: «Mbə piy na Yesəw sənzənva! E nay lə mətsee!» kə Marəy. Ma mbəzli va na kala zləbati ma kwəma nzə va ghəshi.

*Yesəw ghəshi lə mbəzli ta səfa ci
(Mt 28:16-20; Lk 24:13-49; Zhḡ 20:19-23;
SləniKY 1:6-8)*

¹² Zhini mba'a Yesəw zhəghəvə nahwəti pa ta canati ghən tsa ci kaa nihwəti mbəzli ci bakə,

mbəzli va kwa kwal mbə dza ta dzəti nahwəti giwa.

¹³ Mba'a ghəshi zhəghəkəvashiy dzəvəgha nihwəti mbəzli ci va, mba'a ghəshi gəzanshi kwəmaa mənta. Dza ni va kwərakwə ba na, kala zləba ma kwəma va ghəshi.

¹⁴ Dzəghwa, ləy hwəm kiy, mba'a Yesəw canati ghen tsa ci kaa mbəzli ta səda ci va mən lə tan ni gwanashi, ghəshi mbə zəmə shi zəmə ghala vəghwə tsa va. Dza na nabə nabə nabətishi, sa dī ma ghəshi zləba kwəma gəzəkə Hyala lə sa nza nefer shi caslakəslakə, mba'a tə sa dī ma ghəshi va yi kwəma gəzanakəshi mbəzliy niy nay va ghəci zhakatiy mbə məti.

¹⁵ A kə kaa ngəshi dība ki na: «Mbalam ya pa' kwəmafa tə pətsa kərkə hidī, a ghwəy dzaa gəzanshi Yəwən kwəma wəzə na kaa mbəzli gwanashi.

¹⁶ Ma ntsaa dzaa zləbavə kwəma dza ghwəy vaa gəzə, dzəghwa mba'a məndi mananati *bateməy, ta mbəliy dza tsava ndə. Ma ntsaa dzaa zləbati may, ta slanakən ngwəvə dza Hyala.

¹⁷ Mbəzliy dzaa zləbavə kwəma vay, avanta kwəma maɗaŋa maɗaŋa na dza ghəshiy məni: Ta tihə hyeler dza ghəshiy dza mbə mbəzli, lə slən tsee. Ta gəzə kwəma dza ghəshi lə ghani səəkə ma ghəshiy gəzəhwə.

¹⁸ Ya shishiy kəsəvə ghəshi lə dəvə shi, ya ghwə'iy pəəsli ndəə sahwə ghəshiy, kwəmaa

---

16:15 16:15-16 Mt 28:19   **16:16 16:16** SləniKY 2:38   **16:17 16:17** SləniKY 8:7; 16:17; ghani: SləniKY 2:4; 10:46; 19:6; 1Kwər 14   **16:18 16:18** shishi: Lk 10:19; SləniKY 28:3-6; Ta mbəli mbəzli dza ghəshi: SləniKY 4:30; 5:16; 8:7; Zhk 5:14-15

dzaa mananshi tifa tepəw. Ka ghəshi dzay ka fə dividivi shiy dzəkən mbəzli shaw shaw ni, fanakənsi ma ghəshi na, mba'a mbəzli va mbəli shi» kə Yesəw.

Njasa dzay Yesəw dzəvəgha Hyala mə ghwəmə

(Lk 24:50-53; SləniKY 1:9-11)

¹⁹ Ma ləy hwəm sa kədiy Ndə sləkəpə Yesəw lə gəzə kwəma va kaa mbəzli ta səda ci ki na, dza Hyala mba'a bəhwəə dzəmə ghwəmə, mba'a dzaa nzəyəy tə kwa bəzəmə Hyala məba.

²⁰ Dzəghwa mbəzli ta səda ci mba'a ghəshi madishi ta dza ta gəzə Yəwən kwəma wəzə na va, ya pa' kwəmafa tə hidi gwa'a. Dzəghwa Ndə sləkəpə mba'a kəətitishi. Tərəjw ghəshi mənti kwəma madəna madəna na. Ma sa nata mbəzli kwəma va na, mba'a ghəshi sənay, kwəma katanə naa sa gəzə ghəshi va, kə ghəshi.]

Ava tsəgha na Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən Yesəw *Kəristəw njasa tsasliti Markə ki.

**Zliya Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən
Yesəw Kəristəw**

**Bana: Zliya Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən Yesəw
Kəristəw New Testament**

Le Nouveau Testament en langue Bana du Cameroun

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bana

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

ae014872-94cd-54bc-869e-601bde2245b3